

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Instruks 3

Grundbetaling 1-årig Ø-støtte

Instruks for gennemførelse af kontrolbesøg hos ansøgere med arealordninger 2024

Juni 2024 version 1

Dokumentinfo:

Dokumenttype:	Instruks, kontrolinstruks
Klassifikation:	Arbejdsbrug
Dataejer:	HENVOR
Forfattere:	SARLIN, CIN, DAVJEP
Godkender(e):	KAKJ
Ikrafttrædelsesdato:	24-05-2024
Dato for næste revision:	20-03-2025

Revisionshistorik:

Dato	Noter	Forfatter(e)	Godkendelse
21-03-2024	Instruks i høring ved Landbrugsstøtte & Geodata og EU & Projekt	SARLIN,CIN, DAVJEP	KAKJ
16-05-2024	Instruks til godkendelse ved Landbrugsstøtte & Geodata og EU & Projekt	SARLIN,CIN, DAVJEP	KAKJ
22-05-2024	Godkendt af Landbrugsstøtte & Geodata og EU & Projekt	SARLIN, CIN, DAVJEP	KAKJ

Redaktion: Landbrugsstyrelsen

Tekst: Regional kontrol, Team Kontrol og Support

Foto: Christel I Nielsen

ISBN: 978-87-7120-227-4

Workzone nr.: 23-13-000024

Indholdsfortegnelse

1.	NYT SIDEN 2023	6
2.	GRUNDBETALING	7
2.1	Grundbetalingsordningen	7
2.2	Kriterier, der skal opfyldes for at få direkte arealstøtte	7
2.3	Forpligtigelse til grundbetaling	7
2.4	Landbrugere, der kun har projektarealer til grundbetaling	8
2.5	Minimumskrav for at modtage grundbetaling	8
2.6	Satellitbaseret kontrol i 2024	8
3.	MANGLER VED ANSØGNING	9
3.1	Anden afgrøde end ansøgt	9
3.2	Rådighed	9
3.3	Svig og omgåelse	10
3.4	Mindste arealer	10
4.	IKKE-TILSKUDSBERETTIGEDE AREALER	10
	Menneskeskabte konstruktioner	10
	Træer og skov	10
	Ikke tilladte aktiviteter	11
	Rekreative arealer	11
	Eksproprieret	11
	Vand	12
5.	GRUNDBETALING TIL PROJEKTAREALER (VAND-, NATUR-, KLIMA- OG SKOVPROJEKTER)	12
5.1	Sådan kontrollerer du grundbetaling til projektarealer	13
5.2	Klargøring af kontrolgrundlaget	14
5.3	Kontrol af overlap mellem referencelag og relevant projekt-/tilsagnslag	15
	Areal mangler overlap mellem referencelag og projekt-/tilsagnslag	16
5.4	Ændring af afgrødekode	16
5.5	Kontrol af grundbetaling til projektarealer – type M	17
	Kontrol af aktivitetskrav	19
	Kontrol af plantedækkekrav – gælder for projektareal M:	20
5.6	Kontrol af grundbetaling til projektarealer type U	21
	Kontrol af aktivitetskrav	21
	Kontrol af plantedækkekrav – gælder for projektarealer under U:	21
5.7	Kontrol af grundbetaling til projektarealer type J	22
	Kontrol af aktivitetskrav – gælder for projektarealer J	23
	Kontrol af plantedækkekrav – gælder for projektarealer type J:	24
5.8	Kontrol af grundbetaling til projektarealer type S	24
	Bevoksede arealer	26
	Særlig om ekstensive kulturer med gruppevis plantning	27
	Lysåbne, ubevoksede arealer (græsarealer)	28
	Arealer, som ikke er tilskudsberettigede til grundbetaling	29
	Det ansøgte mark er større end skovrejsningsprojektet	29
	Samtidig arealkontrol og afsyning/5% kontrol af investeringstilskuddet – afgrødekode 575 og 578	29
	Manglende opretholdelse af tilsagnet – afgrødekode 311, 575, 578, 586 og 587	29
	Forhold til skovloven	30
6.	BRAK	30
6.1	Blomster- og bestøverbrak	30

	Kontrolårsag h	30
	Marken er indberettet	30
	Aktivitetskrav	30
	Ændring af afgrødekoder	31
	Plantesammensætning	31
	Tilført gødning	32
	Forbud mod brug af jordforbedringsmidler og pesticider	32
6.2	Slåningsbrak	33
	Kontrolårsag b	33
	Aktivitetskrav	33
6.3	Ikke tilskudsberettiget som brak – men stadig tilskudsberettiget til grundbetaling	34
	Forbud på braklagte arealer og undtagelser herfra	34
	Forbud mod produktion af afgrøder, afgræsning og slæt	34
	Forbud mod brug af jordforbedringsmidler og pesticider	35
	Nedvisning som undtagelse	35
	Tilført gødning	35
	Pløjet eller jordbehandlet	35
	Forbud mod slåning	36
	Oplagring/opbevaring	37
7.	PERMANENTE AFGRØDER	37
7.1	Lavskov	38
	Kontrolårsag s	38
	Størrelse	40
	God plantagemæssig stand	40
	Stævning	41
	Andre træer og buske i lavskov	42
	Arbejdsarealer, spor og gange - 20 %-reglen (lavskov)	42
	Plantetæthed	43
	Ændring af afgrøde	44
	Juletræer og pyntegrønt	44
	Fredskov	44
7.2	Småbiotoper i lavskov	45
7.3	Andre permanente afgrøder – frugttræer og buske	45
	Aktivitetskrav	45
	Ændring af afgrøde	45
	Plantetæthed og størrelse i permanente afgrøder	45
	Juletræer og pyntegrønt	45
	Fredskov	45
7.4	Småbiotoper på permanente afgrøder	46
7.5	Andre permanente afgrøder – elefantgræs og røgræs	46
8.	SKOVLANDBRUG	46
8.1	Indretning af marker med skovlandbrug	46
8.2	Aktivitetskrav – arealet med træer og buske	49
8.3	Aktivitetskrav – arealet med anden afgrøde	50
8.4	Ikke-produktive elementer på arealer med skovlandbrug	50
9.	PALUDIKULTUR	50
9.1	Aktivitetskrav	50
9.2	Røgræs	51
10.	PERMANENT GRÆS	51
10.1	Aktivitetskrav – en gang årlig slåning	52
	Aktivitetskrav for slåning	52
	Aktivitetskrav for afgræsning	52
	Bar jord som følge af slitage fra husdyr	52

	Bar jord som følge af naturlige forhold	52
	Kontrol efter 25. oktober	53
10.2	Markblokkens tilskudsprocent	53
	Menneskeskabte konstruktioner	53
	Aktivitetskrav ikke overholdt	53
	Ikke-tilskudsberettigede arealer over 500 m ² - Fradrag	54
	Ikke-tilskudsberettigede arealer under 500 m ² i kanten af marken - Fradrag	54
	Vurdering af tilskudsprocent	54
	Nedskrivning af tilskudsprocent	55
	Opskrivning af tilskudsprocent	55
	Opsplitning af mark, som følge af ændring af tilskudsprocent	55
	Andet end græsmarksplanter	55
11.	OMDRIFTSAREALER (INKLUSIV GRÆS I OMDRIFT OG FLERÅRIGE	
AFGRØDER)		56
11.1	Aktivitetskrav	56
	Aktivitetskrav, flerårige afgrøder (ikke permanente afgrøder)	56
	Aktivitetskravet om slåning kan erstattes med afgræsning	58
	Arealer skal være tilskudsberettigede landbrugsarealer	58
	Kontrol efter 25. oktober	59
11.2	Arealer uden plantedække	59
	Bar jord som følge af slitage fra dyr	59
	Bar jord som følge af naturlige forhold	59
11.3	Gartneri og planteskole	59
11.4	Småbiotoper på omdriftsgræs	61
11.5	Arealer med hamp	62
12.	1-ÅRIG Ø-STØTTE	62
12.1	Tilskudsberettigede øer	62
12.2	Arealer er ikke tilskudsberettiget til grundbetaling	63
13.	RETSGRUNDLAG	64
13.1	EU-regler	64
13.2	Danske regler	64
BILAG 1		65
	Planteartsliste for bestøverbrak	65
BILAG 2		66
	Afgrøder i kombination med skovlandbrug	66
BILAG 3		72
	Godkendte træer og buske med frugt, bær og nødder på arealer med skovlandbrug	72
BILAG 4		73
	Ordninger du kan kombinere med ikke-produktive elementer og arealer	73

1. Nyt siden 2023

Forårsslåning og sommerslåning på brakarealer slås sammen til én afgrødekode

Fra 2024 vil der være én afgrødekode for slåningsbrak, hvor arealet skal slås mindst én gang i perioden 1. april til 25. oktober, og hvor der i perioden 1. maj til 31. juli ikke må ske slåning. Det betyder, at der ikke længere skal vælges med afgrødekoder, om arealet vil blive slået i foråret eller om sommeren.

Mulighed for justering af fristen for udsåning af en blomsterblanding

Hvis vejrforhold betyder, at det ikke er muligt at overholde fristen den 30. april for udsåning af en blomsterblanding til blomster- eller bestøverbrak, kan fristen blive udskudt. Fristen kan udskydes op til 14 dage og vil gælde for hele Danmark. Hvis fristen udskydes, udsendes en nyhed herom. Fristen er i 2024 udskudt til 14. maj.

Afgrødekode '599 'Poppel (100-400 andre træer pr. ha)' er udgået til 2024.

Afgrødekode 593 er ændret fra 593 'Poppel (0-100 andre træer pr. ha)' til 593 'Poppel', hvilket skyldes at det for alle arealer med poppellarvskov er tilladt at have op til 400 andre træer pr. ha.

Landbrugsaktiviteter defineres som disse produktionsformer og handlinger:

- At pløje, at dyrke eller at der er tilskudsberettigede afgrøder til stede
- **At tydeligt slå eller afgræsse græsarealer, så der kan konstateres en forskel af plantehøjden i satellitbaseret kontrol. Læs mere under kapitel 10.**
- At opdrætte og holde landbrugsdyr på landbrugsarealer
- At dyrke landbrugsprodukter
- At samdyrke frugt, bær eller nødder med anden afgrøde som skovlandbrug
- At dyrke græs og energiafgrøder som paludikultur
- At tilsagnsforpligtelserne under tilskud til pleje af græs- og naturarealer er opfyldt, når der er søgt om udbetaling til dette.

2. Grundbetaling

2.1 Grundbetalingsordningen

Der er mulighed for at søge tilskud under grundbetalingsordningen (GB) på alle landbrugsarealer, der anvendes landbrugsmæssigt eller som opretholdes i landbrugsmæssig stand.

Der er ikke noget krav til at arealet SKAL være tilsået med en afgrøde. For de arealer eller dele af arealer, der ikke anvendes til produktion med dyrkning af en afgrøde, skal der på arealet være udført en landbrugsaktivitet senest den 25. oktober.

Som udgangspunkt sker kontrollen af grundbetaling ved hjælp af satellitbaseret kontrol. Der kan dog være behov for en fysisk kontrol af arealerne, hvis der også er ansøgt ordninger med ikke-monitorerbare tilskudsbetainger. Det gælder for eksempel blomster- eller bestøverbrak under grundbetaling eller rekvirerede kontroller. Denne instruks beskriver kontrollen af de ikke-monitorerbare tilskudsbetainger på grundbetaling.

Grundbetaling er betegnelsen for den grundlæggende tilskudsordning, som indeholder de fælles definitioner for tilskudsberettigede landbrugsarealer, der gælder på tværs af flere ordninger. Hvis de fælles definitioner for tilskudsberettigede landbrugsarealer er overholdt, er arealet tilskudsberettiget til grundbetaling, mens der gælder yderligere betainger for andre arealordninger. Grundbetalingen danner baseline for andre ordninger. For alle bio-ordninger er det et kriterie, at forpligtelserne i grundbetaings ordningen overholdes

Landbrugsarealer er delt op i 3 arealtyper: Omdriftsarealer herunder brak og udtagende arealer, permanent græs og permanente afgrøder. Alle arealtyper er tilskudsberettigede til grundbetaling.

2.2 Kriterier, der skal opfyldes for at få direkte arealstøtte

Ansøgere, både personer og virksomheder, kan søge om grundbetaling, hvis de råder over et landbrugsareal på mindst 2,00 ha og er aktiv landbruger. Det enkelte areal skal være mindst 0,3 ha eller skal sammenhængende med et tilstødende areal være mindst 0,3 ha.

For at få udbetalt grundbetaling er det et krav, at ansøger råder over et tilskudsberettiget landbrugsareal ved ansøgningsfristen og opfylder minimumsbetingelserne for at modtage direkte betainger. Det er muligt at få grundbetaling både for arealer, der anvendes landbrugsmæssigt, for braklagte arealer og for ikke-produktive arealer.

Ansøger skal have status som aktiv landbruger for at kunne søge om tilskud under grundbetaling og en række andre ordninger som bl.a. bio-ordninger, ko-præmie, slagtepræmie for kvier, tyre og stude, tilskud til arealer med stivelseskartofler. Tilskud under disse ordninger hedder samlet set 'direkte støtte'.

Det betyder, at ansøger skal opfylde mindst ét af følgende kriterier for at være aktiv landbruger:

1. søge om og få udbetalt grundbetaling til mindst 40 ha i tilskudsåret
2. have modtaget direkte støtte foregående år, og udbetalingen var på højst 5.000 euro, svarende til højst 37.250 kr.
3. være tilmeldt Register for Gødningsregnskab, er certificeret til økologisk jordbrugsproduktion eller har sendt en ansøgning om at blive certificeret til økologisk jordbrugsproduktion senest ved ansøgningsfristen til fællesskemaet, 2024.
4. have tilskudsberettigede ha på projektarealer omfattet af 'artikel 4, stk. 4, litra c)' og have et sammenhængende areal på minimum 0,3 ha, hvor der udføres en landbrugsaktivitet
5. ansøger er ny og ikke er dækket af kriterium 1, 2, 3 eller 4, kan ansøger opnå status som aktiv landbruger, hvis ansøger erklære ikke at have modtaget direkte støtte de seneste tre år – hverken personligt eller igennem en anden juridisk enhed. Ansøger afgiver erklæring med en markering i fællesskemaet.

Ansøger har tilsagn til pleje af græs- og naturarealer eller vand-, natur-, klima- eller skovarealer anses som aktiv landbruger, når der leves op til plejeforpligtelsen i tilsagnet.

2.3 Forpligtelse til grundbetaling

Alle landbrugsarealer skal for at modtage grundbetaling opfylde forpligtigelsen for tilskudsberettigede arealer i perioden 15. marts til 25. oktober og arealerne skal senest den 25. oktober anvendes landbrugsmæssigt med udførelse af landbrugsaktiviteter eller opretholdes i landbrugsmæssig stand, således at arealet til enhver tid kan anvendes til dyrkning af en afgrøde eller afgræsses.

2.4 Landbrugere, der kun har projektarealer til grundbetaling

Hvis du ved kontrollen underkender et eller flere arealer, så de resterende godkendte arealer alene består af arealer omfattet af projektarealer til grundbetaling skal du sikre dig at ansøger har mindst 0,3 ha med en landbrugsaktivitet. Hvis ansøger ikke har mindst 0,3 ha med landbrugsaktivitet, er ansøger ikke at betragte som aktiv landbruger, og ansøger er dermed ikke berettiget til at modtage grundbetaling.

Du skal underkende alle arealer, du ikke allerede har underkendt af anden grund, med følgende observation:

- Landbruger er ikke aktiv landbruger (1.6.1)

2.5 Minimumskrav for at modtage grundbetaling

Det er et krav, at det samlede tilskudsberettigede areal udgør mindst 2,00 ha for, at ansøger kan modtage direkte arealstøtte og under grundbetalingen gælder, at arealet skal minimum omfatte et 0,30 ha sammenhængende areal (med en tilskudsberettiget passage på mindst 5 meter). Derudover har ansøger mulighed for at modtage tilskud på de tilskudsberettigede arealer ned til 0,01 ha gennem bioordningerne, så længe der tilsammen under den enkelte bioordning søges til mindst 0,30 ha.

Hvis du konstaterer, at det samlede tilskudsberettigede areal er under 2,00 ha på en kontrol, beregner CAP-TAS ikke overdeklaration. Dette skyldes, at ansøger, på trods af at det tilskudsberettigede areal er under 2,00 ha, godt kan opnå støtte alligevel, hvis ansøger i 2023 får godkendt støtte for mindst 300 euro, svarende til ca. 2.235 kr., i slagtepræmie for kvier, tyre og stude. Der bliver taget stilling til det i den efterfølgende sagsbehandling.

2.6 Satellitbaseret kontrol i 2024

Der bliver anvendt satellitbaseret kontrol til at kontrollere, om kravene på ordningerne under den direkte støtte er opfyldt på arealerne. Den satellitbaserede kontrol bliver i 2024 suppleret med løbende høringer af ansøgere.

I 2024 anvendes den satellitbaserede kontrol til kontrol af følgende forhold:

1. aktivitetskravet for grundbetaling
2. pløjeforbud på marker ansøgt med bio-ordning samt på pleje af græs og naturarealer
3. korrekt anmeldelse af afgrøder
4. ikke-tilskudsberettigede arealer, primært permanente strukturer
5. ikke-tilskudsberettiget arealanvendelse
6. ekstensiv græsning på arealer med pleje af græs og naturarealer*
7. at der tages slæt på arealer med bioordningen ekstensivering med slæt forud for afgræsning*
8. for tidlig destruktion af frivillige målrettede efterafgrøder

*ekstensiv græsning på pleje af græs og naturarealer samt slæt forud for afgræsning på ekstensivering med slæt indgår begge i den satellitbaserede kontrol, men er en kontrolmetode valgt af ansøgere.

Ansøger modtager et høringsbrev, hvis den satellitbaserede kontrol har konstateret uregelmæssigheder efter ændringsfristen. Herefter får ansøger mulighed for at fremføre sine bemærkninger og eventuelt tilpasse sin ansøgning, inden der bliver truffet en afgørelse.

Samtidig med at ansøger modtager et høringsbrev dannes en hørings opgave i Landbrugsstyrelsens app. Ansøger svarer på opgaven i appen ved at tage billeder af marken og tilknytte billederne til marken i appen. Appen registrerer automatisk, hvor og i hvilken retning billederne tages

Derefter er der en gennemgang af billederne indsendt af ansøger via appen. Den opgave gennemføres af kontrollører og følger særskilte instrukser.

Korrekt anmeldelse af afgrøder, ikke-tilskudsberettigede arealer og ikke-tilskudsberettiget arealanvendelse danner grundlag for den videre sagsbehandling af ansøgningen. Det kaldes derfor for arealanvendelse. Det betyder, at der bliver udsendt arealanvendelses høringer i løbet af juli.

Der bliver sendt høringer omkring pløjeforbuddet flere gange i løbet af 2024.

- Arealanvendelseshøring: 11. juli
- Overtrædelse af slåningsforbud på GB brak: 16. juli
- Overtrædelse af pløjeforbud: 16. juli; 10. september; 10. oktober; 26. november; 22. januar 2025
- Høring om manglende opfyldelse af aktivitetskravet: 10. oktober
- Høring om for tidlig destruktion af frivillige målrettede efterafgrøder: 8. november

Ansøgere med røde marker (aktivitetskravet ikke opfyldt) får tilsendt en høring den 11. oktober. Ansøger har herefter en periode på 14 dage til at leve op til aktivitetskravet på den eller de røde mark(er). Det kan for eksempel være ved at slå marken, eller ansøger kan vælge at trække marken ud af sin ansøgning.

Når aktivitetskravet under grundbetalingsordningen kontrolleres ved hjælp af satellitbilleder, vil der være færre kontrolbesøg hos ansøgere, som søger om grundbetaling. Der vil dog fortsat være fysisk kontrol hos en mindre del af ansøgerne, fordi tilskudsbetingelserne på nogle af arealerne ikke kan kontrolleres ved hjælp af satellitbaseret kontrol. Det drejer sig blandet andet om:

- Permanente og flerårige afgrøder
- Tilsagn til miljøordninger og Økologisk arealtilskud
- Særlige brakformer som f.eks. blomsterbrak og bestøverbrak
- Afgrøder i drivhuse
- Grundbetaling til projektarealer
- Aktivitetskrav på skovlandbrug
- Grundbetaling på marker med tilsagn til miljøordninger
- Ikke-monitorenbare tilskudsbetingelser
- Bio-ordningerne for eksempel forbud eller fjernelse af plantemateriale efter slåning

Der vil i 2024 være ansøgere, som får fysisk kontrol på bedrifterne på grund af betingelser som ikke indgår i den satellitbaserede kontrol. Hvis du under fysisk kontrol finder åbenlyse og sikre overtrædelser på GB-marker, skal du reagere på dette. Det kan f.eks. være, at aktivitetskravet med sikkerhed ikke er overholdt, eller at markblokkens tilskudsprocent på permanent græs er åbenlyst forkert.

Der kan være sammenfald mellem den satellitbaserede kontrol og den fysiske kontrol i 2024

Hvis der gennemføres en fysisk stikprøvekontrol af en ordning, som ikke indgår i den satellitbaserede kontrol, sker der samtidig en kontrol af aktivitetskravet under grundbetalingen.

Er der ikke overensstemmelse mellem resultatet fra den satellitbaserede kontrol og resultatet fra kontrollen på bedriften, er det resultatet fra kontrollen på bedriften, som gælder. Det tages der hånd om i den efterfølgende sagsbehandling i Arealtilskud.

3. Mangler ved ansøgning

3.1 Anden afgrøde end ansøgt

Når du skal afgøre, om der skal ændres afgrødekode, skal du være opmærksom på, om der er tale om:

- forhold der ikke har betydning for tilskuddets størrelse
- forhold der har betydning for tilskuddets størrelse
- permanente afgrøder

Læs mere i Instruks 2 afsnit 4.

3.2 Rådighed

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 afsnit 7.

3.3 Svig og omgåelse

I forbindelse med kontrolbesøg kan du støde på ting, der tyder på, at en ansøger bevidst forsøger at få udbetalt tilskud, ansøger ikke er berettiget til. Det er vigtigt at registrere mistanke om svig, så der kan følges op på mistanken ved en særskilt undersøgelse. Læs mere om svig og omgåelse i Instruks 1 afsnit 2.9. Du må ikke oplyse ansøger om, at der er mistanke om svig.

3.4 Mindste arealer

Et landbrugsareal skal være mindst 0,30 ha for at være tilskudsberettiget til grundbetaling. Der kan være flere tilskudsberettigede afgrøder på arealet. Se nærmere vedrørende kontrol af mindste arealer i instruks 2 afsnit 5. For landbrugsarealer i drivhuse og væksthuse gælder dog, at arealet godt må være under 0,3 ha.

4. Ikke-tilskudsberettigede arealer

Arealer, der ikke er tilskudsberettiget til grundbetaling, skal underkendes i forbindelse med kontrol af grundbetaling.

'Ikke landbrugsarealer' er opdelt i følgende kategorier:

- Menneskeskabte konstruktioner
- Træer og skov
- Ikke tilladte aktiviteter, samt oplagring
- Rekreative arealer
- Eksproprieret
- Vand

Menneskeskabte konstruktioner

Menneskeskabte konstruktioner som veje, bygninger, befæstede markveje/stier, elmast, solcelleanlæg uden landbrugsaktivitet, vindmøleanlæg inkl. tilkørselsveje, gårdspladser, p-pladser m.m. er ikke landbrugsarealer og dermed ikke tilskudsberettigede.

Du kan vælge mellem følgende observationer i IMK:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Kørespor del af transportnetværk (3.1.2)
- Bygning/anlæg (3.1.3)
- Stendige/jorddige o.l. (3.1.5)
- Råstofgrav (3.1.6)
- Containerplads (3.1.7)
- Vindmølle (3.1.8)
- Elmast (3.1.9)
- Solcelleanlæg – uden landbrugsaktivitet (3.1.10)
- Landingsbane (3.1.11)
- Menneskeskabt konstruktion i kanten af marken (under 100 m² – ned til 10 m²) (3.1.12)
- Militært øvelsesområde (3.1.13)

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2 afsnit 3.

Træer og skov

Landbrugsarealer skal holdes fri for større arealer med flere enkeltstående eller grupper af træer og buske med mindre de er tilladt som følge af markkrat, småbiotoper eller modtager tilskud til skovrejsning under undtagelsesbestemmelserne. Landbrugsarealer er ikke støtteberettigede, hvis du på kontrollen konstaterer en eller flere af nedenstående situationer:

Du kan vælge mellem følgende observationer i IMK:

- Klynger af træer over 100 m² (3.2.1)
- Mere end 100 træer eller buske pr. ha (3.2.2)

- Remise/vildtremise (3.2.3)
- Læhegn (3.2.4)
- Skov (3.2.5)
- Arbejdsareal i skov (3.2.8)
- Tidligere landbrugsareal. Ikke opdyrket i flere år og aktivitetskravet kan ikke umiddelbart opfyldes. (3.2.10)

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2 afsnit 3.

Ikke tilladte aktiviteter

Der skal være en landbrugsmæssig aktivitet på arealer, hvor der søges grundbetaling med mindre der er tale om en registeret småbiotop eller markkrat.

Typen af aktivitet og tidspunktet på året er blandt andet med til at afgøre, hvor lang tid landbrugsarealer kan bruges til andre formål end landbrugsdrift. Nogle aktiviteter kan ske uden tidsmæssig begrænsning, mens andre aktiviteter højst må vare op til et år.

Du kan vælge mellem følgende observationer i IMK:

- Oplagring, permanent (stadig landbrugsareal) (3.3.1)
- Ikke tilladt aktivitet - permanent (3.3.3)
- Ikke tilladt aktivitet i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (3.3.4)

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2 afsnit 3.

Rekreative arealer

Arealer, hvortil der er søgt grundbetaling, må gerne bruges til rekreative formål, så længe landbrugsaktiviteten ikke er væsentligt hæmmet af den anden aktivitet.

Hvis du konstaterer, at landbrugsaktiviteten er væsentligt hæmmet på grund af en rekreativ aktivitet, kan du vælge en af følgende observationer i IMK:

- Have, park o.l. (3.4.1)
- Ridebane (3.4.2)
- Golfbane (3.4.3)
- Crossbane (3.4.4)
- Dyrehave/dyrepark (3.4.6)
- Rekreativt formål (3.4.7)
- Anvendt til dyrehold og uden plantedække hele kalenderåret (3.4.8)
- Arealet fremstår ikke som et landbrugsareal, da arealet er slået så hyppigt, at landbrugsdriften er hæmmet (3.4.10)

Du skal bruge observation 3.4.8, hvis der er udlagt sand, grus eller strøelse.

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2 afsnit 3.

Eksproprieret

Hvis arealet er varigt eksproprieret og overgået permanent til ikkelandbrugsmæssig anvendelse, er arealet ikke tilskudsberettiget, og du skal vælge i IMK:

- Eksproprieret permanent – ikke landbrug (3.5.1)
- Eksproprieret (3.5.2)

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2 afsnit 3.

Vand

Hvis der er søer, vandhuller, vandløb og lignende på arealet, som har permanent vanddække, der forhindrer plantevækst og dermed, at der sker en landbrugsaktivitet, og området ikke er registreret som en småbiotop eller en GLM-sø, skal du vælge en af følgende observationer i IMK:

- Vandhul, sø eller lignende - omdriftsarealer (3.7.4)
- Vandløb, grøft eller lignende - omdriftsarealer (3.7.5)

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge de forskellige observationer i Instruks 2 afsnit 5. Her kan du også læse om grøblerender og loer i marsk egne på grundbetalingsarealer.

5. Grundbetaling til projektarealer (vand-, natur-, klima- og skovprojekter)

Kontrolårsag y, z

Kontrol af grundbetaling til projektarealer sker i den fysiske kontrol.

Ansøger kan søge grundbetaling til visse naturlignende arealer og skovarealer, hvis de tidligere landbrugsarealer er underlagt særlige forpligtelser og begrænsninger på grund af:

- direktivimplementerende vand-, natur- eller skovrejsningsprojekter
- nationale ordninger for drivhusgasreduktion
- skovrejsnings-/miljøtilsagn via landdistriktsprogrammet.

Ansøger kan søge, selvom arealerne ikke længere overholder de almindelige tilskudsbetingelser for grundbetaling, såsom forpligtelsen om landbrugsaktivitet. Det kaldes 'grundbetaling til projektarealer'.

Arealerne er omfattet af undtagelsesbestemmelserne i artikel 4, stk. 4 litra c) i EU's forordning 2021/2115 af 2. december 2021.

Der er fire grundlæggende kriterier for grundbetaling til projektarealer under artikel 4, stk. 4, litra c):

1. Arealet skal have dannet grundlag for minimum én berettiget tilskudsudbetaling under grundbetalingsordningen i 2015 og frem
2. Der skal være et aktivt projekt, tilsagn m.v. på arealet, der medfører, at arealet ikke længere er et landbrugsareal
3. Arealet skal være angivet som tilskudsberettiget til 'grundbetaling til projektarealer' i fællesskemaet inden ændringsfristen
4. Ansøger skal være aktiv landbruger.

Dette afsnit om kontrol af grundbetaling til projektarealer er bygget op med en fælles introduktion til hvordan du forbereder og gennemfører kontrollen samt hvordan Arealtilskud har forberedt kontrollen til dig, brug af kortlag samt ændring af afgrødekode. Derefter er de enkelte typer af grundbetaling til projektarealer beskrevet i følgende rækkefølge:

- Direktivimplementerende natur- eller miljøprojekter, herunder nationale klima-lavbundsprojekter / udtagning af lavbundslande (**M**)
- Miljøtilsagn med Udtagningsforpligtelse (**U**)
- Miljøtilsagn (**J**)
- Skovrejsning (**S**).

Du vil kunne se hvilken type marken falder ind under i dit kontrolgrundlag. Der vil stå M, U, J eller S i kolonnen "Art. 4 registrering" under "Følgende marker skal kontrolleres".

5.1 Sådan kontrollerer du grundbetaling til projektarealer

Forberedelse er vigtig for at kunne kontrollere grundbetaling til projektarealer korrekt. Følg nedenstående tabel 3.1 og ring til vagttelefonen, hvis du er i tvivl. Hvis det fremgår af instruks, at du skal ringe til vagttelefonen, skal du ringe inden besøget – vagttelefonen kan f.eks. have supplerende materiale til dig.

Tabel 3.1 Trin for trin guide til kontrollen:

Trin	Kontrollen
1	<p>Forberedelse:</p> <p>Læs kontrolgrundlaget Kig på kontrolgrundlaget og læs sagsbehandlerens bemærkning. Sagsbehandleren vil i de fleste sager skrive, hvilke(t) kortlag, du skal bruge. Ring til vagttelefonen, hvis du har spørgsmål til bemærkningen.</p> <p>Kig i kontrolgrundlagets skema "Følgende marker skal kontrolleres". I kolonnen "Art. 4 registrering" vil der stå M, U, J eller S.</p> <p>Hvis type M: Læs afsnit 5.5. Noter hvilket kort, du skal bruge.</p> <p>Hvis type U: Tjek hvilke tilsagn, der er på marken. Læs afsnit 5.6, læs i instruks 5, samt tilsagnet i kontrolopgaven, hvis det er af typen MO 13, eller MO 16. Noter hvilket kort, du skal bruge.</p> <p>Hvis type J: Tjek hvilke tilsagn, der er på marken. Læs afsnit 5.7, læs i instruks 5, samt tilsagnet i kontrolopgaven, hvis det er af typen MO 13, eller MO 16. Noter hvilket kort, du skal bruge.</p> <p>Hvis type S: Læs afsnit 5.8. Noter hvilket kort, du skal bruge.</p> <p>Tjek marken i IMK: Er hele marken dækket af laget "Registreret GB 2015-2022 – for 2024" under "Grundbetaling og bioordninger"? Hvis Nej, er der søgt GB i 2023 - se "Marker 2023" under "Marker"? Hvis nej, noter hvor marken ikke er dækket af lagene</p> <p>Slå tilsagnslaget for projektet til / kig på kortmateriale for projektet. Er hele marken en del af projektet? Hvis nej, noter hvor marken ikke er dækket af projektlaget</p> <p>Hvis marken har afgrødekode 318, 321, 322, 565, 576 eller 578: Ligger noget af marken i laget "Vurderet afvist – GB til projektarealer"? Hvis ja, noter hvor marken er dækket af laget</p> <p>Zoom ind til 1:1000 i IMK, så vil de fleste afvigelser på mere end 100 kvm. være synlige.</p>
2	<p>I marken:</p> <p>Vurder den del af marken, der er dækket af både laget "Registreret GB 2015-2022 – for 2024" under "Grundbetaling og bioordninger" og det relevante kortlag for projektet</p>

	<p>For type U og J og S: Lever arealet op til betingelserne for tilsagnet på arealet?</p> <p>For type M: Lever arealet op til betingelserne beskrevet i afsnit 5.5?</p> <p>Hvis Ja: Gå til punkt 3</p> <p>Hvis Nej: Vælg passende 0-observation til at informere ansøger om, at arealet ikke lever op til betingelserne for grundbetaling til projektarealer. Se de enkelte afsnit om typerne M, J, U, S for at vælge den rigtige observation</p> <p>Du skal tage stilling til, om arealet kan få grundbetaling under de almindelige tilskudsbetingselser for grundbetaling. Kan arealet ikke det, underkender du arealet.</p> <p>Kan arealet få grundbetaling under de almindelige tilskudsbetingselser for grundbetaling, og er aktivitetskravet opfyldt, godkender du arealet. Husk flueben i efterkontrol-fanen, at kontrollen kunne afsluttes. Er aktivitetskravet ikke opfyldt, skal arealet fremgå af Efterkontrol eller 2. Efterkontrol-fanen.</p>
3	<p>Er aktivitetskravet eller plejekravet opfyldt for type J og type M?</p> <p>Hvis Ja: Godkend</p> <p>Hvis Nej: Læs mere under de enkelte afsnit.</p> <p>Hvornår er plantedækkekravet gældende? Generelt: Hvis undtagelsesbestemmelsen er brugt, er plantedækkekravet ikke gældende. Hvis du underkender et areal ansøgt til grundbetaling til projektareal, skal arealet leve op til kravet om plantedække på grundbetaling. Husk at marken skal til efterkontrol, hvis aktivitetskravet ikke er opfyldt.</p>
4	<p>Hvis der er dele af marken, der ikke er dækket af både laget "Registreret GB 2015-2022 – for 2024" under "Grundbetaling og bioordninger"/fik GB i 2023 og det relevante kortlag, skal du for de områder kontrollere:</p> <p>Er arealet tilskudsberettiget til GB efter de almindelige tilskudsbetingselser?</p> <p>Hvis Ja: Godkend arealet og skift eventuelt afgrødekode. Husk at marken skal til efterkontrol, hvis aktivitetskravet ikke er opfyldt.</p> <p>Hvis Nej - arealet overholder ikke de almindelige tilskudsbetingselser: - Underkend arealet</p> <p>Du skal underkende ikke tilskudsberettigede arealer ned til 100 m²</p>
5	<p>Hvis marken har afgrødekode 318, 321, 322, 565, 576 eller 578 og overlapper med laget "Vurderet afvist – GB til projektarealer" skal du for de områder kontrollere:</p> <p>Er arealet tilskudsberettiget til GB efter de almindelige tilskudsbetingselser?</p> <p>Hvis Ja: Godkend arealet og skift eventuelt afgrødekode. Husk at marken skal til efterkontrol, hvis aktivitetskravet ikke er opfyldt.</p> <p>Hvis Nej - arealet overholder ikke de almindelige tilskudsbetingselser: - Underkend arealet</p>

5.2 Klargøring af kontrolgrundlaget

Det er kun arealer, som ansøger har indberettet som grundbetaling til projektareal i Fællesskemaet, der kan være omfattet af grundbetaling til projektarealer.

Hovedparten af markerne vil blive automatisk klarmeldt, Hvis sagen skal manuelt klarmeldes, vil Arealtilskud gennemgå alle marker, som ansøger har indberettet til projektareal i fælleskemaet. Dette er for at sikre, at arealet nu også er omfattet af grundbetaling til projektareal. Sagsbehandleren vil på manuelt klarmeldte sager skrive hvilke lag, du skal bruge til kontrollen.

Hvis det er første gang indberetter et areal som direktivimplementerende, skal projektet godkendes af Miljøstyrelsen, inden projektet oprettes i "Vand-, natur- og skovprojekter 2024", hvis det er et nyt projekt. Bliver er sag manuelt klarmeldt inden projektet er oprettet i laget, vil det fremgå af en bemærkning fra sagsbehandler, hvordan du skal forholde dig, Ring til Vagttelefonen, hvis du får en mark helt uden projekt- eller tilsagnslag og uden bemærkning fra sagsbehandleren.

Sagsbehandleren sørger for at rette afgrødekoden, hvis ansøger har valgt den forkerte. Ansøger kan f.eks. have valgt afgrødekode 565 til skovrejsningsprojektet, selvom der er et aktivt skovrejsningstilsagn fra Landbrugsstyrelsen på arealet.

Arealtilskud vil ofte skrive bemærkninger til kontrollen på kontrolgrundlaget. Har du brug for at få uddybet disse, kan du kontakte:

Navn	Telefonnummer	Email
Malene Holst	72 42 97 04	maljor@lbst.dk
Julie Christine Nielsen	72 42 95 32	julnie@lbst.dk
Mia Wriberg Christensen		
Lena Søborg Jessen		

Hvis du får en mark med markeringen "N" i kontrolgrundlaget, betyder det, at hele marken ikke kan få grundbetaling under undtagelsen. Ring til Vagttelefonen, hvis du har en mark med markeringen "N".

5.3 Kontrol af overlap mellem referencelag og relevant projekt-/tilsagnslag

Grundbetaling til projektarealer skal kontrolleres efter hvilken type projektareal, ansøger har indberettet og fået sagsbehandlet.

Uanset hvilken type projektareal, ansøger har indberettet, gælder det at:

1. Der skal være et direktivimplementerende vand-, natur- eller skovrejsningsprojekt på arealet *eller*
2. Der skal være tilsagn til skovrejsning, minivådområder, PLG, klimatiltag eller lignende *og*
3. Der skal være udbetalt grundbetaling til arealet mindst i år i referenceperioden 2015-2023

Se tabel 3.2 herunder.

Tabel 3.2: Brug af kortlag i kontrollen

Navn på kortlag	Signatur	Kortet viser:	Anvendelse i arealkontrollen
"Vand-, natur- og skovprojekter 2024"		Der er et vand-, natur- eller skovprojekt på arealet (Type M eller S som er vurderet direktivimplementerende af MST)	Hvis der er overlap mellem: 1) projekt- eller tilsagnslag OG 2) lag med ansøgt/udbetalt GB i referenceperioden 2015-2023
Forskellige tilsagnslag	Varierer	Tilsagnets udbredelse (Type U eller J samt type M med tilsagn (minivådområder) og type S med tilsagn (privat skovrejsning 2016-2023)) Desuden projekter type M eller S med tilsagn fra Klimaskovfonden	Gennemfør kontrol efter typen af projektareal, se markering i kontrolgrundlaget Ingen overlap mellem de to typer lag:
"Registreret GB 2015-2022 – for 2024"		Arealer som har fået grundbetaling mindst et år i perioden 2015 til og med 2022 Brug 'Marker 2023' for at se, om der er søgt grundbetaling i 2023.	Arealet skal leve op til almindelige GB-regler
"Vurderet afvist – GB til projektareal"		Afvist som direktivimplementerende af Miljøstyrelsen	Arealet skal leve op til almindelige GB-regler

		Skal KUN anvendes hvis marken er indberettet med afgrødekode 318, 321, 322, 565, 576 eller 578	
--	--	--	--

Bemærk: Selvom en hel mark er angivet med for eksempel type **J** i kontrolgrundlaget, behøver det ikke være hele marken, der har overlap mellem relevant tilsagnslag og "Registreret GB 2015-2022- for 2024"/fik GB i 2023. Du må aldrig godkende et areal til grundbetaling til projektarealer uden overlappet.

Hvis en mark, eller dele af en mark, mangler overlap mellem både relevant tilsagnslag *eller* "Vand-, natur- og skovprojekter 2024" og "Registreret GB 2015-2022 – for 2024"/ikke fik GB i 2023, er arealet ikke omfattet af grundbetaling til projektarealer.

Følg guiden i afsnit 5.1.

Areal mangler overlap mellem referencelag og projekt-/tilsagnslag

Hvis et areal (helt ned til 100 m²) mangler overlap mellem tilsagnslag *eller* "Vand-, natur- og skovprojekter 2024" og "Registreret GB 2015-2022 – for 2024"/ikke fik GB i 2023, skal du kontrollere, om arealet er berettiget til grundbetaling efter de almindelige regler.

Er arealet uden overlap ikke tilskudsberettiget til grundbetaling på almindelig vis, skal du underkende arealet med den relevante observation.

Hvis det fremgår i bemærkningerne til kontrollen, at du skal oplyse ansøger om, hvorfor arealet ikke er omfattet af grundbetaling til projektareal, skal du vælge en af følgende 0-observationer:

- Grundbetaling til projektareal: Hele marken er ikke omfattet (3.8.3)
- Grundbetaling til projektareal: Ikke omfattet. Delareal <0,3 ha. (3.8.1)

Du skal også skrive en begrundelse i bemærkningerne til observationen. Begrundelsen fremgår ofte i kontrolgrundlaget. Kontakt eventuelt vagttelefonen eller sagsbehandleren i Arealtilskud.

Figur 3.1 viser et eksempel på projektareal (type **M/S**), hvor kun en del af arealet har fået grundbetaling i perioden 2015-2022. En del af projektet (orange skravering) har ikke fået grundbetaling i perioden 2015-2022 (grøn skravering). Der kan kun udbetales grundbetaling under undtagelsen til overlappet.

Figur 3.1

5.4 Ændring af afgrødekode

Ved klargøringen af kontrolsagen har sagsbehandleren sikret, at marken er indberettet med den korrekte afgrødekode.

Du skal dog ændre afgrøde for arealer indberettet med grundbetaling til projektarealer i følgende to tilfælde:

1. Åbenlys fejlindberetning - Gælder for alle typer::

Hvis der er tale om en åbenlys fejlindberetning for hele marken eller for et delareal.

Du konstaterer for eksempel ved kontrollen, at et areal indberettet som grundbetaling til projektarealer, er pløjet og tilsået med korn eller en anden afgrøde.

Du skal opdele marken, så det areal, hvor afgrødekoden er åbenlys forkert bliver en selvstændig mark og ændre afgrødekode efter de almindelige regler. Du skal opdele marken, hvis der er over 0,01 ha med en anden afgrøde.

Du skal desuden anvende følgende 0-observation for arealet:

- Grundbetaling til projektarealer: Hele marken er ikke omfattet (3.8.3)

Den nye mark skal leve op til de almindelige betingelser for grundbetaling, dvs. er der under 0,30 ha, skal marken være sammenhængende med et andet areal for at kunne godkendes. Læs mere i instruks 2, kapitel 5.

2. Marken er et landbrugsareal, det vil sige mere end 75 % af arealet er tilskudsberettiget til almindelig grundbetaling uden grundbetaling til projektarealer – Det gælder kun for type U, J eller M.

Hvis hele marken eller et delareal, der udgør mere end 75 % af markens areal, fremstår som tilskudsberettiget til grundbetaling efter de almindelige tilskudsbetingelser, skal du ændre afgrødekode for hele marken, da arealet så ikke er et naturareal, men et landbrugsareal.

Bemærk, at hvis arealet fremstår som et græsareal, er det ikke muligt at anvende temalagene "Permanent græs i 2023" og "Græs i 5 år 2023" i IMK. Du skal derfor, hvis du omdøber arealer ansøgt under grundbetaling til projektarealer til græs, altid omdøbe til omdriftsgræs. Hvis der er miljøtilsagn på marken, skal du omdøbe til afgrødekode 247.

Det kan for eksempel være et areal, som er indberettet som grundbetaling til projektarealer, hvor du ved kontrollen konstaterer, at arealet er slået, hvorved aktivitetskravet i forhold til grundbetaling er opfyldt.

Du skal desuden anvende følgende 0-observation for arealet:

- Grundbetaling til projektarealer: Hele marken er ikke omfattet (3.8.3)

Ændring af afgrødekode på mark med grundbetalingsfradrag

Grundbetaling til projektarealer "overruler" hullerne som grundbetalingsfradrag (GB-fradrag) normalt laver i en mark. Læs nærmere i Instruks 1 – afsnit 4.5 og Figur 1.45.

Når du bruger observationerne 3.8.3 eller 3.8.4 i forbindelse med ændrede afgrødekoder, sikrer du, at grundbetalingsfradrag ikke bliver regnet med som tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis det omkringliggende areal er tilskudsberettiget til grundbetaling under de almindelige betingelser for grundbetaling.

5.5 Kontrol af grundbetaling til projektarealer – type M

Kontrolårsag "y"

Markering i kontrolgrundlag: M

Type M omfatter: Natur- eller Miljøprojekter, Miljøtilsagn til vådområder, Miljøtilsagn med forpligtigelse til pleje af græs i Natur- eller Miljøprojekt, kvælstof-, fosfor- eller lavbundsprojekter, minivådområde, klima-lavbundsprojekter ved Miljøstyrelsen eller Naturstyrelsen, udtagning af lavbundsjord ved Klimaskovfonden.

Vær opmærksom på, at for grundbetaling til projektarealer type **M** er det realiseringen af projekt, som berettiger til art. 4, stk. 4, c. Det er med andre ord selve projektet, der er udslagsgivende. Der kan så samtidigt være et eller flere tilsagn på arealet

Tablet 3.3: Oversigt over kontrol af aktivitetskrav og plantedække for type M

		Krav

Markering	Type	Aktivitet <i>Mindst én årlig slåning, eventuelt erstattet af afgræsning</i>	Plantedække <i>Maks. 50 procent af plantedækket må bestå af lyng, andre vedagtige planter, mos eller lav</i> <i>Maks. 100 træer og buske pr. ha</i>
Projektareal M	I Vand-, natur- og skovprojekter - Korttemaet findes under fanen 'Grundbetaling og bioordninger' i IMK		
	Mark uden tilsagn (afgrødekode 321) Mark med vådområdetilsagn (MO50, MO55, MO74, MO75, MO76, MO77 eller MO78) Samt (MO13 og MO16), <u>HVIS</u> anmeldt med afgrødekode 318 (ingen udtagningsforpligtelse) Mark med tilsagn til pleje af græs- og naturarealer (MO67 eller 69)	Aktivitetskravet skal være opfyldt, hvor muligt.	Kravet er ikke gældende for arealer med "Grundbetaling til projektarealer"
	Med tilsagn til Minivådområde - Korttemaet findes under fanen 'Vandprojekter' i IMK.		
Projektareal M	Minivådområder (afgrødekode 322)	Aktivitetskravet skal være opfyldt, hvor muligt.	Kravet er ikke gældende for arealer med "Grundbetaling til projektarealer" Uanset grundbetaling til projektarealer skal voldene rundt om bassinerne holdes med plantedække af hensyn til sagnets vedligeholdelsesforpligtelse. Hvis det konstateres, at minivådområdet er gødsket eller sprøjtet gælder undtagelsen om grundbetaling til projektareal ikke længere.
	Med tilsagn til klima-lavbundsprojekt fra Naturstyrelsen eller Miljøstyrelsen - Korttemaet 'Klima-Lavbund' findes under fanen 'Vandprojekter' i IMK. Med tilsagn til udtagning af lavbundjord fra Klimaskovfonden - Korttemaet 'Klimaskovfondens skov- og lavbundsprojekter' findes under fanen 'Skovtilsagn' i IMK.		
Projektareal M	Klima-lavbundsprojekter (afgrødekode 567)	Aktivitetskravet skal være opfyldt, hvor muligt.	Kravet er ikke gældende for arealer med "Grundbetaling til projektarealer"

Kontrol af aktivitetskrav og plantedækkekrav – type M

I det efterfølgende gennemgås kontrollen af aktivitetskrav og plantedækkekrav for grundbetaling til projektarealer type M. Arealer under grundbetaling til projektarealer -M skal leve op til en række betingelser. Se tabel 3.4.

Tabel 3.4: Generelt skal projektarealer under M leve op til følgende betingelser:

Betingelse
Arealerne skal permanent henligge som vådområde/lavbundsområde og fastholdes som græs- eller naturarealer med naturlig vandstand eller konstrueret minivådområde
Arealerne må ikke omlægges
Arealerne må ikke tilføres gødning, bortset fra den gødning, der efterlades af græssende husdyr
Arealerne må ikke tilføres jordforbedringsmidler
Arealerne må ikke tilføres plantebeskyttelsesmidler
Arealerne må ikke anvendes til etablering af skov eller energi-, lav- eller stævningskov
Arealerne må ikke anvendes til dyrkning af afgrøder, herunder ikke anvendes til frøproduktion og til dyrkning af energiafgrøder, prydvækster, pyntegrønt og juletræer. Græs og anden plantevækst på arealerne kan anvendes til græsning, slæt, rørsæk, høst af biomasse eller lignende
Der må ikke tilskuds fodres på arealerne. Tilskuds fodring af kalve under 6 måneder i kalveskjul og halm til strøelse er dog tilladt. Mineraler betragtes ikke som tilskuds foder
Aktiviteter, bortset fra afgræsning, som ejere og forpagtere iværksætter eller tillader på den del af arealerne, der ligger nærmere end 5 meter fra åbne vandløb, søer over 100 m ² og kystlinjer, skal udføres på en måde, der ikke medfører erosion af nævnte del af arealerne. Afstanden regnes fra vandløbets eller søens øverste kant eller for så vidt angår kystlinjer fra årets normale højeste vandstandslinje

Hvis du på kontrollen konstaterer, at en eller flere af ovenstående betingelser er overtrådt, skal du orientere ansøger om, at arealet ikke er omfattet af grundbetaling under projektareal.

Det gør du ved at vælge en af følgende 0-observationer i IMK:

- Grundbetaling under projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Hele marken er ikke omfattet (3.8.4)
- Grundbetaling under projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Delareal < 0,3 ha (3.8.2)

I bemærkningsfeltet ved observationen skal du huske at skrive, hvilken betingelse der ikke er overholdt.

Bemærk, at ovenstående observationer ikke underkender arealet, og dermed ikke giver fradrag. Lever arealet ikke op til tilskudsbetingelserne for grundbetaling, skal du også tilføje en observation for at underkende på grundbetaling. Læs mere i instruks 2 afsnit 3.

Kontrol af aktivitetskrav

Aktivitetskravet på projektareal type M:

Aktivitetskravet på grundbetaling på projektareal type M arealer skal være opfyldt, hvis det er muligt. Hvis projektet/tilsagnet medfører, at det ikke er muligt at opfylde aktivitetskravet, skal aktivitetskravet ikke være opfyldt. Det kan for eksempel være, at der er for vådt til at køre med almindelige landbrugsmaskiner, fordi det er et vådområde. Er det tilfældet, skal du godkende arealet.

I 2024 kan ansøger vælge kontrolmetoden "Ekstensiv afgræsning" til PLG-tilsagn. Det vil fremgå af kontrolgrundlaget om ansøger har valgt denne metode. Ring til vagttelefonen INDEN du kører på kontrol, hvis du får en mark med projektareal type M og "Ekstensiv afgræsning".

Tabel 3.5: Herunder vises, hvad du skal gøre, jf. projektareal M, afhængig af hvornår du er på kontrol af projektareal M.

Tidspunkt for kontrol:	Du konstaterer:	Du gør følgende:
Uanset tidspunkt	At der er for vådt til at køre med almindelige landbrugsmaskiner, fordi det er et vådområde	Godkender arealet
Før 10. sept.	Hele marken kan slås. Se Tabel 3.4. Hele eller dele af marken er ikke slået	Marken skal til efterkontrol og fremgå af fanen "Efterkontrol"
	Aktivitetskravet er opfyldt	Sæt "x" i feltet "Kontrollen kunne afsluttes" på "Efterkontrol"-fanen
Efter 10. sept. Inden 25. okt.	Hele marken kan slås. Se Tabel 3.4. Aktivitetskrav ikke opfyldt på dele af marken eller hele marken	Marken skal til 2. efterkontrol og skal fremgå af fanen "2. Efterkontrol"
	Aktivitetskravet er opfyldt	Sæt "x" i feltet "Kontrollen kunne afsluttes" på "2. Efterkontrol"-fanen
Efter 25. okt.	Hele marken kan slås. Se Tabel 3.4. Aktivitetskrav ikke opfyldt på dele af marken eller hele marken	Kontroller marken. Hvis aktivitetskravet ikke er opfyldt, skal du underkende arealet

Hvis du er på kontrol efter den 25. oktober og marken eller dele af marken, der kan slås, ikke er slået, skal du lave en af følgende observationer:

- Ikke slået/afgræsset i perioden 1. juni til og med 25. oktober (4.1.1)
- Arealet afgræsset, men fremstår ikke med tæt, lavt plantedække senest 25. oktober (4.1.5)
- Ikke slået mindst én gang i perioden 1. august til og med 25. oktober (5.1.1)

For at orientere ansøger om, at arealet ikke er omfattet af grundbetaling til projektareal, skal du desuden altid vælge en af følgende 0-observationer:

- Grundbetaling til projektareal: Hele marken er ikke omfattet (3.8.3)
- Grundbetaling til projektareal: Ikke omfattet. Delareal <0,3 ha. (3.8.1)

Hvis betingelserne for projektareal M, se Tabel 3.4, ikke er opfyldt, skal arealet leve op til tilskuds-betingelserne for grundbetaling. Læs mere i kapitel 9 og 10 i denne instruks om kontrol af aktivitetskravet på grundbetaling.

Kontrol af plantedækkekrav – gælder for projektareal M:

Hvis arealerne under projektareal M lever op til betingelserne, er der ikke noget krav til plantedækket. Du skal godkende arealerne.

Hvis betingelserne ikke er opfyldt, se Tabel 3.4, skal arealet leve op til plantedækkekravet på grundbetaling.

Hvis betingelserne ikke er opfyldt, og plantedækkekravet ikke er opfyldt: Det vil sige, at der på arealet er mere end 50 procent lyng, andre vedagtige planter, mos, lav eller mere end 100 træer og buske pr. ha, og hvis arealet er større end 100 m², skal du underkende arealet i IMK med en af følgende observationer:

- Mere end 50 % mos, lav, lyng eller lign. (4.5.1)
- Mere end 100 træer eller buske pr. ha (3.2.2)

Du skal altid vælge en af følgende 0-observationer for at orientere ansøger om, at arealet ikke er omfattet af grundbetaling til projektareal:

- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Hele marken er ikke omfattet (3.8.4)
- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Delareal (3.8.2)

I bemærkningsfeltet skal du huske at skrive, hvad det er for en betingelse, der ikke er overholdt.

Bemærk at ovenstående observationer ikke underkender arealet, og dermed ikke giver fradrag. Lever arealet ikke op til tilskudsbetingelserne for grundbetaling, skal du også tilføje en observation for at underkende på Grundbetaling. Læs mere i instruks 2 afsnit 3.

5.6 Kontrol af grundbetaling til projektarealer type U

Kontrolårsag "z"

Markering i kontrolgrundlag: U

Type U omfatter: Miljøtilsagn med udtagningsforpligtigelse (samt MO13 og MO16, hvis ansøgt med afgrødekode 319). Tilsagnslag ligger under "Miljø- og økologitilsagn" i IMK.

Tablet 3.6: Oversigt over kontrol af aktivitetskrav og plantedække for type U

Markering	Type	Krav	
		Aktivitet <i>Mindst én årlig slåning, eventuelt erstattet af afgræsning</i>	Plantedække <i>Maks. 50 procent af plantedækket må bestå af lyng, andre vedagtige planter, mos eller lav</i> <i>Maks. 100 træer og buske pr. ha</i>
Projektareal U	Miljøtilsagn til vådområder (MO13 og MO16), <u>HVIS</u> anmeldt med afgrødekode 319 (med udtagning)	Kravet er ikke gældende	Kravet er ikke gældende for arealer med "Grundbetaling til projektarealer"

Kontrol af aktivitetskrav og plantedækkekrav – type U

I det efterfølgende gennemgås kontrollen af aktivitetskrav og plantedækkekrav for projektarealer type U.

Generelt skal projektarealer under U leve op til følgende betingelser:

- Miljøtilsagn til vådområder (MO13 og MO16) (anmeldt med afgrødekode 319)

Du kan læse mere om de enkelte tilsagn i Instruks 5.

Kontrol af aktivitetskrav

Der er ikke et krav om aktivitet for projektarealer under U.

Arealerne skal leve op til tilsagnsbetingelserne i tilsagnet. Hvis arealerne ikke lever op til tilsagnsforpligtigelse, skal du bruge en af følgende 0-observationer, så ansøger bliver orienteret:

- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Hele marken er ikke omfattet (3.8.4)
- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Delareal (3.8.2)

I bemærkningsfeltet skal du huske at skrive, hvilken betingelse der ikke er overholdt.

Bemærk at ovenstående observationer ikke underkender arealet og dermed ikke giver fradrag. Lever arealet ikke op til tilskudsbetingelserne for grundbetaling, skal du også tilføje en observation for at underkende på grundbetaling. Læs mere i instruks 2 afsnit 3.

Kontrol af plantedækkekrav – gælder for projektarealer under U:

Hvis projektarealerne under U lever op til tilsagnsbetingelserne, er der ikke noget krav til plantedækket. Du skal godkende arealet. Læs mere i instruks 5 om tilsagn MO13 eller tilsagn MO16.

Hvis tilsagnsbetingelserne ikke er opfyldt, se instruks 5, skal arealet leve op til plantedækkekravet på grundbetaling.

Hvis tilsagnsbetingelserne ikke er opfyldt, og plantedækkekravet ikke er opfyldt, det vil sige, der på arealet er mere end 50 % lyng, andre vedagtige planter, mos, lav eller mere end 100 træer og buske pr. ha, og hvis arealet er større end 100 m², skal du underkende arealet i IMK med en af følgende observationer:

- Mere end 50 % mos, lav, lyng eller lign. (4.5.1)
- Mere end 100 træer eller buske pr. ha (3.2.2)

Du skal altid vælge en af følgende 0-observationer for at orientere ansøger om, at arealet ikke er omfattet af grundbetaling til projektarealer:

- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Hele marken er ikke omfattet (3.8.4)
- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Delareal (3.8.2)

I bemærkningsfeltet til observationen skal du huske at skrive, hvilken tilsagnsbetingelse der ikke er overholdt.

5.7 Kontrol af grundbetaling til projektarealer type J

Kontrolårsag "y"

Markering i kontrolgrundlag: J

Type J omfatter: Miljøtilsagn med forpligtigelse til pleje af græs (MO67 eller MO69), hvis inden for Natura2000-område, MO13 og MO16, hvis afgrødekode 318. Tilsagnslag ligger under "Miljø- og økologitilsagn" i IMK.

Table 3.7: Oversigt over kontrol af aktivitetskrav og plantedække type J

Markering	Type	Krav	
		Aktivitet <i>Mindst én årlig slåning, eventuelt erstattet af afgræsning</i>	Plantedække <i>Maks. 50 procent af plantedækket må bestå af lyng, andre vedagtige planter, mos eller lav</i> <i>Maks. 100 træer og buske pr. ha</i>
Projektareal J	Miljøtilsagn til pleje af græs (MO67 eller 69) i Natura2000	Plejekravet defineret i tilsagnet skal være opfyldt. Bemærk, at der vil være krav om slæt eller afgræsning ifølge tilsagnet.	Kravet er ikke gældende for arealer med "Grundbetaling til projektarealer"
Projektareal J	Miljøtilsagn til vådområder (MO13 og MO16), <u>HVIS</u> anmeldt med afgrødekode 318 (ingen udtagningsforpligtelse) Mark med vådområdetilsagn (MO78), <u>HVIS</u> anmeldt med afgrødekode 316	Bemærk, at der vil være krav om afpudsning, slæt eller afgræsning ifølge tilsagnet. *OBS: Hvis der er givet dispensation fra tilsagnsforpligtelsen til jordbrugsmæssig udnyttelse er der ikke krav om pleje af arealet.	Kravet er ikke gældende for arealer med "Grundbetaling til projektarealer"

Kontrol af aktivitetskrav og plantedækkekrav – type J

I det efterfølgende gennemgås kontrollen af aktivitetskrav og plantedækkekrav for projektarealer type J.

Generelt skal projektarealer J leve op til tilsagnsbetingelserne i et af følgende:

- Tilsagn til pleje af græs- og naturarealer (MO67 og MO69)
- Tilsagn MO13 og MO16, hvis anmeldt med afgrødekode 318
- Tilsagn MO78, hvis anmeldt med afgrødekode 316

Du kan læse mere om de enkelte tilsagn i Instruks 5. Vær opmærksom på, at der kan være givet dispensation fra tilsagnsforpligtelserne, hvilket også fremgår af de enkelte miljøtilsagn i Instruks 5.

Kontrol af aktivitetskrav – gælder for projektarealer J

Arealerne skal leve op til tilsagnsbetingelserne. Hvis arealerne ikke lever op til tilsagnsforpligtelserne, skal du bruge en af følgende 0-observationer, så ansøger bliver orienteret:

- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Hele marken er ikke omfattet (3.8.4)
- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Delareal (3.8.2)

I bemærkningsfeltet skal du huske at skrive, hvilken tilsagnsbetingelse der ikke er overholdt.

Du kan læse mere i Instruks 5 om manglende overholdelse af tilsagnsforpligtelser. Vær opmærksom på, at hvis du kommer på kontrol, efter betingelserne burde have været overholdt, og du konstaterer, at betingelserne ikke er overholdt, skal du huske at lave de relevante observationer vedrørende manglende overholdelse af tilsagnsforpligtelser.

Bemærk, at ovenstående observationer ikke underkender arealet, og dermed ikke giver fradrag på grundbetalingen. Lever arealet ikke op til betingelserne for grundbetaling, skal du også tilføje en observation for at underkende på grundbetaling. Se Tabel 3.8 og læs mere i afsnit 7.

I 2024 kan ansøger vælge kontrolmetoden "Ekstensiv afgræsning" til PLG-tilsagn. Det vil fremgå af kontrolgrundlaget om ansøger har valgt denne metode. Ring til vagttelefonen INDEN du kører på kontrol, hvis du får en mark med projektareal type J og "Ekstensiv afgræsning".

Tabel 3.8: Herunder vises, hvad du skal gøre hvis tilsagnsbetingelserne ikke er overholdt, jf. projektareal J, afhængig af hvornår du er på kontrol af projektareal J.

Tidspunkt for kontrol:	Du konstaterer:	Du gør følgende:
Før 10. sept.	Aktivitetskravet er opfyldt	Sæt "x" i feltet "Kontrollen kunne afsluttes" på "Efterkontrol"-fanen
	Aktivitetskrav ikke opfyldt på dele af marken eller hele marken	Marken skal til efterkontrol og fremgå af fanen "Efterkontrol".
Efter 10. sept. Inden 25. okt.	Aktivitetskravet er opfyldt	Sæt "x" i feltet "Kontrollen kunne afsluttes" på "Efterkontrol"-fanen
	Aktivitetskrav ikke opfyldt på dele af marken eller hele marken	Marken skal til 2. efterkontrol og skal fremgå af fanen "2. Efterkontrol"
Efter 25. okt.	Aktivitetskravet er opfyldt	Sæt "x" i feltet "Kontrollen kunne afsluttes" på "2. Efterkontrol"-fanen
	Aktivitetskrav ikke opfyldt på dele af marken eller hele marken	Kontroller marken. Hvis aktivitetskravet ikke er opfyldt, skal du underkende

Hvis du er på kontrol **efter** den 25. oktober, og aktivitetskrav ikke opfyldt på dele af marken eller hele marken, skal du lave en af følgende observationer:

- Ikke slået/afgræsset i perioden 1. juni til og med 25. oktober (4.1.1)
- Arealet afgræsset, men fremstår ikke med tæt, lavt plantedække senest 25. oktober (4.1.5)
- Ikke slået mindst én gang i perioden 1. august til og med 25. oktober (5.1.1)

Hvis tilsagnsbetingelserne "kræver mere" i forhold til pleje, end der er sket på arealet. Det kan for eksempel være, at arealet skal afgræsses, men kun er slået - skal du altid oprette observationer, der underkender arealet i forhold til tilsagnet, hvis tilsagnsbetingelserne ikke er overholdt. Se nærmere under de enkelte tilsagn i Instruks 5.

Der skal også oprettes en observation, hvis dele af arealet ned til 100 m² ikke opfylder de almindelige tilskudsbetingelser til Grundbetaling.

Det er vigtigt, at du husker at bruge observation 3.8.3 i ovenstående to tilfælde: 1) Arealet lever ikke op til tilsagnet 2) Arealet lever ikke op til tilskudsbetingelser for GB. Den sikrer, at ansøger bliver oplyst om, at arealet ikke er omfattet af grundbetaling til projektareal, og at beregningerne med hensyn til GB-fradrag bliver korrekte. Se nedenfor, hvor GB-fradrag og grundbetaling til projektarealer står beskrevet.

Kontrol af plantedækkekrav – gælder for projektarealer type J:

Hvis projektarealerne J lever op til tilsagnsbetingelserne, er der ikke noget krav til plantedækket.

Hvis tilsagnsbetingelserne ikke er opfyldt, skal arealet leve op til plantedækkekravet på Grundbetaling. Se tabel 3.7.

Hvis tilsagnsbetingelserne ikke er opfyldt, og plantedækkekravet ikke er opfyldt - det vil sige, der på arealet er mere end 50 % lyng, andre vedagtige planter, mos, lav eller mere end 100 træer og buske pr. ha - og hvis arealet er større end 100 m², skal du underkende arealet i IMK med en af følgende observationer:

- Mere end 50 % mos, lav, lyng eller lign. (4.5.1)
- Mere end 100 træer eller buske pr. ha (3.2.2)

Du skal altid vælge en af følgende 0-observationer for at orientere ansøger om, at arealet ikke er omfattet af grundbetaling til projektarealer:

- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Hele marken er ikke omfattet (3.8.4)
- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Delareal (3.8.2)

I bemærkningsfeltet skal du huske at skrive, hvad det er for en tilsagnsbetingelse, der ikke er overholdt.

Bemærk, at ovenstående observationer ikke underkender arealet, og dermed ikke giver fradrag. Lever arealet ikke op til betingelserne for grundbetaling, skal du også tilføje en observation for at underkende på grundbetaling. Læs mere i Instruks 2 afsnit 4.6

5.8 Kontrol af grundbetaling til projektarealer type S

Kontrolårsag: "z" Type: S

Skovrejsningsarealer med tilsagn til privat eller offentlig skovrejsning kan få grundbetaling til projektarealer. Arealet skal leve op til tilsagnsbetingelserne. Statslige, kommunale og private skovrejsningsprojekter, hvor Miljøstyrelsen har godkendt, at projektet er med til at implementere vandrammedirektivet eller Natura2000-direktiverne, kan desuden få grundbetaling til projektarealer, selvom der ikke er et tilsagn fra Landbrugsstyrelsen til selve tilplantningen. Skovrejsningsprojekter støttet af Klimaskovfonden kan få grundbetaling, da de er med til at reducere udledningen af drivhusgasser. Se i Tabel 3.8, hvor længe de forskellige typer projekter kan modtage grundbetaling.

Hvis projektet har et tilsagn fra Landbrugsstyrelsen til selve tilplantningen, vil skovrejsningsprojektet blive afsynet eller kontrolleret inden udbetaling af investeringstilskuddet uanset om det udbetales i en eller to rater.

Table 3.9 Oversigt over periode med grundbetaling til projektarealer til forskellige typer skovrejsning. Bemærk at årstal refererer til det år, tilsagnet er ansøgt. Skoven er normalt plantet et til to år efter.

Afgrøde-kode	Tilsagnstype og årstal	Periode for grundbetaling	Dato for udbetaling på skovsiden i Fællesskema?	Kortlag i IMK?
578	Privat skovrejsning, der implementerer vandrammedirektivet (2016 og til nu) med tilsagn fra Landbrugsstyrelsen	Ingen kendt tidsbegrænsning under de nuværende regler	Nej	Ja, tilsagnslag under skovtilsagn – årstal er for ansøgningsåret. Afviste projekter er i korttemaet "Vurderet afvist - GB til projektarealer"
576	Statslig skovrejsning, der implementerer vandrammedirektivet (2016 og til nu) uden tilsagn fra Landbrugsstyrelsen	Ingen kendt tidsbegrænsning under de nuværende regler	Nej	Ja, er i "Vand-, natur- og skovrejsningsprojekter 2024" godkendt-laget. Afviste projekter er i korttemaet "Vurderet afvist – GB til projektarealer"
575	Privat skovrejsning, kulstofbinding og grundvandsbeskyttelse (2020 og til nu) med tilsagn fra Landbrugsstyrelsen	5 år efter datoen for udbetaling af investeringstilskud. Arealet skal være omfattet af tilsagnsforpligtigheden til og med 25. oktober for at være tilskudsberettiget til grundbetaling.	Nej	Ja, tilsagnslag under skovtilsagn – årstal er for ansøgningsåret
587	Privat skovrejsning (2007 til 2015) med tilsagn fra Landbrugsstyrelsen	Frem til 2. rate indberettes senest 8 år efter 1. rate. Derefter yderligere 5 år fra datoen for udbetaling af 2. rate. Arealet skal være omfattet af tilsagnsforpligtigheden til og med 25. oktober for at være tilskudsberettiget til grundbetaling	Ja	Nej Ring til Vagttelefonen INDEN du kører på kontrol
311	Privat skovrejsning (2000 til 2008) med tilsagn fra Landbrugsstyrelsen	Frem til 2. rate indberettes senest 8 år efter 1. rate. Derefter yderligere 5 år fra datoen for udbetaling af 2. rate. Arealet skal være omfattet af tilsagnsforpligtigheden til og med 25. oktober for at være tilskudsberettiget til grundbetaling	Ja	Nej Ring til Vagttelefonen INDEN du kører på kontrol
586	Offentlig skovrejsning (2012 til 2014) med tilsagn fra Landbrugsstyrelsen	Frem til 2. rate indberettes senest 8 år efter 1. rate. Derefter yderligere 5 år fra datoen for udbetaling af 2. rate.	Ja	Nej Ring til vagttelefonen INDEN du kører på kontrol.

		Arealet skal være omfattet af tilsagnsforpligtigheden til og med 25. oktober for at være tilskudsberettiget til grundbetaling		
565	Arealer med direktivimplementerende skovrejsning uden tilsagn fra Landbrugsstyrelsen	Ingen kendt tidsbegrænsning under de nuværende regler	Nej	Ja, er i "Vand-, natur- og skovrejsningsprojekter 2024" godkendt-laget. Afviste projekter er i korttemaet "Vurderet afvist – GB til projektarealer"
566	Arealer med Klimaskovfondens projekter med skovrejsning (national ordning)	Ingen kendt tidsbegrænsning under de nuværende regler	Nej	Ja, tilsagnslag under skovtilsagn – "Klimaskovfondens skov- og lavbundsprojekter" Ring til vagttelefonen, hvis der ikke er et tilsagnslag på hele eller dele af marken.

Kortlag og skovrejsning

For marker anmeldt med afgrødekode 575 og 578 skal du bruge tilsagnslaget. Der er 1:1 på projektordningen, dvs. ansøger skal sørge for, at det tilplantede areal og tilsagnet passer sammen. Projekttilskud vil rette tilsagnslagene til i forbindelse med udbetalingen. Har ansøger plantet mere, end tilsagnet dækker, eller lever arealet ikke op til kravene til privat skovrejsning, skal ansøger søge med afgrødekode 565, hvis ansøger ønsker grundbetaling til arealet. Det skal ske inden ændringsfristen for FS. Ring til vagttelefonen, hvis investeringsstøtten er udbetalt, og tilsagnslaget ikke passer med de faktiske forhold i marken.

Bevoksede arealer

Bevoksede arealer er tidligere landbrugsarealer, hvor ansøgeren enten har plantet eller sået træer eller sikret, at der kommer træer ved naturlig tilgroning. Det skal være træer, der kan blive til højstammeskov. De bevoksede arealer kan få grundbetaling til projektarealer. Du skal ikke kontrollere planter eller. Spor på op til 6 meters bredde medregnes som en del af det bevoksede areal. Sporets bredde måles fra rodhalsen af planterne i de yderste rækker ud mod sporet. Der kan ikke medregnes spor eller små utilplantede arealer, som ligger uden for skovbrynet. Grænsen mellem det bevoksede areal og tilstødende arealer ligger 1,5 m fra rodhalsen af de yderste planter, medmindre der ligger et skel inden da. Er der f.eks. en mark inden for de 1,5 meter fra planterne, trækkes grænsen for skovrejsningsarealet ved markgrænsen.

Du skal kontrollere, at marken er bevokset med træer og at der ikke er medtaget ikke-tilplantede arealer i kanten af marken.

Konstaterer du på kontrollen, at der er medtaget ikke-tilplantede arealer i kanten af marken, skal du opdele marken og ændrer afgrødekoden til den konstaterede afgrøde.

Desuden skal du i IMK vælge følgende observation:

- Grundbetaling til projektareal: Ikke omfattet. Delareal < 0,3 ha (3.8.1)

Husk, at hvis du ændrer afgrødekoden, skal du være opmærksom på, om arealet lever op til de generelle regler for at være tilskudsberettiget til grundbetaling. Der skal f.eks. være over 0,30 ha, medmindre det er sammenhængende med et andet areal. Arealet skal også være et landbrugsareal. Læs mere i instruks 2, afsnit 3 om ikke-landbrugsarealer. Hvis arealet ikke lever op til de generelle regler for grundbetaling, skal du underkende arealet til grundbetaling.

Hvis planterne er gået ud, kan arealet få grundbetaling som bevokset areal den første vækstsæson efter plantering, derefter regnes det som et lysåbent, ubevokset areal, medmindre det gentilplantes. Bemærk, at ved afsyning/5% kontrol af investeringstilskuddet skal planterne være i live. Arealer med udgåede planter kan derfor blive underkendt ved en senere kontrol af investeringstilskuddet, hvis ikke der genplantes inden da.

Du skal derfor godkende arealer med udgåede planter, hvis du IMK kan se, at arealet var dyrket som landbrug året før. Vurder ud fra ortofoto og sidste års afgrødekode. Godkender du arealer med udgåede planter, skal du skrive en bemærkning til sagsbehandler om, at planterne var gået ud.

Særlig om ekstensive kulturer med gruppevis plantning

Fra 2008 til 2015 (afgrødekode 587) var det muligt at søge tilskud til ekstensive kulturer med gruppevis plantning af mindst 2.000 vedplanter pr. ha. Arealet mellem trægrupperne skal henligge til naturlig tilgroning. Der kan medregnes utilplantet areal i en afstand af op til 12,5 m fra trægrupperne, forudsat at arealet er udlagt til naturlig tilgroning. Arealet må derfor ikke pudses af eller anvendes til græsning eller høslæt. Der må dog slås stier på op til 6 meters bredde. Se Figur 3.2.

Figur 3.2

Hvis arealet ikke lever op til tilsagnsforpligtigelserne, skal du bruge en af følgende 0-observationer, så ansøger bliver orienteret:

- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Hele marken er ikke omfattet (3.8.4)
- Grundbetaling til projektareal: Betingelser er ikke overholdt. Delareal < 0,3 ha (3.8.2)

I bemærkningsfeltet skal du skrive, om arealet er slået eller græsset, og om det ser ud til at være sket i flere år. Du vurderer det ud fra tidligere års ortofotos.

Bemærk at ovenstående observationer ikke underkender arealet til grundbetaling, og dermed ikke giver fradrag. Du skal derfor opdele marken og omdøbe til græs med kvælstofnorm 0. Derefter skal du også tilføje en observation for at underkende på grundbetaling. Du vil ofte kunne bruge observation 3.2.2 "Mere end 100 træer og buske pr. ha". Læs mere i instruks 2 afsnit 3.2.

Utilplantede arealer, der ligger mere end 12,5 meter fra trægruppen, skal behandles som lysåbent areal.

Lysåbne, ubevoksede arealer (græsarealer)

Lysåbne, ubevoksede arealer er arealer uden træer, der kan blive til højstammet skov. Skovrejsningsprojekter omfatter ofte lysåbne arealer inde i skoven. Det kan både være arealer, der aldrig er tilplantet, og arealer, hvor planterne er gået ud og som nu fremstår som græsarealer. Det kan også være spor, der er mere end 6 meter brede. Lysåbne, ubevoksede arealer skal som udgangspunkt opfylde de almindelige betingelser til grundbetaling, herunder aktivitetskravet.

Ligger et lysåbent, ubevokset areal omsluttet af bevokset areal, kan det få grundbetaling til projektarealer uden at opfylde aktivitetskravet. Du skal ikke gøre noget uanset arealets størrelse.

Ligger et lysåbent, ubevokset areal over 100 m² ud til et spor eller med en mindst 5 meter bred adgangsvej, så det kan slås med en almindelig landbrugsmaskine, skal aktivitetskravet opfyldes.

Konstaterer du på kontrollen, at det er muligt at overholde aktivitetskravet på et lysåbent areal, skal du opdele marken og ændre afgrødekoden til det konstaterede. Det vil som oftest være græs med en kvælstofnorm 0.

Når du skal måle den nye mark fra, skal du måle 1,5 meter fra rodhalsen af de yderste træer på det tilstødende bevoksede areal. Det gælder også spor over 6 meter. Du må ikke først fraregne et spor inden du tegner marken fra.

For at orientere ansøger om, at det lysåbne, ubevoksede areal ikke er omfattet af muligheden for at få grundbetaling til projektarealer, skal du desuden altid vælge en af følgende 0-observationer:

- Grundbetaling til projektareal: Hele marken er ikke omfattet (3.8.3)
- Grundbetaling til projektareal: Ikke omfattet. Delareal < 0,3 ha (3.8.1)

Tablet 3.10: Herunder vises, hvad du skal gøre, hvis du omdøber lysåbne, ubevoksede arealer til sin egen mark, afhængig af hvornår du er på kontrol.

Tidspunkt for kontrol:	Du konstaterer:	Du gør følgende:
Før 10. sept.	Aktivitetskravet er opfyldt	Sæt "x" i feltet "Kontrollen kunne afsluttes" på "Efterkontrol"-fanen
	Aktivitetskravet ikke opfyldt på dele af eller hele marken.	Marken skal til efterkontrol og fremgå af fanen "Efterkontrol".
Efter 10. sept. Inden 25. okt.	Aktivitetskravet er opfyldt	Sæt "x" i feltet "Kontrollen kunne afsluttes" på "Efterkontrol"-fanen
	Aktivitetskravet ikke opfyldt på dele af eller hele marken.	Marken skal til efterkontrol og fremgå af fanen "Efterkontrol".
Efter 25. okt.	Aktivitetskravet ikke opfyldt på dele af eller hele marken.	Kontroller marken. Hvis aktivitetskravet ikke er opfyldt, skal du underkende med observationer

Hvis du er på kontrol **efter** den 25. oktober, og den nye mark eller dele af marken ikke opfylder aktivitetskravet, skal du vælge en af følgende observationer:

- Ikke slået/afgræsset i perioden 1. juni til og med 25. oktober (4.1.1)
- Arealet afgræsset, men fremstår ikke med tæt, lavt plantedække senest 25. oktober (4.1.5)
- Ikke slået mindst én gang i perioden 1. august til og med 25. oktober (5.1.1)

Hvis den nye mark er under 0,3 ha, skal du underkende marken. Du underkender med følgende observation:

- Areal mindre end 0,3 ha godkendt – landbrugsareal (2.1.1)

Læs mere om mindste arealer i instruks 2, afsnit 5.2.

Arealer, som ikke er tilskudsberettigede til grundbetaling

Skovrejsningsprojekter indeholder ofte en række arealer, der ikke kan få grundbetaling, heller ikke grundbetaling til projektarealer. Det vil typisk være skovveje, eksisterende læhegn og andre eksisterende beplantninger og moser. Læs mere i Instruks 2, afsnit 3. Hvis arealet er større end 100 m², skal du underkende arealet i IMK med en af følgende observationer:

- Befæstet vej eller markvej (3.1.1)
- Læhegn (3.2.4)
- Skov (3.2.5)
- Vandløb, sø eller lign., omdriftsarealer (3.7.4)

Hvis du bruger observation 3.2.5 "Skov" til at underkende andre beplantninger, så skriv en bemærkning om, at der er tale om ældre skov, som eksisterede før skovrejsningen skete.

Du skal måle 1,5 meter fra rodhalsen på de yderste planters stammer, medmindre skellet i arealanvendelsen (f.eks. en sø) ligger inden for de 1,5 meter. I så fald skal du måle til skel i arealanvendelsen.

For at orientere ansøger om at arealet ikke er omfattet af muligheden for at få grundbetaling til projektarealer, skal du desuden altid vælge en af følgende 0-observationer:

- Grundbetaling til projektareal : Hele marken er ikke omfattet (3.8.3)
- Grundbetaling til projektareal : Ikke omfattet. Delareal < 0,3 ha (3.8.1)

Hvis du støder på andre ikke-landbrugsaktiviteter, og er du i tvivl om det kan accepteres på skovrejsnings-arealer, kontakter du Vagttelefonen.

Det ansøgte mark er større end skovrejsningsprojektet

Hvis det er første år, der søges om grundbetaling til projektarealer med afgrødekode 575 eller 578, vil du ofte opleve, at den anmeldte mark med skovrejsning er større end det faktiske skovrejsningsprojekt. Det skyldes, at stort set alle skovrejsningsprojekter ændrer størrelse og placering fra tilsagn og til indberetning. Er der en eller flere dele af den anmeldte mark, der har en anden afgrøde, skal du opdele marken og ændre afgrødekode til den konstaterede afgrøde. Du skal måle 1,5 meter fra rodhalsen på de yderste planters stammer, med mindre skellet i arealanvendelsen (f.eks. en kornmark) ligger inden for de 1,5 meter.

Er den nye mark under 0,3 ha, godkender du den med følgende observation:

- Areal mindre end 0,3 ha godkendt – sammenhængende med anden tilskudsberettiget areal (2.1.3)

Samtidig arealkontrol og afsyning/5% kontrol af investeringstilskuddet – afgrødekode 575 og 578

Hvis du skal kontrollere et skovrejsningsprojekt i det første år efter tilplantning, skal du undersøge, om projektet skal afsynes eller kontrolleres inden udbetaling af investeringstilskuddet. Hvis sagsbehandleren i forbindelse med klargøring af sagen har konstateret, at udbetalingsanmodningen er indsendt, vil det fremgå af en bemærkning på kontrolgrundlaget. Hvis det er praktisk muligt køres de to kontroller samtidigt, dels for at spare ansøger for et kontrolbesøg, dels for at sikre en ensartet opmåling af projektet.

Manglende opretholdelse af tilsagnet – afgrødekode 311, 575, 578, 586 og 587

Alle skovrejsningsprojekter med tilsagn har fået investeringsstøtte. Der er en opretholdelsesperiode på 5 år, hvor projektet kan blive udtaget til kontrol. For tilsagn med afgrødekode 311, 586 og 587 regnes de 5 år fra udbetalingen af 2. rate. Datoen fremgår af skovfanen i Fællesskemaet. Hvis det ser ud som om, projektet ikke er opretholdt, skriver du en bemærkning herom til sagsbehandleren. Arealtilskud videregiver din besked til Projekttilskud, der har mulighed for at tage projektet ud til en efterfølgende kontrol. Tegn på manglende opretholdelse er flere arealer på mere end 0,1 ha, hvor træerne er fjernet eller gået ud, eller plantetallet over større arealer skønnes at være mere end halveret.

Forhold til skovloven

Det er en tilsagnsbetingelse for projekter med tilsagn fra Landbrugsstyrelsen, at arealet pålægges fredskovspligt. Klimaskovfonden m.fl. stiller tilsvarende krav. Er arealet pålagt fredskovspligt, skal arealet drives i overensstemmelse med skovloven.

Hvis du på kontrollen konstaterer:

- Menneskeskabte konstruktioner
- Husdyrhold eller anden form for intensivt landbrug
- Mere end 10% af det bevoksede areal er fjernet

Kontakter du Vagttelefonen. Vagttelefonen vil tage stilling til, om Miljøstyrelsen skal orienteres.

6. Brak

Kontrolårsag b, h.

Braklagte arealer er landbrugsarealer i omdrift, der i en periode tages ud af den landbrugsmæssige produktion. Ansøger kan bruge arealer med brak til at opfylde GLM 8 eller lade dem indgå i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed.

Ansøger må ikke bruge braklagte arealer alene ansøgt til grundbetaling produktionsmæssigt fra 15. marts til og med 25. oktober.

For brakarealer, der anvendes til opfyldelse af GLM 8 eller indgår i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, gælder forpligtelserne hele kalenderåret. Det fremgår af kontrolgrundlaget, hvis brakmarken indgår i ordningen GLM 8 (kontrolårsag "8") eller bioordningen Biodiversitet og bæredygtighed (kontrolårsag "d"). Læs mere om bioordningen Biodiversitet og bæredygtighed i instruks 11.

Aktivitetskravet på braklagte arealer med slåningsbrak kontrolleres via satellitbaseret kontrol i 2024. Andre braktyper der indeholder ikke-monitorerbare tilskuds-betingelser kontrolleres ved fysisk kontrolbesøg. De fremgår med afgrødekoder i Tabel 3.11 herunder.

Tabel 3.11: Brak med ikke-monitorerbare tilskuds-betingelser.

Afgrøde kode	Kontrolårsag	Navn
324	h	Blomsterbrak
342	h	Bestøverbrak
345		Brak langs vandløb og søer, slåning (alternativ til efterafgrøder)

I det følgende beskrives, hvordan kontrollen skal gennemføres for de ikke-monitorerbare tilskuds-betingelser på brak under grundbetaling. Du kan læse om kontrol af brak under biodiversitet og bæredygtighed i instruks 11.

Generelle forbud på braklagte arealer samt eventuelle undtagelser uddybes i afsnit 5.4.

6.1 Blomster- og bestøverbrak

Kontrolårsag h

Marken er indberettet med en af følgende afgrødekoder:

- 324, Blomsterbrak
- 342, Bestøverbrak

Aktivitetskrav

Det gælder for brakarealer, som for alle omdriftsarealer, at de skal kunne anvendes landbrugsmæssigt med dyrkning af en afgrøde eller kunne afgræsses i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober. Hvis aktivitetskravet for brakarealet er opfyldt med slåning eller jordbehandling og isåning af en blomsterblanding, skal du betragte brakarealet som dyrkbart.

Der er et toårigt aktivitetskrav på blomster- og bestøverbrak. Det betyder, at i første år skal landbrugsaktiviteten ske med mekanisk jordbehandling og udsåning af en blomsterblanding senest 14. maj. I andet år er der ikke krav om en ny landbrugsaktivitet. Det er dog en betingelse, at blomsterblandingen på arealet opfylder kravene til hhv. blomster- eller bestøverbrak begge kalenderår.

Hvis et brakareal ikke er dyrkbart i denne periode, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (5.1.2)

Ændring af afgrødekoder

Hvis ansøger har anmeldt et areal som blomster- eller bestøverbrak, men du ved kontrollen konstaterer, at arealet fremstår som slåningsbrak, skal du ændre afgrødekoden til slåningsbrak. Du skal dog være opmærksom på, om ansøger har været i gang med en jordbehandling i forbindelse med at så en frøblanding til blomsterbrak, eller frøblanding til bestøverbrak. I så fald er der sket en jordbehandling, som betyder at kravene til slåningsbrak ikke er opfyldt, og du skal omdøbe til eksempelvis omdriftsgræs eller permanent græs, afgrødekode 252 Permanent græs, normalt udbytte. Vær opmærksom på at du ikke kan ændre til omdriftsgræs hvis marken fremgår af permanent græs lag i IMK.

Ændring af afgrødekoder som følge af produktion eller bar jord på arealet

Et brakareal må ikke anvendes produktionsmæssigt, for eksempel til afgræsning eller slæt. Hvis du ved kontrollen konstaterer, at et brakareal på 0,01 ha eller derover er anvendt produktionsmæssigt, skal du ændre afgrødekoden på arealet til det konstaterede. Arealet er fortsat tilskudsberettiget til grundbetaling.

Hvis et areal er tilsået, for eksempel med korn eller tilsået for sent i forhold til blomsterbrak, skal du ændre afgrøden til den afgrøde, du konstaterer på kontroltidspunktet. Det samme gør sig gældende, hvis du konstaterer bar jord.

Se Instruks 2 afsnit 4., for hvornår og hvordan du ændrer afgrødekoder.

Plantesammensætning

På blomster- og bestøverbrak skal der senest 14. maj i tilskudsåret, være foretaget en mekanisk jordbehandling og være tilsået med:

- Blomsterbrak en blanding af frø- og nektarproducerende planter.
- Bestøverbrak en blanding af pollen- og nektarproducerende planter.

Arealet skal bestå af en blomsterblanding, der ikke bruges til produktion. Korn, græs og majs er ikke nektarproducerende, og falder derfor ikke ind under kategorien frø- og nektarproducerende plantearter (blomsterbrak), eller kategorien pollen- og nektarproducerende plantearter (bestøverbrak). Der må gerne udsås kløver i kombination med raps, da begge plantearterne begge er frø- og nektarproducerende (blomsterbrak). Der må dog ikke alene være forekomst af enten kløver eller raps, eller i en kombination med øvrige produktionsafgrøder.

Bemærk, at selvom plantedækket består af afgrøder nævnt i teksten herover, kan arealet stadig være tilskudsberettiget til Grundbetaling, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

For **blomsterbrak** gælder, at plantedækket skal være etableret med en blanding af mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter som skal dække jævnt på mindst 50 % af markens samlede areal. Der skal være mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter pr m², Ansøger kan selv vælge plantearter. Blandingen må dog ikke overvejende bestå af hverken korn, raps, eller majs, eller en blanding af disse.

Kløver og raps er dog tilladte i kombination med hinanden, eller enkeltvis eller sammen i en blomsterblanding med øvrige ikke-produktions-relaterede frø og nektarproducerende plantearter. Flere varianter af kløver i sammenblanding betragtes dog samlet set som én plantearter, hvorfor der mindst skal være samme andel med en anden frø- og nektarproducerende plantearter i blandingen.

Det vil sige at plantedækket skal være mest dækket af mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter per m². Hvis der er forekomst af for eksempel græsmarksplanter (naturlig opvækst), så skal der også være mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter pr. m². For blomsterbrak kan naturligt fremvoksende arter, der er frø- og nektarproducerende indgå i kravet om to arter pr. m².

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at plantedækket ikke består af en blanding, som opfylder kravet til blomsterbrak, skal du:

1) Vælg en af følgende 0-observationer i IMK til orientering af ansøger:

- Blomsterbrak består af korn, raps eller majs i renbestand (5.4.4)
- Blomsterbrak består af en blanding udelukkende af korn, raps eller majs (5.4.5)
- Blomsterbrak består ikke af en blanding af mindst 2 forskellige frø- og nektarproducerende planter (5.4.6)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde, for eksempel: "blanding af vårsåede arter", afgrødekode 4.

For **bestøverbrak** gælder, at den udsåede blomsterblanding skal udgøre mindst 50 pct. af plantedækket på arealet. Arealet skal bestå af en blomsterblanding, der ikke bruges til produktion. Blomsterblandingen skal bestå af plantearter, som står på den særlige plantearterliste for bestøverbrak. Se bilag 1.

Blomsterblandingen til bestøverbrak der dækker jævnt på mindst 50 % af markens samlede areal skal bestå af mindst tre forskellige pollen- og nektarrige plantearter pr. m². Blomsterblandingen skal være udsået **senest** 30. april i ansøgningsåret. Det er angivet i bilag 1, om de enkelte plantearter er enårige eller flerårige med hensyn til blomstringsperioden.

Når du kontrollerer bestøverbrak skal du vurdere, om blandingen består af plantearter fra den særlige plantearterliste fra bilag 1, at blandingen opfylder krav til mindst tre forskellige pollen- og nektarrige plantearter pr. m². og at blandingen er jævnt dækkende. Bemærk, at plantedækket heller ikke må bestå alene af græs eller andet grøntfoder, herunder kløvergræs. For bestøverbrak kan naturligt fremvoksende arter, der er pollen- og nektarproducerende, indgå i kravet om tre arter pr. m².

Hvis ovenstående ikke er tilfældet, skal du:

1) Vælg en af følgende 0-observationer i IMK til orientering af ansøger:

- Bestøverbrak består ikke af mindst 3 forskellige plantearter fra plantearterlisten (5.4.8)
- Godkendte planter dækker ikke mindst 50 % af arealet med bestøverbrak (5.4.9)

2) Ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet. Det kan for eksempel være "blanding af vårsåede arter", afgrødekode 4 eller blomsterbrak.

Fælles for blomster- og bestøverbrak er, at arealet ikke må gødes eller sprøjtes.

Tilført gødning

Der må ikke tilføres gødning på et brakareal. Er arealet tilført gødning, vælger du i IMK følgende 0-observation til orientering af ansøger:

- Arealet er gødet (5.2.5)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel korn eller græs.

Forbud mod brug af jordforbedringsmidler og pesticider

Der må ikke anvendes jordforbedringsmidler, som for eksempel kalk eller pesticider på braklagte arealer. Der må heller ikke bruges plantebeskyttelsesmidler på braklagte arealer. Der må dog anvendes plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo på braklagte arealer under grundbetaling. Læs mere i instruks 11, hvis brakmarken indgår i bioordningen Biodiversitet og bæredygtighed.

Bemærk, at selvom der på et brakareal er anvendt jordforbedringsmidler eller pesticider, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetainger er overholdt for arealet.

Du skal i IMK vælge følgende 0-observation til orientering af ansøger:

- Jordforbedringsmidler eller pesticider anvendt (5.4.3)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel korn eller bar jord.

Der må ikke ske jordbehandling efter 14. maj. Der er ikke krav om slåning på disse arealer, men arealet må ikke slås i perioden 1. maj til og med 31. juli. Se afsnit 5.4 "Forbud på braklagte arealer".

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at blomsterbrak eller bestøverbrak er etableret efter den 14. maj, skal du vælge følgende 0-observation til orientering af ansøger:

- Blomsterbrak sået efter 14. maj (5.1.3)
- Bestøverbrak sået efter 14. maj (5.1.4)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde, for eksempel "Blanding af vårsåede arter", afgrødekode 4.

6.2 Slåningsbrak

Kontrolårsag b

De marker, ansøger har anmeldt med afgrødekode 310 "Brak slåning", bliver monitoreret og skal derfor ikke kontrolleres. Du kan dog komme på kontrol af 310 "Brak slåning" på en E-sag eller en S-sag, i tilfælde hvor afgrødekoden på K-sagen er ændret fra Blomsterbrak til f.eks. 310 "Brak slåning".

Plantedækket skal slås mindst én gang i perioden 1. april til og med 25. oktober, så arealet nemt kan tages ind i driften igen, og fremspiring af vedplanter forhindres. Vær dog opmærksom på, at der er en forbudsperiode mod slåning fra 1. maj til og med 31. juli. Slåningsbrak er anmeldt med følgende afgrødekode:

- 310 "Brak, slåning."

Ansøger vælger afgrødekoden for slåningsbrak i Fællesskemaet.

Aktivitetskrav

Plantedækket på slåningsbrak skal slås mindst én gang årligt i perioden 1. april til og med 25. oktober. Vær dog opmærksom på, at der er en forbudsperiode mod slåning fra 1. maj til og med 31. juli. Det afslåede plantedække må ikke fjernes fra arealet. Det afslåede materiale må dog godt opstakkes indenfor marken. Der stilles ikke krav til hvordan ansøger opstakker materialet, så længe det ikke fjernes fra arealet på noget tidspunkt eller wrappes, som led i en produktion. Læs eventuelt mere i afsnit 5.4 "Forbud mod produktion af afgrøder afgræsning og slæt".

Kontrol inden 11. september

Hvis du er på kontrol inden 11. september, og brakmarken ikke er slået, skal marken til efterkontrol. Marken skal fremgå over listen af marker til efterkontrol på fanen "Efterkontrol".

Kontrol efter 11. september

Hvis du er på kontrol efter 11. september men inden den 25. oktober, og brakmarken ikke er slået, skal marken til 2. efterkontrol. Marken skal fremgå over listen af marker til efterkontrol på fanen "2. Efterkontrol".

Kontrol efter den 25. oktober

Hvis du er på kontrol efter den 25. oktober og konstaterer, at brakarealet eller dele af brakarealet (ned til 0,01 ha) ikke er slået i perioden 1. april til 25. oktober, skal du lave følgende observation i IMK:

- Ikke slået mindst én gang i perioden fra 1. april til og med 25. oktober (5.1.1)

Det gælder for brakarealer som for alle omdriftsarealer, at de skal være dyrkbare i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober. Hvis aktivitetskravet for brakarealet er opfyldt, skal du betragte brakarealet som dyrkbart.

Hvis et brakareal ikke er dyrkbart i denne periode, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (5.1.2)

Ændring af afgrødekoder som følge af produktion eller bar jord på arealet

Et brakareal må ikke anvendes produktionsmæssigt, herunder til afgræsning eller slæt. Hvis du ved kontrollen konstaterer, at et brakareal uanset størrelsen er anvendt produktionsmæssigt, skal du ændre afgrødekoden på arealet til den konstaterede.

Læs Instruks 2, afsnit 4. vedr. ændringer af afgrødekoder.

Vær opmærksom på, om der også er kontrolårsag "d" på marken. Det betyder, at marken er ansøgt til bioordningen "biodiversitet og bæredygtighed", hvilket medfører flere krav til marken. Læs mere i instruks 11.

Hvis et areal er tilsået, for eksempel med korn, skal du ændre afgrøden til den afgrøde, du konstaterer på kontroltidspunktet. Det samme gør sig gældende, hvis du konstaterer bar jord.

Læs Instruks 2, afsnit 4. vedr. ændringer af afgrødekoder.

6.3 Ikke tilskudsberettiget som brak – men stadig tilskudsberettiget til grundbetaling

I det kalenderår, hvor et areal er anmeldt som brak under grundbetaling, må arealet i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober ikke anvendes produktionsmæssigt. Det vil sige, at ansøger ikke må:

- lade dem afgræsse
- tage slæt, dvs. fjerne det afslåede plantemateriale fra arealet
- bruge gødskning eller sprøjtemidler, medmindre der er tale om selektiv bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo
- bruge dem til opbevaring af landbrugsprodukter, f.eks. halmballer eller ensilagestakke fra andre marker i hele kalenderåret
- slå dem i forbudsperioden fra 1. maj til og med 31. juli af hensyn til ynglende markvildt dog undtagen hvis dette sker for at undgå krydsbestøvning til nabomarker med certificerede frø og sædekorn.

Dette gælder brak under grundbetaling. For brakarealer, der anvendes til opfyldelse af GLM 8 eller indgår i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, gælder forpligtelserne hele kalenderåret. Læs mere i instruks 11.

Brakarealet kan også være tilmeldt som alternativ til målrettet kvælstofregulering og/eller pligtige og husdyrefterafgrøder. Du kan læse mere i instruks 6.

Hvis et brakareal (hel mark eller delareal) bliver anvendt produktionsmæssigt og dermed fremstår som en anden type areal end brak, for eksempel som et græsareal, skal du ændre afgrødekoden til det konstaterede. Du skal ikke underkende arealet til grundbetaling, hvis arealet i øvrigt overholder tilskudsbetingelserne for en anden tilskudsberettiget afgrøde, f.eks. græs. Læs Instruks 2, afsnit 4. ændringer af afgrødekoder.

Forbud på braklagte arealer og undtagelser herfra

De ovennævnte forbud på braklagte arealer samt eventuelle undtagelser uddybes herunder.

Vær opmærksom på om der også er kontrolårsag "d" på marken. Det betyder, at marken er ansøgt til bioordningen biodiversitet og bæredygtighed og medfører flere krav til marken. Læs mere i instruks 11.

Forbud mod produktion af afgrøder, afgræsning og slæt

Arealer anmeldt med brak under grundbetaling må ikke anvendes til produktion i perioden 15. marts til og med 25. oktober. Medmindre brakarealet omlægges, se afsnit "pløjet eller jordbehandlet", længere nede i dette afsnit.

Konstaterer du på kontrollen, at et areal anmeldt med brak er tilsået med en almindelig produktionsafgrøde, skal du:

- 1) Vælg følgende 0-observation i IMK til orientering af ansøger:
  - Arealet fremstår som et almindeligt dyrket areal (5.2.6)
- 2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde.

Konstaterer du, at et brakareal er afgræsset, eller der er taget slæt på det, skal du:

- 1) Vælg en af følgende 0-observationer i IMK til orientering af ansøger:
  - Arealet er afgræsset (5.2.3)
  - Der er taget slæt på arealet (5.2.4)
- 2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (græs)

Med slæt menes der, at afslået materiale er forarbejdet eller fjernet fra arealet.

Forbud mod brug af jordforbedringsmidler og pesticider

Der må ikke anvendes jordforbedringsmidler, som for eksempel kalk eller pesticider på braklagte arealer under grundbetaling. Der må heller ikke bruges plantebeskyttelsesmidler på braklagte arealer. Der må dog anvendes plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo på braklagte arealer under grundbetaling.

Bemærk, at selvom der på et brakareal er anvendt jordforbedringsmidler eller pesticider, er arealet stadig tilskudsberettiget til Grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Du skal i IMK vælge følgende 0-observation til orientering af ansøger:

- Jordforbedringsmidler eller pesticider anvendt (5.4.3)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel korn eller bar jord.

Nedvisning som undtagelse

Der må ikke anvendes pesticider på et brakareal under grundbetaling. Ansøger må dog nedvisne plantedækket fra 1. juli i forbindelse med forberedelse af et såbed til vintersæd. Det er dog tilladt at foretage en selektiv nedvisning af kæmpebjørneklo og flyvehavre, da de er beskrevet ved en indsatsplan.

Hvis du konstaterer, at plantedækket er nedvisnet før 1. juli, skal du vælge følgende 0-observation i IMK til orientering af ansøger:

- Jordforbedringsmidler eller pesticider anvendt (5.4.3)

Beskriv i en kommentar til observationen, hvad du har konstateret på kontrollen. Desuden skal du ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel bar jord.

Tilført gødning

Der må ikke tilføres gødning på et brakareal under grundbetaling. Er arealet tilført gødning, vælger du i IMK følgende 0-observation til orientering af ansøger:

- Arealet er gødet (5.2.5)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel korn eller græs.

Pløjet eller jordbehandlet

Brakarealer under grundbetaling må som udgangspunkt ikke pløjes eller jordbehandles i kalenderåret, undtagen:

- Blomsterbrak arealer inden 15. maj (se afsnit 5.1)
- Bestøverbrak arealer inden 15. maj (se afsnit 5.1)
- Forberedelse af såbed til vintersæd efter 31. juli
- Forberedelse af såbed til vårsæd
  - fra 1. oktober, tung lerjord (JB nr. 7-9, se Figur 3.3)
  - fra 20. oktober, ler- og humusjorder (JB nr. 5-6 og 10-11, se Figur 3.3)

For sandjorde (JB-nr. 1- 4) må jordbehandlingen før vårsæd først ske i det efterfølgende kalenderår (fra 1. februar).

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at arealet er pløjet/jordbehandlet før 1. august, skal du i IMK oprette følgende 0-observation til orientering af ansøger:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet før 1. august (5.2.2)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel bar jord.

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at arealet er pløjet/jordbehandlet efter den 1. august, men der ikke er sået vintersæd, og der ikke er intentioner om at så vintersæd, skal du først undersøge jordtypen for at afklare, om den er undtaget forbuddet mod jordbehandling. Det vil sige, at der må pløjes efter 1. oktober, hvis JB 7-9 eller efter 1. november, hvis JB 5-6 eller 10-11 og der skal sås en vårsæd. Du kan se tema med jordtyper i IMK (Figur 3.3).

Hvis dette ikke er tilfældet, skal du oprette følgende 0-observation IMK til orientering af ansøger:

- Forberedt til såbed, men ikke sået vintersæd fra og med 1. august (5.4.1)

Læs instruks 1 afsnit 2.14, om der skal oprettes en AKO på arealet. Husk at ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde. Forberedelse af såbed til såning af vintersæd kan erstatte slåningskravet på slåningsbrak.

Figur 3.3: Du kan i IMK se hvilken jordbundstype (JB nr.), der er registreret på et areal.

Forbud mod slåning

Der er forbud mod slåning af brakarealer under grundbetaling i perioden 1. maj til og med 31. juli. Dette er af hensyn til markvildtet. Det er ikke tilladt at holde plantedækket kort i forbudsperioden.

Bemærk, at der er undtagelser, hvor det kan være tilladt at slå brakarealer selektivt i forbudsperioden.

Ved selektivt forstås, at udvalgte områder eller arter på arealet må slås. Tilladelsen gælder situationer, hvor:

- Der er risiko for krydsbestøvning mellem brakarealerne og marker til dyrkning af markfrø af græsmarksplanter, bælgeplanter og bederoer inden for de afstande, som er fastsat i certificeringsreglerne (bekendtgørelsen om markfrø)¹.
- Der er behov for at bekæmpe giftige, aggressive eller uønskede plantearter, som f.eks. flyvehavre*, kæmpebjørneklo, brændenælder og tidsler. Du må ikke fjerne det afslåede plantemateriale fra marken.

*Reglerne om bekæmpelse af flyvehavre er i Danmark omfattet af en national bekendtgørelse. Hvis ansøger konstaterer, at der er meget flyvehavre, eller hvis ansøger bliver påbudt at fjerne flyvehavre efter flyvehavrebekendtgørelsen, skal ansøger fjerne plantematerialet fra sine marker, herunder braklagte arealer.

Selvom dele af brakarealet er lovligt slået i forbudsperioden, skal ansøger stadig slå hele arealet mindst én gang i perioden 1. august til og med 25. oktober. Du skal derfor, hvis du gennemfører kontrollen før 25. oktober, og arealet er lovligt slået før 1. august, men ikke slået igen efter 1. august, tjekke at marken kommer til efterkontrol.

Hvis et areal er komplet afslået, kan det tyde på, at den slåning, der er foretaget på arealet, ikke er selektiv.

Du skal være opmærksom på, at det er dig som kontrollør, der skal løfte bevisbyrden med hensyn til, om et areal er slået i forbudsperioden, og at der ikke er tale om behov for at bekæmpe giftige eller aggressive plantearter.

Hvis hele arealet er slået i forbudsperioden, skal afgrødekoden ændres til konstaterede, for eksempel græs i omdrift.

Hvis arealet er slået i forbudsperioden, skal du vælge følgende 0-observation til orientering af ansøger:

- Arealet er slået i perioden 1. maj til 31. juli (5.4.2)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel græs.

Oplagring/opbevaring

Der må ikke ske opbevaring på brakarealet, heller ikke af landbrugsprodukter som for eksempel halmballer, ensilagestakke eller jordforbedringsmidler for eksempel kalk. Hvis opbevaring på brakarealet medfører at plantedækket er ødelagt, skal du oprette en AKON/AKO. Læs mere i Instruks 1 afsnit 2.13.4
Det er dog tilladt at lade plantemateriale og opgravet bundslam fra kommunens grødeskæring ligge ved side af vandløb.

Hvis du konstaterer opbevaring af landbrugsprodukter på brakarealet, skal du på delarealet med opbevaringen oprette følgende observation:

- Arealet er anvendt til opbevaring af landbrugsprodukter (5.2.1)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel græs.

Hvis du konstaterer oplagring af andet end landbrugsprodukter på brakarealet, skal du på delarealet med oplagring oprette følgende observation:

- Opbevaring på brakareal (5.4.7)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel græs.

Plantemateriale der er snittet/skårlagt og opstakket på brakmarken i forbindelse med slåning anses ikke for at være oplagring/opbevaring.

7. Permanente afgrøder

Ved arealer med permanente afgrøder forstås arealer, der holdes uden for omdriften, og som bliver dyrket på det samme areal i fem år eller mere og som giver udbytte i flere år. Vær opmærksom på forskellen mellem permanente afgrøder og permanent græs, samt permanente afgrøder og flerårige afgrøder (omdrift).

Du kan se hvilke afgrøder, der regnes som permanente afgrøder og er tilskudsberettigede til Grundbetaling i Tabel 3.12.

Du skal læse om kontrol af lavskov i afsnit 6.1. Kontrollen af de øvrige ikke-monitorerbare permanente afgrøder er beskrevet i afsnit 6.3, i denne instruks. Dog er kontrollen af afgrødekoderne 311, 565, 566, 575, 576, 578, 586 og 587 beskrevet i afsnit 4 om kontrol af grundbetaling til projektarealer (tidligere artikel 32).

Tabel 3.12: Tilskudsberettigede, permanente afgrøder

Afgrøde-kode	Navn	Afgrøde-kode	Navn
		524	Sødkirsebær uden undervækst afgræs
311	Skovrejsning på tidl. landbrugsjord 1	525	Sødkirsebær med undervækst af græs
401	Asparges	526	Hylde
485	Skovlandbrug med permanent afgrøder	527	Hassel
489	Havtorn	528	Æbler

490	Hassel, træ	529	Pærer
491	Storfrugtet tranebær	530	Vindrue
492	Tyttebær	531	Anden træfrugt
493	Surbær	532	Anden buskfrugt
494	Japan kvæde	533	Rønnebær
495	Morbær	534	Hyben
496	Medicinpl., vedplanter	535	Bærmispel
497	Planteskolekulturer, vedplanter, til videresalg	536	Spisedruer
504	Solbær, stiklingeopformering	537	Valnød (almindelig)
505	Ribs, stiklingeopformering	538	Kastanje (ægte)
506	Stikkelsbær, stiklingeopformering	539	Blandet frugt
507	Hindbær, stiklingeopformering	565	Skovrejsning, direktivimplementerende uden tilsagn ved Landbrugsstyrelsen
508	Andre af slægten <i>Vaccinium</i>	566	Klimaskovrejsning, national ordning ej Landbrugsstyrelsen
509	Trækvæde	570	Humle
512	Rabarber	575	Skovrejsning (privat) – kulstofbinding og grundvandsbeskyttelse
514	Solbær	576	Skovrejsning (statslig) forbedring af vandmiljø og grundvandsbeskyttelse
515	Ribs	578	Skovrejsning (privat) – forbedring af vandmiljø og grundvandsbeskyttelse
516	Stikkelsbær	586	Offentlig skovrejsning
517	Brombær	587	Skovrejsning på tidl. landbrugsjord 3
518	Hindbær	591	Lavskov* (Blanding af alle lavskovsarter eller renbestand)
519	Blåbær	592	Pil
520	Surkirsebær uden undervækst af græs	593	Poppel
521	Surkirsebær med undervækst af græs	594	El
522	Blomme uden undervækst af græs	596	Elefantgræs
523	Blomme med undervækst af græs	597	Rørgræs

* Blandinger af alle lavskovsarter eller renbestand af slægterne hassel, løn, ask, avnbøg, birk, eg, elm, lind, kastanje, almindelig bøg, og valnød samt kirsebær med undtagelse af glansbladet hæg, der er invasiv i Danmark.

Frugttræer og –buske

Lavskov

Skovrejsning

7.1 Lavskov

Kontrolårsags

Lavskov er arealer tilplantet med alle arter inden for følgende slægter: hassel, løn, ask, avnbøg, birk, el, eg, elm, lind, kastanje, almindelig bøg, valnød, pil og poppel samt kirsebær med undtagelse af glansbladet hæg, der er invasiv i Danmark. Ansøger kan plante lavskovsarterne i blandinger eller i renbestand.

Type	Afgrødekode
Blandinger af alle lavskovsarter eller renbestand af slægterne hassel, løn, ask, avnbøg, birk, eg, elm, lind, kastanje, almindelig bøg og valnød samt kirsebær (med undtagelse af glansbladet hæg, der er invasiv i Danmark).	591 'Lavskov'
Pil i renbestand	592 'Pil'

Poppel i renbestand	593 'Poppel'
Ei i renbestand	594 'Ei'

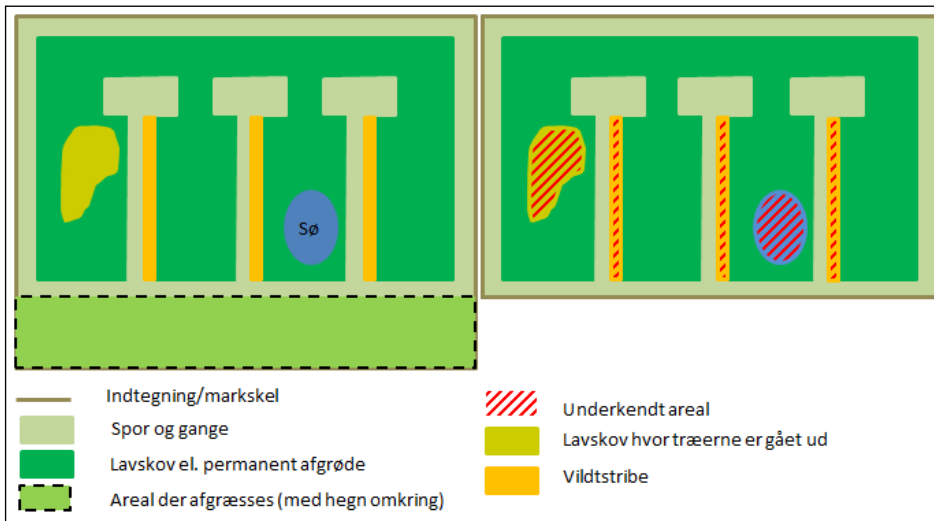
Lavskovsarealer er tilskudsberettiget under grundbetalingen, hvis de bliver drevet landbrugsmæssigt med henblik på stævning. Det betyder, at arealet ikke må fremstå som et udyrket areal, der ikke er holdt ved lige, eller som natur eller vildnis. Arealet skal vedligeholdes som en plantage.

Kontrollen af lavskovsarealer består af flere delelementer.

Først skal du fradrage alle arealer, som ikke er eller ikke kan godkendes som lavskov, grundet anden anvendelse, tilstand eller for lav plantetæthed. Dernæst skal du vurdere arbejdsarealernes størrelse i henhold til 20 %-reglen. Herefter skal du vurdere plantetætheden for det resterende areal. Se tabel 3.13.

Tabel 3.13

Trin	Sådan kontrollerer du lavskov:
1	Underkend arealer, der ikke er tilskudsberettigede til grundbetaling på grund af vildtstriber, søer eller lignende.
2	Vurder om lavskov er i god plantagemæssig stand. Underkend arealer der ikke overholder kravene. Se afsnit om god plantagemæssig stand nedenfor i dette afsnit.
3	Vurdér plantetætheden. Ændr afgrødekode, og eventuelt underkend delarealer ned til 100 m ² , hvor plantetætheden (1000/8000 planter pr. ha) ikke er overholdt. Se afsnit om plantetæthed i lavskov og afsnit om andre træer og buske nedenfor i dette afsnit.
4	Opsplit mark og ændre afgrødekode for delarealer større end 0,30 ha, hvis arealet har anden anvendelse.
5	Hvis det resterende lavskovsareal er mindre end 0,30 ha eller bredden er under 7,5 m, er det ikke tilskudsberettiget til grundbetaling. Du skal underkende arealet.
6	Kontrollér nu om 20 % - reglen er overholdt: Du kan enten vurdere: <ul style="list-style-type: none"> – Om det beplantede areal udgør mindre end 80 % af det samlede opmålte areal, eller – Om arealet med spor og gange udgør mere end 20 % af det samlede, opmålte areal <p>I tvivlstilfælde skal du foretage en opmåling. Opmål den del, som giver mindst målearbejde.</p> <p>Hvis spor og gange udgør mere end 20 % af det samlede, opmålte areal, deler du marken op og konverterer al tilstødende udenoms-areal til græsareal helt ind til stammerne af lavskoven. Se Figur 3.4. Du skal i denne situation se bort fra reglen om 0,30 ha med hensyn til at ændre afgrødekode. Arbejdsarealer inde i lavskoven skal du regne med til lavskovsarealet.</p>
7	Kontrollér, om den gennemsnitlige plantetæthed for det resterende lavskovsareal er overholdt. Vær opmærksom på at arbejdsarealet indgår i vurderingen af plantetæthed. Så jo større arbejdsareal, jo tættere skal planterne stå på den resterende mark, så plantetætheden opretholdes. Underkend hele eller dele af lavskovsarealet, hvis det ikke er tilfældet.
8	Til sidst skal du kontrollere om 20 %-reglen stadig er overholdt: Kontrollér, om 20%-reglen for spor og gange nu er overholdt for den resterende "godkendte" del af lavskovsarealet. Underkend hele lavskovsarealet, hvis dette ikke er tilfældet.

Figur 3.4: Til venstre: Lavskovsareal med spor og gange, vildtstriber, sø, afgræsningsareal og udgået lavskov. Til højre: Lavskovsareal med spor og gange og underkendte delarealer.

Størrelse

En mark med lavskov skal minimum udgøre et areal på 0,3 ha for at være tilskudsberettiget. Desuden skal en mark med lavskov være mindst 7,5 meter i bredden.

Hvis du konstaterer, at bredden af lavskoven er mindre end 7,5 m. bred skal du underkende den del af lavskoven, der er under 7,5 m. bred med følgende observation:

- Arealet er under 7,5 m. i bredden (7.2.3)

Er lavskovsarealet under 0,3 ha, skal du underkende det med følgende observation:

- Areal mindre end 0,3 ha – landbrugsareal (2.1.1)

Hvis arealet er under 0,3 ha som følge af, at en markblok deler arealet, og du vurderer, at denne markblok er forkert, skal du i IMK foruden ovenstående observation vælge følgende observation:

- Areal mindre end 0,3 ha på grund af blokgrænse (2.1.5)

God plantagemæssig stand

Lavskov er kun tilskudsberettiget, hvis den er etableret. Det vil sige, at lavskovsplanterne er plantet og levende.

Hvis du konstaterer, at arealet aldrig er blevet tilplantet, men fremstår som et naturareal med selvsåede træer, skal du underkende arealet både som lavskovsareal og til grundbetaling med følgende observation:

- Lavskovareal ikke tilplantet - naturareal (7.1.4)

Hvis du kontrollerer lavskoven i etableringsåret og konstaterer, at der er tegn på etablering, men at lavskoven ikke fremstår fuldt etableret, skal du bede om dokumentation for etableringen. Det kan for eksempel være en faktura. Tag billede af dokumentation med iPad 'en og journaliser på sagen. Godkend lavskoven og tilføj en bemærkning til sagshandler om de forhold, som har haft indflydelse på den manglende etablering på fanen "Bemærkninger". Det kan være som følge af vejret ved etableringen, for eksempel meget våde forhold, meget kolde forhold eller meget varme.

Derefter tilføj en bemærkning om, at lavskoven er godkendt som nyetableret, og der er fremvist dokumentation for etableringen.

Arealer med lavskov skal årligt vedligeholdes i en god plantagemæssig stand, der sikrer, at lavskovstræerne ikke hæmmes væsentligt af ukrudt og af andre træarter end afgrøden på arealet. Dette betyder, at voldsom opvækst af buskads skal

fjernes fra afgrøderækkerne. Se også afsnit om "Andre træer og buske" længere nede. Arealerne må altså ikke fremstå som udyrkede og ikke vedligeholdte med karakter af natur eller vildnis.

Ansøger må gerne have lavskov kombineret med dyr, for eksempel udegrise, som kan søge læ og skygge af træerne. Dyrene må dog ikke beskadige træerne, så lavskoven ikke fremstår i god plantagemæssig stand. De må heller ikke beskadige træerne så træerne dør, og plantetallet bliver påvirket. Læs mere om landbrug med blandet produktion i afsnit 7 "Skovlandbrug".

Hvis du konstaterer, at arealet med lavskov ikke fremstår i god plantagemæssig stand, skal du underkende arealet både som lavskovsareal og til grundbetaling med følgende observation:

- Arealet er ikke vedligeholdt i en god plantagemæssig stand (7.1.3)

Lavskoven skal bestå af levende planter i hele kalenderåret. Hvis du konstaterer, at træerne er gået ud og plantetætheden derfor er for lav, skal du underkende arealet ned til 0,01 ha. Læs mere i afsnittet om plantetæthed nedenfor i dette afsnit.

Hvis arealet ikke længere har karakter af lavskov, for eksempel fordi det ikke dyrkes landbrugsmæssigt, herunder at arealet ikke er stævnet/høstet, og du vurderer, at arealet mere har karakter af skov eller læhegn, kan du i IMK vælge én af følgende observationer:

- Skov (3.2.5)
- Læhegn (3.2.4)

Stævning

Stævning er en nedskæring af træet, hvor man skærer træets stamme af ved roden. Et lavskovsareal skal stævnes/høstes mindst hvert tiende år. Dog hver tyvende år for poppel lavskov. Se mere herom i næste afsnit. Etableringsåret tæller med i omdriftsperioden.

Stævning må ikke være væsentligt hæmmet af andre træarters og buskes tilstedeværelse på arealet. Seneste planteår/stævningsår fremgår af kontrolgrundlaget. Se Figur 3.5. Oplysningen om stævningsår indlæses fra kortlag i IMK. Ansøger kan tilføje nye oplysninger om stævning/høst i fællesskemaets markplan.

Stævning lavskov med afgrødekode 591 Lavskov, 592 Pil og 594 EI

Lavskov med afgrødekode 591 Lavskov, 592 Pil og 594 EI skal stævnes mindst en gang hvert tiende år.

Hvis et lavskovareal anmeldt med afgrødekode 591, 592 eller 594 ikke er stævnet mindst én gang hvert tiende år, skal du i IMK vælge observationen:

- Lavskov ikke stævnet hver 10. år (7.1.1)

A1	A2	A3	A4
Marknr.	Afg. kode	Afgrøde	Lavskov plantet/stævnet
9	592	Pil	2022

Figur 3.5: Seneste planteår/stævningsår fremgår af kontrolgrundlaget i feltet til højre.

Stævning lavskov med afgrødekode 593 Poppel

Fra 2020 gælder det for beplantninger af poppel, afgrødekode 593 at de skal stævnes mindst hvert tyvende år. Den tyveårige omdriftsperiode gælder for beplantninger med poppelarter, der er etableret eller stævnet i 2011 eller senere.

Hvis et lavskovareal med poppel ikke er stævnet mindst én gang hvert tyvende år, skal du i IMK vælge observationen:

- Poppel-lavskov ikke stævnet hver 20. år (7.1.5)

Andre træer og buske i lavskov

Der må højst være 100 andre træer og/eller buske over 1 meter i højden pr. ha på arealer med lavskov. For Poppel (afgrødekode 593) er det dog tilladt med op til 400 andre træer og/eller buske over 1 meter i højden pr. ha. Andre træer og/eller buske skal stå spredt, hvilket betyder, at de ikke må stå i klynger på over 100 m². Der er ikke krav om, at andre træer og/eller buske skal stævnes.

Andre træer og buske i lavskov med afgrødekode 591 Lavskov, 592 Pil og 594 El.

Hvis du konstaterer flere end 100 andre buske og/eller træer over 1 meter i højden pr. ha på arealer med lavskov, skal du underkende arealet til grundbetaling med følgende observation:

- Mere end 100 ikke tilladte træer eller buske pr. ha i lavskov (7.3.3)

Andre træer og buske i lavskov med afgrødekode 593 Poppel

Hvis du konstaterer flere end 400 andre buske og/eller træer over 1 meter i højden pr. ha anmeldt med afgrødekode 593, skal du underkende arealet med følgende observation:

- Mere end 400 ikke tilladte træer eller buske pr. ha i lavskov (7.3.3)

Hvis der er flere end 400 andre buske og/eller træer, skal du tilføje en bemærkning til observationen i IMK om, at der er mere end 400 andre buske og/eller træer.

Arbejdsarealer, spor og gange - 20 %-reglen (lavskov)

Arbejdsarealer, gange og ubefæstede kørespor uden beplantning skal medregnes i det tilskudsberettigede lavskovsareal, når de ligger "inde i" lavskovsarealet. Se rød markering på Figur 3.6. Arbejdsarealer, kørespor og gange må højst udgøre 20 % af marken.

Køreveje, arbejdsveje og markveje, er ikke tilskudsberettigede og kan derfor ikke indgå i de 20 pct. arbejdsareal, hvis du kan svare ja til ét eller begge punkter:

1. Er vejen belagt med grus, sten, asfalt eller andet hårdt materiale?
2. Er hovedformålet med arbejdsvejen, kørevejen eller markvejen transport til andre arealer

Underkendte arealer, for eksempel med menneskeskabte konstruktioner, eller hvor plantetætheden ikke er overholdt, skal ikke indgå i opgørelsen af lavskovsarealet eller arealet med spor og gange i forbindelse med udregning af de 20 %. Ligesom arealer der ligger "udenfor" lavskovsarealet ikke skal indgå i beregningen. Se Figur 3.6.

Arealer, hvor du har ændret afgrødekode, fordi det ikke er lavskovsareal, skal heller ikke indgå i opgørelsen. Læs mere om ændring af afgrøde i Instruks 2 afsnit 4.

Hvis arealer hvor der er ændret afgrødekode er over 0,3 ha er arealet stadig tilskudsberettiget til GB

Når du skal vurdere, om 20 %-reglen er overholdt, skal du regne spor og gange helt ind til stammerne i den yderste række i beplantningen. Det vil sige, at du skal måle op fra stamme til stamme. Det vil ofte være det letteste at opmåle det beplantede areal.

Hvis du konstaterer, at arealet med arbejdsareal, spor og gange udgør mere end 20 % af lavskovsarealet, skal du underkende hele marken og bruge observationen:

- Gange og køreveje udgør med end 20% af arealet (7.2.2)

Figur 3.6. Lavskovsareal med markering af hvilke gange og spor der skal indgå i beregningen af arbejdsareal i lavskovsarealet. Lavskovsarealet er vist med rød markering til højre.

Plantetæthed

Reglerne for plantetæthed i lavskov fremgår af tabel 3.14.

Tabel 3.14: Regler for plantetæthed i lavskov:

Lavskovstype	Krav per ha.	Krav per 100 m ²
Blandinger af alle lavskovsarter eller renbestand af slægterne hassel, løn, ask, avnbøg, birk, eg, elm, lind, kastanje, almindelig bøg og valnød samt kirsebær med undtagelse af glansbladet hæg, der er invasiv i Danmark	Mindst 8.000 planter/træer	Mindst 80 planter/træer
El eller pil renbestand	Mindst 8.000 planter/træer	Mindst 80 planter/træer
Poppel, renbestand	Mindst 1.000 planter/træer	Mindst 10 plante/træer

Bemærk: Stævnedede planter skal fortsat tælle som én plante, selvom de kan blive flerstammede efter stævning

Plantetætheden skal opgøres på marken, når alle andre arealer end arbejdsarealer er taget ud af marken. Lavskoven skal bestå af levende planter i hele kalenderåret. Når du opgør plantetæthed, må det kun være levende planter, du tæller med. Hvis du konstaterer, at træerne er gået ud og plantetætheden derfor er for lav, skal du underkende arealet ned til 100 m².

Når du kontrollerer plantetætheden i lavskov, skal du gøre det i to trin:

1. trin: Underkend delareal ned til 100 m², hvis der ikke er godkendte planter nok.

Der skal være mindst 10 popler/80 lavskovstræer for de øvrige arter per 100 m². Hvis der er 20 % arbejdsareal, skal der i stedet være 12,5 popler/100 lavskovstræer for de øvrige arter per 100 m².

Hvis du konstaterer, at kravet om plantetæthed ikke er overholdt, skal du:

- 1) Tilføje observationen:
  - Plantetætheden er ikke overholdt (7.2.1)
- 2) Ændre afgrødekoden til græs eller brak ned til 0,01 ha.

Husk at hvis du ændrer afgrødekoden, skal du stadig være opmærksom på, om arealet lever op til de generelle regler for tilskudsberettigelse for grundbetalingen.

Læs Instruks 2 og 3.

Hvis arealet ikke lever op til de generelle regler om grundbetaling, skal du underkende arealet til grundbetaling.

2. trin: Når du opgør plantetætheden på det resterende areal, skal arbejdsarealerne tælles med. Det betyder, at jo mere arbejdsareal der er, jo tættere skal planterne stå på den resterende mark, så plantetætheden opretholdes.

Hvis du konstaterer, at kravet om plantetæthed ikke er overholdt, skal du:

3) Tilføj observationen:

- Plantetætheden er ikke overholdt (7.2.1)

4) Ændre afgrødekode til græs eller brak.

Husk, at hvis du ændrer afgrødekode, skal du stadig være opmærksom på, om arealet lever op til de generelle regler for tilskudsberettigelse for grundbetalingen. Læs Instruks 2 og 3.

Hvis arealet ikke lever op til de generelle regler om grundbetaling, skal du underkende arealet til grundbetaling.

Bemærk, at arealer, som har været tilplantet ved etableringen af lavskoven, men som nu er uden levende planter (gået ud eller fjernet), skal du underkende som lavskovsareal. Hvis du er på kontrol af et lavskovsareal i etableringsåret, er kontrollen lidt lempeligere. Kontakt vagttelefonen, hvis du konstaterer, at enkelte planter ikke er kommet så godt i gang.

Hvis der er så få træer på arealet, som du underkender som en del af lavskovsarealet, at grundbetalingskravet om maksimalt 100 træer/buske pr. ha er opfyldt, skal du ikke gøre yderligere. Hvis der er mere end 100 træer/buske pr. ha, skal du underkende arealet til grundbetaling med følgende observation:

- Mere end 100 træer eller buske pr. ha (3.2.2)

Eksempel 1: Pil

Der søges om støtte til 2,00 ha lavskov med pil. På de 2,00 ha kan ansøger nøjes med at tilplante de 1,80 ha (90% - 10 % arbejdsareal) og lade resten udgøre ubefæstede køreveje og spor. Der skal dog stadig opretholdes et minimumsplantetal på 8.000 planter pr. ha for alle 2,00 ha. Det vil sige, at der på de 1,80 ha, hvor arealet er tilplantet, skal være minimum 16.000 planter i alt, som skal opretholdes i hele kalenderåret efter plantning. Det vil sige, at der skal være 16.000 planter på 1,8 ha ($(16.000/18.000 \text{ m}^2) * 100$ svarende til 89 træer per 100 m²).

Eksempel 2: Poppel

Der søges om støtte til 2,20 ha lavskov med poppel. På de 2,20 ha kan ansøger nøjes med at tilplante de 1,760 ha (80 % - 20 % arbejdsareal) og lade resten udgøre ubefæstede køreveje og spor. Der skal dog stadig opretholdes et minimumsplantetal på 1.000 planter pr. ha for alle 2,20 ha. Det vil sige, at der på de 1,76 ha, hvor arealet er tilplantet, skal være minimum 2.200 popler i alt, som skal opretholdes i hele kalenderåret efter plantning. Det vil sige, at der skal være 2.200 popler på 1,76 ha ($(2.200/17.600 \text{ m}^2) * 100$) svarende til 13 træer på 100 m².

Ændring af afgrøde

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at der på et areal anmeldt med lavskov er en anden afgrøde, skal du ændre afgrødekode til den afgrøde, du konstaterer på arealet på kontroltidspunktet. Læs mere om ændring af afgrøde i Instruks 2 afsnit 4.

Juletræer og pyntegrønt

Arealer der dyrkes med juletræer og pyntegrønt er ikke tilskudsberettigede til grundbetaling - heller ikke selvom de er plantet i efteråret efter høst af en tilskudsberettiget afgrøde.

Hvis du konstaterer arealer med juletræer eller pyntegrønt, skal du i IMK vælge følgende observation:

- Ikke tilskudsberettiget afgrøde (7.4.4)

Fredskov

Det er uden betydning for tilskudsberettigelsen af plantager med lavskov under grundbetalingsordningen, at arealerne er beliggende på et fredskovspligtigt areal.

7.2 Småbiotoper i lavskov

Ansøger har mulighed for at etablere småbiotoper i lavskov. De skal være indtegnede. Læs mere i instruks 2

7.3 Andre permanente afgrøder – frugttræer og buske

Permanente afgrøder omfatter afgrøder, som ansøger holder uden for omdriften, og som bliver dyrket på det samme areal i fem år eller mere og som giver udbytte i flere år. Vær opmærksom på forskellen mellem permanente afgrøder og permanent græs.

Du kan se hvilke afgrøder, der regnes som permanente afgrøder og er tilskudsberettigede til grundbetaling i Tabel 3.12.

Aktivitetskrav

Aralet med permanente afgrøder skal drives landbrugsmæssigt. Det vil sige, at det skal være tydeligt, at det er drevet plantagemæssigt. Det betyder, at træerne og buskene skal fremstå som en plejet kultur i veldefinerede rækker, der muliggør pleje af træerne og buskene og høst af afgrøden.

Det gælder også for planter i etableringsfasen. Dette betyder, at afgrøden ikke overvokses af ukrudt, og at opvækst af buskads og lignende er fjernet i afgrøden.

Du skal kontrollere, at arealerne er holdt i en god plantagemæssig stand. Det vil sige, at de fremstår som tilplantede, vedligeholdte, dyrkede arealer og ikke ligger som natur eller vildnis. Dette gælder alle arealer over 100 m², som ikke er en naturlig del af kørespor eller arbejdsarealer. Er området der befinder sig omkring arealet med permanent afgrøde over 0,3 ha, kan du omdøbe arealet til for eksempel græs, hvis arealet opfylder betingelserne herfor, som ovenfor beskrevet.

Bemærk, at der på arbejdsarealer mellem rækker af frugttræer og bærbuske gerne må være etableret striber af for eksempel græs, urter eller blomster. Det må blot ikke hindre den plantagemæssige drift af arealet.

Hvis du er i tvivl om, hvorvidt et areal er holdt i en god plantagemæssig stand, og ansøger kan dokumentere beplantningen af arealet - det kan være med kvittering for indkøb af tilskudsberettigede planter og/eller dokumentation af salg af afgrøder - skal du godkende arealet. Du skal tage billede af eventuel dokumentation og lægge det på sagen i CAP-TAS.

Ansøger må gerne have permanente afgrøder kombineret med dyr, for eksempel høns, som går rundt mellem træerne. Dyrene må dog ikke beskadige buskene, så plantagen ikke fremstår i god plantagemæssig stand. Læs mere om blandet landbrug i afsnit 7 om "Skovlandbrug".

Hvis du konstaterer, at arealet ikke er holdt i en god plantagemæssig stand, skal du i IMK vælge følgende observation:

- Arealet er ikke vedligeholdt i en god plantagemæssig stand (7.1.3)

Ændring af afgrøde

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at der på et areal anmeldt med en permanent afgrøde er en anden afgrøde, skal du ændre afgrødekode, til den afgrøde du konstaterer på arealet på kontrolltidspunktet. Læs mere om ændring af afgrøde i Instruks 2 afsnit 4.

Plantetæthed og størrelse i permanente afgrøder

Der er ikke krav om plantetæthed og størrelse af arealet for andre typer af permanente afgrøder end lavskov.

Juletræer og pyntegrønt

Arealer der dyrkes med juletræer og pyntegrønt er ikke tilskudsberettigede til grundbetaling – det er dog muligt at omlægge et areal til en ikke-tilskudsberettiget afgrøde som f.eks. juletræer efter den 25. oktober og fortsat beholde grundbetaling for marken i ansøgningsåret

Hvis du konstaterer arealer med juletræer eller pyntegrønt i dyrkningsperioden fra den 15. marts til og med den 25. oktober skal du i IMK vælge følgende observation:

- Ikke tilskudsberettiget afgrøde (7.4.4)

Fredskov

Det er uden betydning for tilskudsberettigelsen af plantager med permanente afgrøder under grundbetalingsordningen, at arealerne er beliggende på et fredskovspligtigt areal.

7.4 Småbiotoper på permanente afgrøder

Ansøger har mulighed for at etablere småbiotoper på marker med permanente afgrøder. De skal være indtegnede. Læs mere i instruks 2 Tværgående arealkontrol.

7.5 Andre permanente afgrøder – elefantgræs og rørgræs

Permanente afgrøder omfatter også elefantgræs og rørgræs. Begge afgrøder er tilskudsberettiget, hvis de drives landbrugsmæssigt. Formålet med arealerne er høst og afsætning af afgrøden til f.eks. energiformål, fiberproduktion eller som tækkemateriale. Du kan bruge rørgræs som paludikultur. Læs mere om kontrol af rørgræs i afsnit 8 om Paludikultur.

8. Skovlandbrug

Kontrolårsag 1

Skovlandbrug omfatter dyrkning af træer og/eller buske i kombination med traditionelle landbrugsafgrøder, i rotation eller i mere vedvarende drift, herunder græsarealer og hold af dyr på friland. En mark med skovlandbrug er en samlet mark med frugt-, bær- og nøddetræer eller -buske i kombination med mindst en anden afgrøde – dog ikke lavskov eller brak.

Marker med skovlandbrug skal anmeldes med en af følgende afgrødekoder:

Tabel 3.15: Afgrødekoder til skovlandbrug.

Afgrødekode	Navn
482	Skovlandbrug med permanent græs
483	Skovlandbrug med græs i omdrift
484	Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
485	Skovlandbrug med permanente afgrøder

Der er afgrøden mellem rækkerne af træer og/eller buske, der afgør hvilken afgrødekode, der skal benyttes. Bilag 2 viser hvilke afgrøder, der kan dyrkes som skovlandbrug. Bemærk, der må gerne være flere forskellige afgrøder på skovlandbrugsmarken, så længe afgrøderne hører under samme skovlandbrugsafgrøde.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at der f.eks. både er afgrøder i omdrift og omdriftsgræs på samme mark, skal du opdele marken, og omdøbe den nye mark til enten en anden afgrødekode for skovlandbrug eller den konstaterede afgrødekode alt efter om der er rækker af træer og/eller buske på den nye mark eller ej. Du skal omdøbe arealer ned til 0,01 ha.

Hvis du opdeler marken, og den nye mark ikke får en afgrødekode for skovlandbrug, skal du i IMK vælge følgende observation:

- Arealet er ikke skovlandbrug (7.7.2)

Skriv i bemærkningen, at der mangler træer/buske på arealet.

Husk, at hvis du ændrer afgrødekoden, skal du være opmærksom på, om arealet lever op til de generelle regler for at være tilskudsberettiget til grundbetaling. Der skal f.eks. være over 0,30 ha. Læs mere i afsnit 10 om omdriftsarealer og afsnit 6.3 om arealer med permanente afgrøder samt afsnit 9 om permanent græs. Hvis arealet ikke lever op til de generelle regler for grundbetaling, skal du underkende arealet til grundbetaling.

8.1 Indretning af marker med skovlandbrug

For at sikre, at der er tale om skovlandbrug og ikke skov eller frugtplantage, er der en række forpligtigelser, der skal overholdes for at sikre, at der er plads til en anden afgrøde mellem træerne.

Der skal være over 100 træer eller buske med frugt, bær eller nødder pr. ha. Træer og buske skal være godkendte, se tabel 3.16 over godkendte arter. Der må gerne være en blanding af godkendte arter. Desuden må der være op til 100 ikke-tilskudsberettigede, spredte træer pr. ha.

Er der mindre end 100 godkendte arter af træer eller buske med frugt, bær eller nødder pr. ha, er der ikke tale om skovlandbrug. Omdøb marken til den konstaterede afgrøde og vurder, om marken lever op til de almindelige tilskudsbetingelser for grundbetaling.

Er der mere end 100 ikke-tilskudsberettigede, spredte træer pr. ha, underkender du arealet som værende ikke-landbrugsareal. Det gør du også, hvis der er under 100 godkendte træer og buske, og de sammen med ikke-tilskudsberettigede træer udgør mere end 100 spredte træer pr. ha. Læs mere i instruks 2, afsnit 3.

Tablet 3.16 Tilladte træ- og buskarter til skovlandbrug

Dansk navn	Videnskabeligt navn
Alle arter inden for Prunus-slægten (f.eks. blomme, kirsebær, kræge, slåen) dog ikke glansbladet hæg	Prunus, dog ikke Prunus serotina
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i> eller <i>Vaccinium corymbosum</i>
Brombær	<i>Rubus plicatus</i> eller <i>Rubus fruticosus</i>
Bærmispel	<i>Amelanchier laevis</i> eller <i>Amelanchier alnifolia</i>
Hassel	<i>Corylus avellana</i> eller <i>Corylus maxima</i>
Havtorn	<i>Hippophae rhamnoides</i>
Hindbær	<i>Rubus idaeus</i>
Hjertenød	<i>Jugland cordiformis</i>
Hunderose	<i>Rosa canina</i>
Hyld	<i>Sambucus nigra</i>
Japan kvæde	<i>Chaenomeles speciosa</i> eller <i>Chaenomeles speciosa x japonica</i>
Kastanje (ægte)	<i>Castanea sativa</i> eller <i>Castanea crenata</i>
Morbær	<i>Morus spp.</i>
Pærer	<i>Pyrus communis</i>
Ribs	<i>Ribes rubrum</i>
Røn	<i>Sorbus aucuparia</i>
Solbær	<i>Ribes nigrum</i>
Stikkelsbær	<i>Ribes uva-crispa</i>
Surbær	<i>Aronia melanocarpa</i>
Tranebær	<i>Vaccinium macrocarpon</i>
Trækvæde	<i>Cydonia oblonga</i>
Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Valnød (almindelig)	<i>Jugland regia</i> L.
Vindrue eller spisedrue	<i>Vitis ssp.</i>
Æbler	<i>Malus domestica</i>

Træerne og/eller buske skal stå på række, enten enkeltvis eller samlet i bælte på højst tre rækker. Imellem rækkerne skal der være plads til at dyrke en anden afgrøde.

Konstaterer du på kontrollen, at der er mere end tre rækker i et bælte, eller at der er så kort afstand mellem bælte, at arealet fremstår som en ren frugtplantage, ændrer du afgrødekode til den konstaterede afgrøde, hvis arealet er over 0,3 ha. Er det kun en del af marken, der ikke lever op til forpligtigelsen, skal du opdele marken inden du ændrer afgrødekode.

Desuden skal du i IMK vælge følgende observation:

- Arealet er ikke skovlandbrug (7.7.2)

Skriv i bemærkningen, at arealet har karakter af frugtplantage, da der er mere end tre rækker uden afgrøde imellem.

Der må højst være 40 meter fra kanten af en mark og til rækken eller rækkerne af træer. Du skal måle fra kanten af marken til den nærmeste række af træer (stammen af træet). Der må være op til 40 meter mellem to rækker eller bæltter med rækker. Se figur 3.7 nedenfor. De 40 meter måles fra stamme til stamme.

Konstaterer du på kontrollen, at der er mere end 40 meter fra kanten af marken og til nærmeste række, skal du opdele marken, så skovlandbrugsmarken overholder forpligtigelsen. På den nye mark ændrer du afgrødekode til den konstaterede afgrøde.

Desuden skal du i IMK vælge følgende observation:

- Arealet er ikke skovlandbrug (7.7.2)

Skriv i bemærkningen, at arealet ligger mere end 40 meter fra nærmeste række med træer/buske.

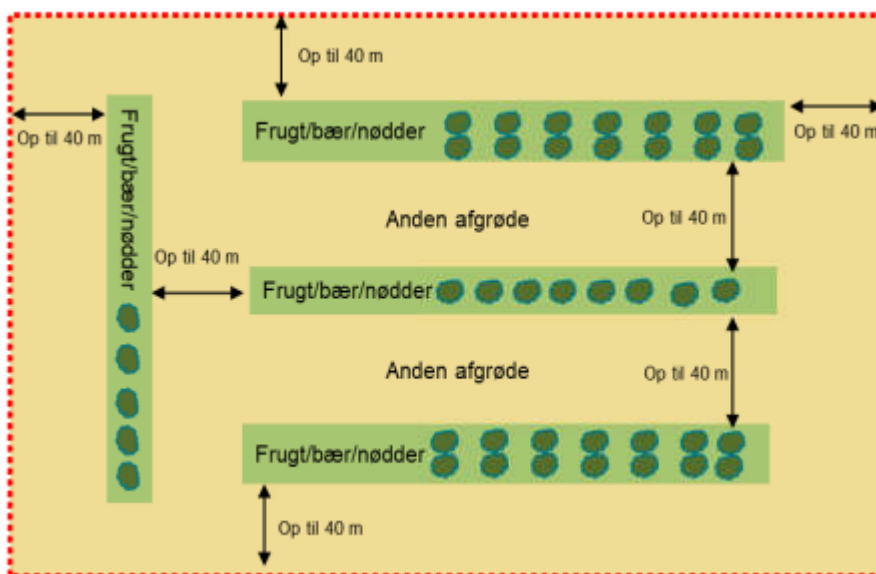
Konstaterer du på kontrollen, at der er mere end 40 meter mellem de yderste rækker i to bæltter af træer, skal du opdele marken, så skovlandbrugsmarkerne overholder forpligtigelsen. På den nye mark ændrer du afgrødekode til den konstaterede afgrøde.

Desuden skal du i IMK vælge følgende observation:

- Arealet er ikke skovlandbrug (7.7.2)

Skriv i bemærkningen, at der er mere end 40 meter mellem rækkerne af træer/buske.

Husk, at hvis du ændrer afgrødekoden, skal du være opmærksom på, om arealet lever op til de generelle regler for at være tilskudsberettiget til grundbetaling. Der skal f.eks. være over 0,30 ha. Læs mere i afsnit 10 om omdriftsarealer og afsnit 6.3 om arealer med permanente afgrøder samt afsnit 9 om permanent græs. Hvis arealet ikke lever op til de generelle regler for grundbetaling, skal du underkende arealet til grundbetaling.

Figur 3.7 Eksempel på skovlandbrugsmark.

Mark vist på ortofoto viser der er 4 rækker med under 40 meter mellem rækkerne. Fotoet viser den samme mark.

8.2 Aktivitetskrav – arealet med træer og buske

Der gælder samme forpligtigelser for vedligehold af arealer med træer og buske med frugt, bær eller nødder på arealer med skovlandbrug, som der gælder for permanente afgrøder.

Arealet med træer og buske skal drives landbrugsmæssigt. Det vil sige, at det skal være tydeligt, at det er drevet plantagemæssigt. Det betyder, at træerne og buskene skal fremstå som en plejet kultur i veldefinerede rækker, der muliggør pleje af træerne og buskene og høst af afgrøden.

Det gælder også for planter i etableringsfasen. Dette betyder, at afgrøden ikke overvokses af ukrudt, og at opvækst af buskads og lignende er fjernet i afgrøden.

Du skal kontrollere, at arealerne er holdt i en god plantagemæssig stand. Det vil sige, at de fremstår som tilplantede, vedligeholdte, dyrkede arealer og ikke ligger som natur eller vildnis. Dette gælder alle arealer over 0,01 ha.

Bemærk, at der i bæltet af træer og buske gerne må være etableret striber af for eksempel græs, urter eller blomster. Det må blot ikke hindre den plantagemæssige drift af arealet.

Hvis du er i tvivl om, hvorvidt et areal er holdt i en god plantagemæssig stand, og ansøger kan dokumentere beplantningen af arealet - det kan være med kvittering for indkøb af tilskudsberettigede planter og/eller dokumentation af salg af afgrøder - skal du godkende arealet. Du skal tage billede af eventuel dokumentation og lægge det på sagen i CAP-TAS.

Ansøger må gerne have dyr på skovlandbrugsmarken, f.eks. hvis der mellem rækkerne er permanent græs eller græs i omdrift. Dyrene må dog ikke i væsentlig grad beskadige træerne og/eller buskene, så rækkerne med træer og/eller buske ikke fremstår i god plantagemæssig stand.

Hvis du konstaterer, at arealet ikke er holdt i en god plantagemæssig stand, skal du i IMK vælge følgende observation:

- Skovlandbrug: areal med træer/buske er ikke vedligeholdt i en god plantagemæssig stand (7.7.3)

8.3 Aktivitetskrav – arealet med anden afgrøde

For det areal af skovlandbrugsmarken, der dyrkes med en anden afgrøde end træer og/eller buske med frugt, bær eller nødder, skal arealet opfylde aktivitetskravet i overensstemmelse med den dyrkede afgrøde.

Da skovlandbrug ikke kan monitoreres, skal du altid tage stilling til, om aktivitetskravet er opfyldt, også for afgrøden mellem træbælterne. Er det ikke muligt at afgøre på kontroltidspunktet, skal marken til efterkontrol eller 2. efterkontrol.

Er skovlandbrugsmarken anmeldt med afgrødekode 482 – Skovlandbrug med permanent græs, skal arealet opfylde aktivitetskravet til permanent græs. Læs mere i kapitel 9 i denne instruks. Det betyder at:

- Er du på kontrol inden 10. september, og er aktivitetskravet ikke opfyldt, skal marken til efterkontrol.
- Er du på kontrol mellem 15. september og 25. oktober, og er aktivitetskravet ikke opfyldt, skal marken til 2. efterkontrol.

Er skovlandbrugsmarken anmeldt med afgrødekode 483 – Skovlandbrug med græs i omdrift, skal arealet opfylde aktivitetskravet til græs i omdrift. Læs mere i kapitel 10 i denne instruks. Det betyder at:

- Er du på kontrol inden 10. september, og er aktivitetskravet ikke opfyldt, skal marken til efterkontrol.
- Er du på kontrol mellem 15. september og 25. oktober, og er aktivitetskravet ikke opfyldt, skal marken til 2. efterkontrol.

Er skovlandbrugsmarken anmeldt med afgrødekode 484 – Skovlandbrug med omdriftsafgrøder, skal arealet opfylde aktivitetskravet til omdriftsafgrøder. Læs mere i kapitel 10 i denne instruks.

Er skovlandbrugsmarken anmeldt med afgrødekode 485 – Skovlandbrug med permanente afgrøder, skal arealet opfylde aktivitetskravet til permanente afgrøder. Læs mere i kapitel 6.3 i denne instruks.

8.4 Ikke-produktive elementer på arealer med skovlandbrug

Der må være op til 100 ikke-tilskudsberettigede, spredte træer pr. ha.

Ansøger har mulighed for at etablere småbiotoper på marker med skovlandbrug. De skal være indtegnede. Læs mere i instruks 2 om Tværgående arealkontrol og i instruks 11 om bio-ordningen Biodiversitet & bæredygtighed.

For de arealer med skovlandbrug, hvor der indgår permanent græs, gælder reglerne for markblokkens tilskudsprocent for de arealer med træer, der ikke er en del af skovlandbrugsafgrøden. Læs mere i afsnit 9.2 i denne instruks.

9. Paludikultur

Kontrolårsag 2

Paludikultur er dyrkning af afgrøder under vand, hvor der udføres årlige landbrugsaktiviteter. Det er en forpligtelse, at der dyrkes en landbrugsafgrøde på arealet, som man enten slår eller høster.

Se oversigt over afgrødekoder under paludikultur herunder.

Tabel 3.17: Afgrødekoder under paludikultur.

Afgrødekode	Navn
597	Rørgræs
362	Paludikultur med omdriftsgræs
363	Paludikultur med permanent græs

9.1 Aktivitetskrav

Det er en forpligtelse, at arealet er et landbrugsareal hvor arealet skal dyrkes med en landbrugsafgrøde, som ansøger enten slår, tager slæt af, afgræsser eller høster. Der gives tilskud til arealer med for eksempel græs, der står under vand, så længe ansøger udfører landbrugsaktiviteter på arealet. Hvis det ikke er muligt at udføre en landbrugsaktivitet på arealet, fordi det er for vådt, er arealet derfor ikke at betragte som et landbrugsareal, men som et naturareal, der ikke er tilskudsberettiget til direkte støtte.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at ansøger ikke har slået/afgræsset eller høstet paludikulturen, skal du underkende ved at vælge observation i IMK afhængig af, om det er paludikultur på omdriftsgræs eller permanent græs:

- Ikke slået/afgræsset i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober (6.2.1)
- Arealet slået, men ikke udnyttet produktionsmæssigt i perioden fra 1. juni til og med 15. september (4.1.4)

Hvis du på kontrollen konstaterer, at de ikke har været muligt for ansøger at slå eller høste paludikulturen for eksempel fordi arealet er meget vandlidende eller der ingen paludikultur har været, skal du underkende arealet ved bruge en af følgende observationer i IMK:

- Arealet er naturlignende og græsarealet er ikke slået/afgræsset i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober (4.1.2)
- Arealet er naturlignende og er ikke slået/afgræsset i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober (6.2.2)

Beskriv i en bemærkning til observation, hvorfor ansøger ikke har kunne dyrke arealet med en paludikulturafgrøde.

9.2 Rørgræs

Det er en forpligtelse, at ansøger dyrker rørgræs som en landbrugsafgrøde på arealet. Det vil sige, at arealer med rørgræs er tilskudsberettigede, når formålet med arealerne er dyrkning af rørgræs som et landbrugsareal med henblik på høst og afsætning af afgrøden til for eksempel energiformål eller fiberproduktion.

Arealet med rørgræs skal opretholdes i plantagemæssig stand med henblik på dyrkning af landbrugsprodukter, således at produktionen af rørgræs ikke hæmmes ved tilgroning af ukrudt og opvækst af træer og buske.

Vær opmærksom på at tagrør ikke er en tilskudsberettiget afgrøde, som derfor ikke må forveksles med rørgræs.

Hvis du kontrollerer rørgræs og mangler dokumentation for at rørgræs dyrkes med henblik på produktion og efterfølgende salg af landbrugsprodukter, skal du bede om dokumentation for afsætningen. Det kan for eksempel være en faktura. Tag billede af dokumentation med iPad'en og journaliser på sagen. Godkend rørgræsset.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at ansøger ikke har dyrket rørgræs som en landbrugsafgrøde – dvs. der ikke er udført landbrugsaktiviteter på arealet og ansøger ikke har opretholdt arealet i plantagemæssig stand og fjernet ukrudt mellem rækkerne, skal du underkende arealet ved at vælge følgende observation i IMK:

- Ikke tilskudsberettiget afgrøde (7.4.4)

Hvis du på kontrollen konstaterer, at det ikke har været muligt for ansøger at dyrke arealet med rørgræs ved at ikke at sikre at hovedafgrøden er holdt fri for ukrudt og opvækst af træer og buske skal du underkende arealet ved bruge følgende observationer i IMK:

- Arealet er ikke vedligeholdt i en god plantagemæssig stand (7.1.3)

Beskriv i en bemærkning til observation, hvorfor ansøger ikke kunne dyrke arealet.

10. Permanent græs

Grundbetaling bliver som udgangspunkt kontrolleret via satellitbaseret kontrol i 2024. Læs mere i Instruks 1 afsnit 2.1

Marker med tilsagn MO67 og MO 69, hvor ansøger også har ansøgt om grundbetaling indgår ikke i den satellitbaserede kontrol i 2024 Du skal derfor også kontrollere aktivitetskrav på grundbetaling.

Du skal altid vurdere markblokkens tilskudsprocent for markblokke, der indeholder mark(er) med LDP, hvis marken er anmeldt til grundbetaling og har en afgrødekode til permanent græs.

Er du på kontrol efter den 25. oktober, skal du også kontrollere aktivitetskravet.

Du skal altid først kontrollere marker med permanent græs ud fra aktivitetskravet, dernæst markblokkens tilskudsprocent. Det vil sige, at hvis aktivitetskravet ikke er opfyldt på kontrolltidspunktet, og du gennemfører kontrollen før 26. oktober, skal du først kontrollere markblokkens tilskudsprocent efter fristen for opfyldelse af aktivitetskravet.

For at være berettigede til grundbetaling skal hønsegårde med permanent græs eller græs i omdrift opfylde det almindelige GB-aktivitetskrav for græsarealer senest den 25. oktober. Det vil sige, at mindst 50 % af plantedækket skal fremstå afgræsset. Kravet gælder for ethvert delareal på mere end 0,01 ha. Hønsegårde, hvor plantedækket midlertidigt er slidt helt væk på grund af husdyrhold, er også tilskudsberettigede.

Du kan ikke sætte en mark, hvor der kun er søgt GB, til efterkontrol, da aktivitetskravet på disse marker kontrolleres ved monitorering.

Hvis du skal vurdere markblokkens tilskudsprocent, er det hele markblokken, du skal vurdere, også selvom ikke alle marker i blokken er udtaget til kontrol. Læs mere i afsnit 9.2.

10.1 Aktivitetskrav – en gang årlig slåning

For permanent græs er der krav om, at arealet slås mindst én gang årligt i perioden 1. juni til og med 25. oktober. Kravet om slåning kan også opfyldes ved afgræsning. Se mere i nedenfor stående afsnit "Aktivitetskravet for afgræsning". Hvis afgræsningen ikke er blevet udført tilstrækkeligt så der er opvækst af træer og buske, skal landbruger slå arealet for at sikre mod at arealet gror til med træer og buske. Afgræsning kan derved ikke nødvendigvis erstatte slåningen.

Der skelnes mellem arealer, hvor aktivitetskravet ikke kan overholdes, og arealer, hvor det godt kunne være overholdt, men ikke er blevet det.

Hvis aktivitetskravet ikke kan overholdes f.eks. fordi arealet/delarealet er en sø, eller fordi der er tæt buskads, skal arealet tælle med i tilskudsprocenten. Læs mere i afsnit 10.2. Du skal ikke foretage dig yderligere i forhold til aktivitetskravet.

Hvis aktivitetskravet ikke bliver overholdt på arealer ned til 100 m², selvom det godt kunne, er arealet ikke tilskudsberettiget. Du skal lave fradrag for arealet som er tilgroet med buske og træer, hvis du er på kontrol efter 25. oktober.

Aktivitetskrav for slåning

Aktivitetskravet er, at arealet slås mindst én gang årligt i perioden 1. juni til og med 25. oktober. Dette betyder, at selvom plantedækket er meget lavt, f.eks. som følge af meget næringsfattig jord, er denne lave plantehøjde ikke tilstrækkelig til at have opfyldt aktivitetskravet, da arealet skal være slået mindst én gang i perioden.

Du skal være opmærksom på, at der ikke er krav om, at det afslåede materiale fjernes fra arealet.

Aktivitetskrav for afgræsning

Du skal kontrollere, at arealet fremstår afgræsset senest den 25. oktober. Det vil sige, at arealet ikke må være tilgroet med træer og buske senest 25. oktober.

Du skal underkende delarealer større end 100 m² hvor arealet er tilgroet med buske/træer.

Selvom plantedækket er meget lavt, f.eks. som følge af meget næringsfattig jord, er denne lave plantehøjde ikke tilstrækkelig til at have opfyldt aktivitetskravet, da arealet skal være afgræsset i perioden.

Bar jord som følge af slitage fra husdyr

Hvis plantedækket er slidt væk af husdyr, skal du stadig betragte aktivitetskravet som opfyldt. Det kan f.eks. være landbrugsarealer, der bliver anvendt til udegrise, hønsegårde, arealer rundt om vandtrug og drivgange.

Bar jord som følge af at arealet er dækket med grus, sand, sten mv anses som befæstede og er ikke tilskudsberettigede.

Bar jord som følge af naturlige forhold

Hvis der på et permanent græsareal er meget sparsom plantevækst eller slet ingen som følge af naturlige forhold, som f.eks. at arealet ofte bliver oversvømmet, eller jordbundsforholdene er så ringe, så opvækst af planter er umulig eller tæt på umulig, må du ikke betragte aktivitetskravet som opfyldt, heller ikke selvom der går dyr på arealet.

Arealer med bar jord, som følge af naturlige forhold, skal du betragte som ikke-landbrug. De skal indgå i vurderingen af markblokkens tilskudsprocent, hvis de er under 500 m². Hvis arealet er over 500 m², skal du lave en observation for ikke-landbrug for arealet. Se Instruks 2 afsnit 3.6. Vær opmærksom på at hvis det pågældende område med bar jord er registreret som en småbiotopen, vil arealet pga. reglerne om småbiotoper kunne fastholde tilskudsberettigelsen på arealet, selvom der ikke udføres landbrugsaktiviteter på området.

Kontrol efter 25. oktober

Hvis du er på kontrol efter den 25. oktober, skal du godkende arealet, hvis arealet er slået mindst én gang i perioden fra den 1. juni til og med 25. oktober, eller der har været dyr på arealet, og arealet ikke er tilgroet med træer og buske.

Hvis arealet ikke er slået i perioden fra den 1. juni til og med 25. oktober, eller der ikke har været dyr på arealet, skal du underkende arealet hvis det er tilgroet med buske og træer.

Hvis dette er tilfældet, skal du vælge følgende observationer i IMK:

- Ikke slået/afgræsset i perioden 1. juni til og med 25. oktober (4.1.1)

Hvis arealet er blevet afgræsset, men ikke fremstår uden buske og træer senest den 25. oktober, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet afgræsset, men fremstår ikke uden opvækst af buske og træer senest 25. oktober (4.1.5)

Hvis arealet ikke umiddelbart fremstår som et landbrugsareal, og det ikke umiddelbart er muligt for ansøger at opfylde aktivitetskravet, skal du anvende en af følgende observationer i IMK:

- Arealet er naturlignende og græsarealet er ikke slået/afgræsset i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober (4.1.2)
- Arealet er mose, vandhul eller lignende og er ikke slået/afgræsset i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober (4.1.3)

Hvis du har anvendt en af ovenstående observationer, vil Landbrugsstøtte & Geodata efterfølgende vurdere, om arealet skal tages ud af markblokken.

Bemærk, at hvis ansøger også har søgt ordninger under Landdistriktsprogrammet på arealet, "slår" ovenstående observationer ikke nødvendigvis igennem på disse ordninger. Du skal derfor også lave en observation for ordningen under landdistriktsprogrammet vedrørende manglende pleje/udnyttelse.

10.2 Markblokkens tilskudsprocent

I forbindelse med kontrol af aktivitetskrav for permanent græs skal du altid vurdere markblokkens tilskudsprocent for hele markblokken, også selvom ikke alle marker i markblokken er udtaget til kontrol. Markblokkens tilskudsprocent angiver den maksimale andel af markblokken, som ansøger(ne) kan få støtte til under grundbetaling.

Markblokkens tilskudsprocent vurderes på flere forskellige punkter, og du skal vurdere markblokkens tilskudsprocent i følgende rækkefølge:

1. Ikke-landbrug
2. Aktivitetskrav ikke overholdt
3. Ikke-tilskudsberettigede arealer over 500 m²
4. Ikke-tilskudsberettigede arealer under 500 m² i kanten af marken
5. Tilskudsprocent (Nedskrivning/Opskrivning)

Menneskeskabte konstruktioner

Hvis du konstaterer et areal over 100 m², der er udlagt til et andet formål end landbrug, skal du oprette en observation for dette i IMK. Det kan f.eks. være, hvis der er have, hus eller vej på arealet.

For permanent græs gælder det også, at hvis det er en menneskeskabt konstruktion i kanten af markblokken, skal du oprette en observation helt ned til 10 m².

Se Instruks 2 - afsnit 3 "Ikke tilskudsberettigede areal".

Aktivitetskrav ikke overholdt

Arealer, hvor aktivitetskravet ikke er overholdt, skal ikke indgå i vurderingen af markblokkens tilskudsprocent. Det vil sige, at hvis der er mange klynger af træer eller lignende på arealet, skal tilskudsprocenten ikke nedskrives, hvis arealet underkendes på grund af manglende overholdelse af aktivitetskravet.

Ikke-tilskudsberettigede arealer over 500 m² - Fradrag

Hvis der er ikke-tilskudsberettigede arealer over 500 m², som ikke findes i korttemaet "Fradrag, Grundbetaling", skal du oprette et fradrag på normal vis (læs mere i Instruks 1 - afsnit 4.9 "Markkort"). Det kan f.eks. være vandhuller (husk, GLM-søer er tilskudsberettigede) og klynger af træer.

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Vandhul, sø eller lignende (> 500 m²) (4.3.1)
- Vandløb, grøft eller lignende (> 500 m²) (4.3.3)
- Klynge af træer/buske (> 500 m²) (4.4.1)
- Bar jord som følge af naturlige forhold (> 500 m²) (4.7.1)
- Ikke tilskudsberettigede planter (mos, lav, lyng eller lign). (> 500 m²) (4.5.1)

Ikke-tilskudsberettigede arealer under 500 m² i kanten af marken - Fradrag

Arealer, der ikke er tilskudsberettigede, og som ligger i kanten af en mark i markblokken, skal du fradrage uanset størrelse. Dog ikke hvis arealet er mindre end 100 m², med undtagelse af menneskeskabte konstruktioner, hvor du skal lave fradrag ned til 10 m².

Du skal vælge relevante observationer i IMK:

- Vandhul, sø eller lignende i kanten af marken (100 m² til 500 m²) (4.3.2)
- Vandløb, grøft eller lignende i kanten af marken (100 m² til 500 m²) (4.3.4)
- Klynge af træer/buske i kanten af marken (100 m² til 500 m²) (4.4.2)
- Bar jord som følge af naturlige forhold i kanten af marken (100 m² til 500 m²) (4.7.2)
- Ikke tilskudsberettigede planter (mos, lav, lyng eller lign). (> 100 m²) (4.5.1) i kanten af marken (100 m² til 500 m²) (4.5.3)

Hvis arealerne med ikke-tilskudsberettigede planter (lyng, mos eller lav) er mellem 100 m² og 500 m² og ikke ligger i kanten af marken, skal de indgå i din vurdering af markens tilskudsprocent.

Bemærk, at reglen om enkeltstående træer, som beskrevet i Instruks 2, ikke er gældende på permanent græs.

Vurdering af tilskudsprocent

Når du har lavet alle fradrag, skal du angive den korrekte tilskudsprocent for den resterende del af arealet. Hvis aktivitetskravet ikke er opfyldt på hele eller dele af arealet, skal du vente med at vurdere markblokkens tilskudsprocent til efter frist for opfyldelse af aktivitetskravet.

Når du vurderer tilskudsprocenten, skal de ikke-tilskudsberettigede arealer under 500 m² (vandhuller, vandløb, grøfter, klynger af træer, arealer med lyng, mos eller lav og arealer med barjord), som er beliggende i marken, indgå. Desuden skal enkeltstående træer indgå.

Bemærk hvis der på arealet er andre ordninger end grundbetaling, f.eks. en miljøordning, kan det være du skal lave observationer over 100 m² og mindre end 500 m² for ikke-tilskudsberettigede arealer for disse ordninger.

Tilskudsprocenten skal du vurdere ud fra intervallerne, der fremgår af Tabel 3.18.

Tabel 3.18: Markblokkens tilskudsprocent i forhold til ikke-tilskudsberettigede arealer

Andel af markblokkens areal med ikke-tilskudsberettigede arealer mindre end 500 m ² , %	Markblokkens tilskudsprocent, %
0 – 10	100
10 – 30	80
30 – 50	60
50 - 100	0

For eksempel, hvis du vurderer, at der er ca. 25 % ikke-tilskudsberettigede arealer (under 500 m²), så der er ca. 75 % tilskudsberettiget areal tilbage i markblokken, så skal tilskudsprocenten for markblokken være 80 %.

Nedskrivning af tilskudsprocent

Hvis du konstaterer en anden tilskudsprocent, end den der oprindeligt er sat for markblokken, skal du vælge en af følgende observationer i IMK:

- Ændret fra 100 til 80 (4.2.1)
- Ændret fra 100 til 60 (4.2.2)
- Ændret fra 100 til 0 (4.2.3)
- Ændret fra 80 til 60 (4.2.4)
- Ændret fra 80 til 0 (4.2.5)
- Ændret fra 60 til 0 (4.2.6)

Det er vigtigt, at du vælger den rigtige observation i forhold til, hvad tilskudsprocenten oprindeligt var sat til.

Opskrivning af tilskudsprocent

Hvis du laver fradrag for ikke-tilskudsberettigede arealer, fordi disse er over 500 m², kan det betyde, at du skal angive en højere tilskudsprocent for markblokken, end den oprindeligt var sat til.

For eksempel, hvis du har kontrolleret en markblok med en tilskudsprocent på 80 %, og du har lavet fradrag på alle ikke-tilskudsberettigede arealer på marker i blokken, fordi de er over 500 m². Så skal du rette tilskudsprocenten til 100 % på markblokken, nu hvor der kun er tilskudsberettiget areal tilbage.

Du skal i disse situationer vælge en af følgende observationer i IMK:

- Ændret fra 80 til 100 (4.2.7)
- Ændret fra 60 til 100 (4.2.8)
- Ændret fra 60 til 80 (4.2.9)
- Ændret fra 0 til 100 (4.2.10)
- Ændret fra 0 til 80 (4.2.11)
- Ændret fra 0 til 60 (4.2.12)

Bemærk, hvis du ikke har ændret noget ved markblokken, f.eks. ikke har oprettet fradrag for ikke-tilskudsberettigede arealer over 500 m², må du ikke opskrive markblokkens tilskudsprocent. Det vil svare til, at du giver ansøger et større areal, end der oprindeligt er søgt til.

Opsplitning af mark, som følge af ændring af tilskudsprocent

Du kan komme ud for at skulle angive forskellige tilskudsprocenter for delarealer i den samme markblok. For eksempel, hvis en markblok har en tilskudsprocent på 100 %, men du ved kontrollen konstaterer, at et delareal, f.eks. en hel mark i markblokken, skal have en tilskudsprocent på 80 %, mens resten af markblokken fortsat skal have en tilskudsprocent på 100 %.

Grænsen for hvor småt et delareal skal være, før du skal give det en anden tilskudsprocent end hele marken, er 0,30 ha.

Hvis en markblok tydeligt har forskellige tilskudsprocenter skal du opsplitte den aktuelle mark i IMK. Derefter skal du vælge den korrekte observation i forhold til at angive den korrekte tilskudsprocent, se ovenfor.

Andet end græsmarksplanter

Vedagtige planter som lyng, samt lav og mos bliver ikke betragtet som landbrugsafgrøder og omfatter derfor ikke-tilskudsberettigede arter. Derfor er arealer, hvor disse planter er dominerede, ikke tilskudsberettigede.

Du skal godkende dele af markblokken med mere end 50 % græsmarksplanter, mens dele af markblokken, hvor procentdelen er på 50 % eller derunder, ikke er tilskudsberettigede og skal underkendes.

De dele af markblokken, hvor plantedækket er domineret af græsmarksplanter, skal hver for sig udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha. For at et areal betragtes som sammenhængende, skal der være en passage på mindst fem meter i bredden.

Dog kan du godkende arealer under 100 m² med mere end 50 % vedagtige planter, lav eller mos, hvis disse "pletter" er en del af en helhed, hvor plantedækket opfylder betingelserne.

11. Omdriftsarealer (inklusive græs i omdrift og flerårige afgrøder)

Omdriftsarealer er tilskudsberettigede arealer, der dyrkes med en afgrøde med en årlig dyrkningsrotation eller med flerårige afgrøder, herunder braklagte arealer, og hvor der skal være en årlig landbrugsaktivitet. Eneste undtagelse herfor er bestøverbrak og blomsterbrak, der har et 2-årigt aktivitetskrav.

Aktivitetskravet på dyrkede arealer kontrolleres i 2024 via satellitbaseret kontrol af alle ansøgere. Marker med tilsagn MO67 og MO 69, hvor ansøger også har ansøgt om grundbetaling, indgår ikke i den satellitbaserede kontrol i 2024. Du skal derfor også kontrollere aktivitetskrav på grundbetaling.

Du skal derfor kun besigtige de marker, som fremgår af tabellen "Følgende marker skal besigtiges" på kontrolgrundlaget.

For at være berettigede til grundbetaling skal hønsegårde med græs i omdrift opfylde det almindelige GB-aktivitetskrav for græsarealer senest den 25. oktober. Det vil sige, at der ikke må være opvækst af træer og buske. Kravet gælder for ethvert delareal på mere end 0,01 ha. Hønsegårde, hvor plantedækket midlertidigt er slidt helt væk på grund af husdyrhold, er også tilskudsberettigede. Se afsnit 9.1 i denne instruks.

11.1 Aktivitetskrav

Hvis der på arealet er etableret en tilskudsberettiget afgrøde, eller arealet er pløjet, slået, afgræsset, gødsket, sprøjtet eller tilsået, skal du betragte aktivitetskravet for arealet som overholdt. Bemærk dog lidt andre krav for flerårige kulturer og yderligere krav for græs i omdrift. Se uddybende underafsnit til dette afsnit nedenfor.

Hvis du konstaterer et eller flere arealer, som har karakter af græs/brak, og der er tale om en plet i et omdriftsareal, der ikke er græs, skal du vurdere aktivitetskravet og om nødvendigt ændre afgrødekoden. Læs mere om pletter i marken i Instruks 2, afsnit 4.1 "Ændring af afgrødekoden".

Hvis du konstaterer, at der er bar jord på et areal, der er anmeldt som dyrket og arealet er blevet jordbehandlet, skal du, afhængigt af kontroltidspunktet, ændre afgrødekoden. Læs mere om bar jord forårsaget af jordbehandling i Instruks 2, afsnit 3.6 "Arealer uden plantedække (bar jord)". Ved andre årsager til bar jord, se instruks 2 afsnit 3.6.

Bemærk, at du kan medregne ikke tilsåede arealer, hvis de skyldes almindelig dyrkningspraksis. For eksempel kan kørespor og gange godkendes på en mark hvorpå der dyrkes salat, da de er en nødvendig del af dyrkningen af denne afgrøde, ligesom foragre uden kartofler kan godkendes i kartoffelmarker.

Aktivitetskrav, flerårige afgrøder (ikke permanente afgrøder)

Arealer med flerårige afgrøder eller flerårige kulturer er arealer, hvor afgrøderne er på arealet i mere end ét år – typisk 2-3 år, som for eksempel frøgræs, jordskokker og jordbær. Du kan i Tabel 3.19 se hvilke afgrøder, der regnes som flerårige kulturer.

Frøgræs anses ikke som græs, da græsset ikke anvendes med henblik på produktion af fodergræs. Det samme gælder kløver og lucerne i renbestand.

Flerårige kulturer anses som produktionsafgrøder, og kan sammenlignes med eksempelvis hvede. De skal derfor kontrolleres på samme måde.

Tabel 3.19: Afgrødekoder for flerårige kulturer

Afgrøde-kode	Navn	Afgrøde-kode	Navn
101	Rajgræsfrø, alm.	429	Jordskokker, konsum
102	Rajgræsfrø, alm. 1. år, efterårsudlagt	432	Krydderurter (undtagen persille og purløg) ¹

103	Rajgræsfrø, ital.	440	Solhat
104	Rajgræsfrø, ital. 1. år efterårsudlagt	448	Medicinpl., en- og toårige ²
105	Timothefrø	449	Medicinpl., stauder
106	Hundegræsfrø	501	Stauder
107	Engsvingelfrø	503	En- og to-årige planter ²
108	Rødsvingelfrø	513	Jordbær
109	Rajsvingelfrø	544	Snitblomster og snitgrønt
110	Svingelfrø, stivbladet	547	Planteskolekulturer, stauder
111	Svingelfrø, strand-	652	Kinesisk kålfrø
112	Engrapgræsfrø (marktype)	654	Rucolafrø
113	Engrapsgræsfrø (plænetype)	656	Bladbedefrø, rødbedefrø
114	Rapgræsfrø, alm.	657	Grønkålfrø
115	Hvnefrø, alm. og krybende	658	Gulerodsfrø
116	Rajgræs, hybrid	659	Kålfrø (hvid- og rødkål)
117	Rajgræs, efterårsudl. hybrid	662	Majroefrø
118	Rajsvingelfrø, efterårsudlagt	663	Pastinakfrø
120	Kløverfrø	664	Skorzonerrod/skorzonerrodfrø
121	Bælgplanter, frø	665	Havrerodfrø
125	Bederøefrø	666	Purløgsfrø
126	Blanding af markfrø til udsæd ¹	667	Timianfrø

1) Artsafhængig, 2) Hvis der er tale om toårige planter

Bemærk, at rullegræs, skal betragtes som omdriftsgræs og dermed skal opfylde aktivitetskravet for græs (årlig slåning), dog vil arealet med tiden ikke blive betragtet som permanent græs, da der kontinuerligt sker en afskrælning af plantedækket.

Aktivitetskravet (slåning) på græs kontrolleres i 2023 ved monitorering i form af satellitbaseret kontrol af alle ansøgere. Du skal derfor kun besigtige de marker, som fremgår af tabellen "Følgende marker skal besigtiges" på kontrolgrundlaget. Vær opmærksom på, at fristen for opfyldelse af aktivitetskravet er den 25. oktober.

Aktivitetskrav (slåning), græs i omdrift

For at aktivitetskravet kan betragtes som opfyldt, er der for græs i omdrift yderligere krav om, at arealet slås mindst én gang årligt i perioden 1. juni til 25. oktober. Du kan se i Tabel 3.20, hvilke afgrøder, der regnes som græs i omdrift.

Bemærk, at kløver og lucerne i renbestand samt frøgræs, der dyrkes med henblik på produktion af frø, regnes som flerårig kultur.

Du skal kontrollere, at græsarealet er slået mindst én gang i perioden 1. juni til og med 25. oktober.

Delarealer større end 0,01 ha, hvor der er opvækst af træer og buske, skal du underkende med en af følgende observationer:

- Ikke slået/afgræsset i perioden 1. juni til og med 25. oktober (6.2.1)
- Arealet afgræsset, men fremstår med opvækst af træer og buske 25. oktober (6.2.5)

Table 3.20: Afgrødekoder for græs i omdrift

Afgrøde-kode	Navn	Afgrøde-kode	Navn
170	Græs til fabrik (omdrift)	266	Græs under 50% kløver/lucerne, ekstremt lavt udbytte (omdrift)
172	Lucernegræs, over 25% græs til slæt inkl. eget foder	267	Græs under 50% kløver/lucerne, meget lavt udbytte (omdrift)
174	Kløvergræs til fabrik	268	Græs under 50% kløver/lucerne, lavt udbytte (omdrift)
236	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælglpl. (omdrift) efterårsudlagt i vinterkorn til grønkorn	269	Græs, rullegræs
237	Græs med kløver/lucerne, over 50 % bælglpl. (omdrift) efterårsudlagt i vinterkorn til grønkorn	270	Græs til udegrise, omdrift
247	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), omdrift	284	Græs med vikke og andre bælglplanter, under 50 % bælglpl.
260	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælglpl. (omdrift)	285	Græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver (omdrift)
261	Kløvergræs, over 50% kløver (omdrift)	306	Græs i omdrift, uden udbetaling af økologi-tilskud
262	Lucerne, lucernegræs, over 50% lucerne (omdrift)	362	Paludikultur, omdriftsgræs
263	Græs uden kløvergræs (omdrift)	483	Skovlandbrug med græs i omdrift
264	Græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver (omdrift)		

Bemærk, at der ikke er krav om en bestemt højde af plantedækket den 26. oktober. Eneste krav er, at arealet skal være slået senest 25. oktober. Dette betyder, at selvom plantedækket er meget lavt, for eksempel som følge af meget mager jord, er denne lave plantehøjde ikke tilstrækkelig til at have opfyldt aktivitetskravet, da arealet skal være slået mindst én gang i perioden.

Der er ikke krav om, at det afslåede materiale fjernes fra arealet.

Aktivitetskravet om slåning kan erstattes med afgræsning

Kravet om slåning kan også opfyldes ved afgræsning, hvis arealet fremstår som anvendt til afgræsning.

Du skal kontrollere, at arealet fremstår afgræsset senest 25. oktober eller på kontrolltidspunktet. Det vil sige, at arealet skal være synligt afgræsset senest 25. oktober.

Du skal underkende delarealer ned til 100m² ha, hvor der er opvækst af træer og buske senest d. 25. oktober, med en af følgende observationer:

- Ikke slået/afgræsset i perioden 1. juni til og med 25. oktober (6.2.1)
- Arealet afgræsset, men fremstår med opvækst af buske og træer 25. oktober (6.2.5)

Selvom plantedækket er meget lavt, for eksempel som følge af meget næringsfattig jord, er denne lave plantehøjde ikke tilstrækkelig til at have opfyldt aktivitetskravet.

Arealer skal være tilskudsberettigede landbrugsarealer

Dyrkede arealer, herunder græs i omdrift, skal anvendes til produktion eller være opretholdt i landbrugsmæssig stand egnet til dyrkning eller afgræsning hvorved de under normale vejrforhold skal kunne dyrkes og høstes i perioden 15. marts til 25. oktober. Dyrkbare er defineret ved, at det er muligt at udføre en landbrugsaktivitet på arealet.

Hvis aktivitetskravet er opfyldt (tilsået eller for omdriftsgræs, at arealet er slået eller afgræsset), skal du betragte arealet som dyrkbart.

Hvis du derimod konstaterer, at aktivitetskravet ikke er opfyldt og dette skyldes, at arealet ikke er dyrkbart, skal du i IMK vælge følgende observation:

- Arealet er ikke dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (6.1.3)

Kontrol efter 25. oktober

Hvis du er på kontrol efter 25. oktober, og arealet er slået mindst én gang i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober, eller der har været dyr på arealet, og du ikke kan afvise, at arealet fremstod tydeligt afgræsset senest den 25. oktober, skal du godkende arealet.

Hvis arealet ikke er slået i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober, skal du underkende arealet. Hvis arealet er afgræsset, men der er opvækst af træer og buske efter 25. oktober, skal du underkende arealet.

Du kan vælge én af følgende observationer i IMK:

- Ikke slået/afgræsset i perioden 1. juni til og med 25. oktober (6.2.1)
- Arealet afgræsset, men fremstår med opvækst af buske og træer 25. oktober (6.2.5)

Hvis arealet ikke umiddelbart fremstår som et landbrugsareal, og det ikke umiddelbart er muligt for ansøger at opfylde aktivitetskravet, kan du anvende en af følgende observationer:

- Arealet er naturlignende. Græsset ikke slået/afgræsset i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober (6.2.2)
- Arealet er mose, vandhul eller lignende og arealet er ikke slået/afgræsset i perioden fra 1. juni til og med 25. oktober (6.2.3)

Hvis du har anvendt en af disse observationer, vil Landbrugsstøtte og Geodata efterfølgende vurdere, om arealet skal tages ud af blok.

11.2 Arealer uden plantedække

Bar jord som følge af slitage fra dyr

Hvis et areal bliver brugt til dyrehold, og der som følge af dyrene ikke er plantedække på arealet en del af året eller hele året, skal du stadig regne aktivitetskravet som opfyldt, og arealet som tilskudsberettiget.

Hvis den bare jord skyldes andre forhold, for eksempel at der er udlagt sand på arealet og det bruges som ridebane til heste, skal du underkende arealet, da der så ikke længere er tale om et landbrugsareal. Se Instruks 2, afsnit 3.4.

Bar jord som følge af naturlige forhold

Hvis der på et græsareal i omdrift er meget sparsom plantevækst eller slet ingen som følge af naturlige forhold, for eksempel fordi arealet ofte bliver oversvømmet eller jordbundsforholdene er så ringe, så opvækst af planter er umulig eller tæt på umulig, er arealet ikke tilskudsberettiget, da der så ikke længere er tale om et landbrugsareal. Se Instruks 2, afsnit 3.6.

11.3 Gartneri og planteskole

Arealer, der bliver dyrket med gartneriafgrøder og planteskolekulturer direkte i bundjorden, er tilskudsberettigede, uanset om de dyrkes på friland eller under glas eller anden form for overdækning. Ansøger kan derimod ikke få tilskud til planter, der dyrkes i pletter eller i bakker, da det er et kriterie for at få tilskud, at der er kontakt mellem afgrødernes rodnet og den underliggende jord. For vækst- og drivhuse er mindstestørrelsen til marken 0,01 ha.

Arealer med gartneri afgrøder med nedenstående afgrødekoder indgår ikke i den satellitbaseret kontrol. Se Tabel 3.21.

Tabel 3.21: Afgrødekoder gartneriafgrøder og planteskoler

Afgrøde-kode	Navn	Afgrøde-kode	Navn
401	Asparges*)	520	Surkirsebær uden undervækst af græs*)
489	Havtorn*)	521	Surkirsebær med undervækst af græs*)
490	Hassel, træ	522	Blomme uden undervækst af græs*)
491	Storfrugtet tranebær*)	523	Blomme med undervækst af græs*)
492	Tyttebær *)	524	Sødkirsebær uden undervækst af græs*)
493	Surbær *)	525	Sødkirsebær med undervækst af græs*)

494	Japan kvæde*)	526	Hylde*)
495	Morbær *)	527	Hassel
496	Medicinpl., vedplanter*)	528	Æbler*)
497	Planteskolekulturer, vedplanter, til videresalg*)	529	Pærer*)
504	Solbær, stiklingeopformering*)	530	Vindrue*)
505	Ribs, stiklingeopformering*)	531	Anden træfrugt*)
506	Stikkelsbær, stiklingeopformering*)	532	Anden buskfrugt
507	Hindbær, stiklingeopformering*)	533	Rønnebær
508	Andre af slægten <i>Vaccinium</i> *)	534	Hyben*)
509	Trækvæde*)	535	Bærmispel*)
512	Rabarber*)	536	Spisedruer*)
514	Solbær*)	537	Valnød (almindelig) *)
515	Ribs*)	538	Kastanje (ægte) *)
516	Stikkelsbær	539	Blandet frugt*)
517	Brombær	542	Salat, drivhus*)
518	Hindbær	543	Grøntsager, andre (drivhus) *)
519	Blåbær	570	Humle*)

*) Skal kontrolleres som permanent afgrøde. Læs mere i afsnit 7.3

Bemærk, at reglen om, at tilskudsberettigede arealer skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha, ikke gælder for lukkede vækst- og drivhuse.

Dyrkning uden forbindelse til underliggende jord

Arealet er kun tilskudsberettiget, hvis der er tale om arealer der dyrkes i bundjorden, dvs. hvor afgrødernes rodnet gror ned/kan gro ned i den underliggende jord.

Det vil sige, at arealer, hvor der dyrkes planter i pletter, bakker eller containere, og hvor planternes rodnet ikke når den underliggende jord, ikke er tilskudsberettigede. Det samme gør sig gældende for højbede, hvor dyrkningsmediet er adskilt fra den underliggende jord med et fast lag, eksempelvis plast eller beton.

Hvis rodnettet ikke har, eller kan få, forbindelse med den underliggende jord, er arealet ikke tilskudsberettiget, og du skal anvende én af følgende observationer i IMK:

- Rodnet har ikke forbindelse til underliggende jord (6.3.2)
- Containerplads (3.1.7)

Stiklinger, småplanter og lignende

Areal med stiklinger, småplanter og lignende til salg er tilskudsberettiget.

Et areal med stiklinger eller udplantningsplanter til anvendelse på egen bedrift er kun tilskudsberettiget, hvis der er tale om stiklinger/småplanter af afgrøder, som er tilskudsberettigede efter udplantning på værestedet.

Arealer med småplanter af juletræer, som skal anvendes på egne juletræsarealer, er for eksempel ikke tilskudsberettigede. Hvis ansøger dyrker juletræsplanter til udplantning med henblik på at sælge dem, er arealerne dog tilskudsberettigede, hvis de er dyrket i bundjord.

Hvis du er i tvivl, om der har foregået salg, skal ansøger kunne fremvise dokumentation for salg. Dokumentationen skal være både for tidligere år, hvis det er aktuelt, og for kontrolåret, når produkterne er solgt. Du skal lægge en kopi af dokumentationen på sagen i CAP-TAS.

Hvis der er søgt om støtte for stiklinger eller udplantningsplanter til anvendelse på egen bedrift af afgrøder, som ikke er tilskudsberettigede efter udplantning, vælger du observationen:

- Stiklinger, småplanter o.l. vil blive anvendt på egen bedrift (6.3.1)

Gange og køreveje udgør mere end 20 % af arealet

På arealer med planteskolekulturer kan gange og ubefæstede køreveje uden beplantning medregnes i det tilskudsberettigede areal. Kørespor og gange må højst udgøre 20 % af arealet med planteskolekulturer. Der kan dog godkendes større arbejdsarealer, hvis det kan påvises, at arbejdsarealerne er en tydelig del af driften af hovedafgrøden.

Køreveje, arbejdsveje og markveje, er ikke tilskudsberettigede og kan derfor ikke indgå i de 20 pct. arbejdsareal, hvis du kan svare ja til ét eller begge punkter:

1. Er vejen belagt med grus, sten, asfalt eller andet hårdt materiale?
2. Er hovedformålet med arbejdsvejen, kørevejen eller markvejen transport til andre arealer

Underkendte områder (for eksempel med menneskeskabte elementer), og arealer, der har en anden anvendelse (for eksempel afgræsning), skal ikke indgå i opgørelsen af planteskolearealet eller arealet med spor og gange i forbindelse med udregning af de 20 %.

Ved kontrol af, om 20 %-reglen er overholdt, anvender du følgende fremgangsmåde:

1. Find størrelsen af det indtegnede areal
2. Underkend arealer, der ikke er tilskudsberettigede til grundbetaling (for eksempel vandhuller, befæstede stier)
3. Hvis en del af det indtegnede areal er uden beplantning, og der ikke er spor og gange, men har en anden anvendelse (for eksempel afgræsning), skal du opsplitte marken og ændre afgrødekoden for den del af arealet, hvorpå der ikke er planteskolekultur
4. 20%-reglen kontrollerer du som et skøn på det resterende planteskoleareal
5. I tvivlstilfælde, eller hvis planteskolearealet skal underkendes, fordi du skønner at 20%-kravet ikke er overholdt, skal du foretage opmåling med iPad. Ved afgørelsen af, om 20%-reglen er overholdt, kan du enten undersøge, om planteskolearealet udgør mindre end 80% af det samlede, opmålte areal, eller om arealet med spor og gange udgør mere end 20% af det samlede, opmålte areal. Det vil ofte være lettest at opgøre det beplantede areal.

Hvis arealet med spor og gange udgør mere end 20 %, underkender du hele planteskolearealet og bruger observationen:

- Gange og køreveje udgør mere end 20 % af arealet (6.3.3)

Bemærk, at læhegn heller ikke er tilskudsberettigede i forbindelse med planteskoler. Dette kan gøre det vanskeligt at finde sammenhængende arealer på mindst 0,30 ha.

Der kan dog godkendes arbejdsarealer, der er større end 20%. Forudsætningen er, at det er tydeligt, at arbejdsarealet indgår som en del af driften af hovedafgrøden på arealet, og at dyrkningsformen kræver, at der er behov for et større arbejdsareal.

Arealer med blomstrende vækster, medicinplanter o.l.

Arealer med alle former for blomstrende vækster inklusiv buske, stauder (et- og to-årige arter), samt medicinplanter, er tilskudsberettigede. Bemærk at arealet skal drives landbrugsmæssigt, hvorfor haver og parker ikke er tilskudsberettigede.

Hvis der helt åbenlyst er tale om en have, en park eller lignende, bruger du observationen:

- Have, park o.l. (3.4.1)

Observation 3.4.1 slår igennem på alle ordninger. Hvis der er tilsagn på marken udover grundbetaling, skal du være opmærksom på at få udvidet kontrollen til de relevante ordninger for at sikre, at brevet bliver korrekt. Læs mere i Instruks 1 om at rekvirere/udvide kontrol.

11.4 Småbiotoper på omdriftsgræs

Læs mere om småbiotoper i instruks 2

df

11.5 Arealer med hamp

Kontrolårsag å

Hvis der er kontrolårsag "å" på sagen, skal du læse "*Instruks til kontrol af industrihamp*". Du finder den på kontrolportalen.

I forbindelse med en almindelig arealkontrol skal du ikke tage planteprøver til analyse. Du skal kun udtage prøver af plantemateriale, hvis arealet er udtaget til en særskilt hampekontrol med kontrolårsag "å".

Hvis du konstaterer et areal med hamp, der er anmeldt som noget andet, skal du omdøbe afgrøden til hamp afgrødekode 42, uanset hvor stort arealet er.

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at arealet med hamp er under 0,3 ha, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Areal mindre end 0,3 ha – landbrugsareal (2.1.1)

12. 1-årig Ø-støtte

Kontrolårsag f

Ø-støtte er en ordning på søjle 2, hvor der kan gives tilskud til aktive landbrugere, der, som følge af beliggenhed på ikke-brofaste øer på minimum 20 ha/0,2 km², er særligt påvirkede af naturbetingede begrænsninger, og dermed udsættes for ekstraomkostninger eller indkomstab.

Formålet med ordningen er at støtte en bæredygtig landbrugsindkomst og modstandsdygtig landbrugsproduktion. Ordningen bidrager derfor til at sikre rentabel drift på øerne og understøtter derved opretholdelse af levevilkår og produktion.

Kriterierne for at søgedenne ordning er at:

- Arealerne skal være beliggende på øer omfattet af ordningen
- Der skal være søgt grundbetaling til arealerne, og reglerne skal være overholdt
- Der udbetales højst støtte til 100 ha pr. bedrift. Dette gælder også for selskaber, selvom der er flere landbrugere i et selskab.

Hvis arealet, der er søgt støtte til overskrider de 100 ha, vil det automatisk nedskrives i CAP-TAS til 100 ha.

Kontrollen af 1-årig ø-støtte sker dog som udgangspunkt administrativt og ved hjælp af satellitbaseret kontrol.

12.1 Tilskudsberettigede øer

Det er muligt at få et årligt tillæg til grundbetalingen for landbrugsarealer, der ligger på ikke-brofaste øer. Det er arealer, der ligger på følgende øer, der kan søges ø-støtte til:

Listen indeholder både navngivne og enkelte ikke navngivne øer.

Agersø inkl. Egholm	Hesselø	Sejerø
Anholt	Hjarnø	Skarø
Askø inkl. Lilleø	Hjelm	Slot ø
Avernakø	Hjortholm	Stokken
Barsø	Hjortø	St. Egholm
Birkholm	Hjelmshoved	St. Svelmø
Bjørnø	Hjælmskov	Strynø
Bogø (i Korshavn)	Hornfiskrøn	Strynø Kalv
Bornholm	Illum Ø	Sønder Nyland (Læsø)
Borreholm	Kalvø (i Guldborgsund)	Tunø
Brandø	Klosterholm	Tærø
Bredholm v. Fynske øhav	Klægbanke	Vejlø
Bredholm v. Æbelø	Langli	Vejrø (Smålandsfarvandet)
Båge	Lindholm (Isefjord)	Vejrø (Samsø)
Christiansø	Lindholm (Limfjorden)	Venø
Drejø	Livø	Vigelsø
Dybsø	Ljø	Vorsø
Dræet ø	Læsø	Vår Holm
Egholm (i Limfjorden)	Maderne	Yderholm
Endelave	Mandø	Æbelø
Enehøje	Mejlø (i Korshavn)	Ærø
Eskilsø	Nekselø	Aarø
Fanø	Omø	Østerfed.
Fejø inkl. Skalø	Opgrøden	
Femø	Orø	
Fjandø	Romsø	+et mindre antal ikke-navngivne øer, se kort i IMK Selvbetjening (lbt.dk)
Fur	Råge	
Fæne	Saltholm	
Halmø	Samsø	

+et mindre antal ikke-navngivne øer, se kortlag for alle de støtteberettigede øer i Internet Markkort (IMK) [kort over ø-støtte](#)

Det kontrolleres administrativt, at arealer, hvortil der er søgt ø-støtte, ligger på ovenstående øer.

12.2 Arealet er ikke tilskudsberettiget til grundbetaling

Arealer, hvorpå der er søgt 1-årig ø-støtte, skal overholde tilskudsbetingelserne for grundbetaling. Denne kontrol sker som udgangspunkt administrativt.

Hvis du har konstateret overtrædelser på grundbetalingsordningen, vil disse slå automatisk igennem på ø-støtten.

Der er derfor ingen særlige kontrolelementer i forbindelse med kontrol af 1-årig ø-støtte, og derfor heller ikke nogen særlige observationer for 1-årig ø-støtte i IMK.

13. Retsgrundlag

Reglerne af betydning for grundbetaling findes i følgende forordninger, love og bekendtgørelser:

13.1 EU-regler

- Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1305/2013 og (EU) nr. 1307/2013 (CAP-planforordning)
- Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013 (Den horisontale forordning)
- Kommissionens Delegerede Forordning (EU) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet
- Kommissionens Gennemførelsesforordning (EU) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik

13.2 Danske regler

- Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.
- Bekendtgørelse nr. 1520 af 8. december 2023 om konditionalitet for 2024
- Bekendtgørelse nr. 1359 af 28. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv
- Bekendtgørelse nr. 1387 af 29. november 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik
- Bekendtgørelse nr. 1426 af 1. december 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2024
- Bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundgørelse af Landbrugsstyrelsens kort med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 1406 af 15. november 2023 om ø-støtte 2024

Bilag 1

Planteartsliste for bestøverbrak

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Sæson	Varighed
Svinenød	<i>Conopodium majus</i>	Jun-jun.	Flerårig
Vild gulerod	<i>Daucus carota</i>	Jul-aug.	Toårig
Boghvede	<i>Fagopyrum esculentum</i>	Jul-aug.	Enårig
Engstorkenæb	<i>Geranium pratense</i>	Jul-aug.	Flerårig
Pyrenæisk storkenæb	<i>Geranium pyrenaicum</i>	Jun-sep.	Toårig
Almindelig hør	<i>Linum usitatissimum</i>	Jun-aug.	Enårig
Moskus-katost	<i>Malva moschata</i>	Jul-sep.	Flerårig
Kransblomstret katost	<i>Malva verticillata</i>	Jul-sep.	Toårig
Gul sennep	<i>Sinapis alba</i>	Jun-sep.	Enårig
Agersennep	<i>Sinapis arvensis</i>	Jun-okt.	Enårig
Vild kørvel	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Maj-jul.	Flerårig
Kommen	<i>Carum carvi</i>	Maj-jun.	Toårig
Brunelle	<i>Prunella vulgaris</i>	Jul-aug.	Flerårig
Hjulkrone	<i>Borago officinalis</i>	Jun-aug.	Enårig
Almindelig honningurt	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	Jun-sep.	Enårig
Rundbælg	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Jun-aug.	Flerårig
Humlesneglebælg	<i>Medicago lupulina</i>	Maj-sep.	Toårig
Markstenkløver	<i>Melilotus officinalis</i>	Jul-sep.	Toårig
Foderesparsette	<i>Onobrychis viciifolia</i>	Jun-aug.	Flerårig
Musevikke	<i>Vicia cracca</i>	Jun-aug.	Flerårig
Hvidkløver	<i>Trifolium repens</i>	Jun-sep.	Flerårig
Alsike-kløver	<i>Trifolium hybridum</i>	Jun-aug.	Flerårig
Havemorgenfrue	<i>Calendula officinalis</i>	Jul-sep.	Enårig
Cikorie	<i>Cichorium intybus</i>	Jul-sep.	Flerårig
Grøn høgeskæg	<i>Crepis capillaris</i>	Jul-aug.	Flerårig
Stivhåret borst	<i>Leontodon hispidus</i>	Jun-jul.	Flerårig
Hvid okseøje	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Jun-jul.	Enårig
Gul okseøje	<i>Glebionis segetum</i>	Jun-sep.	Enårig
Almindelig hulsvøb	<i>Chaerophyllum temulum</i>	Jun-jul.	Toårig
Agersnerle	<i>Convolvulus arvensis</i>	Jun-sep.	Flerårig
Blod-kløver	<i>Trifolium incarnatum</i>	Jul-sep.	Enårig
Kornblomst	<i>Centaurea cyanus</i>	Jun-sep.	Enårig
Agersvinemælk	<i>Sonchus arvensis</i>	Jul-aug.	Flerårig
Almindelig merian	<i>Origanum vulgare</i>	Jun-sep.	Flerårig
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>	Maj-okt.	Flerårig
Stor knopurt	<i>Centaurea scabiosa</i>	Jul-sep.	Flerårig
Storblomstret kodriver	<i>Primula vulgaris</i>	Apr. -maj	Flerårig
Blåhat	<i>Knautia arvensis</i>	Jun-sep.	Flerårig
Almindelig kællingetand	<i>Lotus corniculatus</i>	Jun-sep.	Flerårig
Lucerne	<i>Medicago sativa</i>	Jul-sep.	Flerårig
Svinenød	<i>Conopodium majus</i>	Jun-juli	Flerårig
Almindelig røllike	<i>Achillea millefolium</i>	Jul-okt.	Flerårig
Mælkebøtte	<i>Taraxacum agg</i>	Apr. -maj	Flerårig
Gul snerre	<i>Galium verum</i>	Jun-aug.	Flerårig
Farvegåseurt	<i>Anthemis tinctoria</i>	Jun-sep.	Flerårig

Bilag 2

Afgrøder i kombination med skovlandbrug

Afgrøderne i listen kan kombineres med skovlandbrug. I listen kan du se, hvilken af de fire afgrødekoder for skovlandbrug ansøger skal bruge alt efter, hvilken afgrøde ansøger dyrker i kombination med godkendte arter af træer og/eller buske.

Se listen med godkendte arter af træer og buske i afsnit 6.8 Skovlandbrug.

Ansøger må gerne dyrke flere forskellige afgrøder sammen med træerne/buskene i sit skovlandbrug, så længe de tilhører samme afgrødekode for skovlandbrug – f.eks. kode 484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder.

Afgørde, som du har i kombination med træer, frugt eller nødder		Vælg denne afgrøde til skovlandbrug
Afgrødekode	Afgrødenavn	
1	Vårbyg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
2	Vårhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
3	Vårhavre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
4	Blanding af vårsåede arter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
5	Majs til modenhed	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
6	Vårhvede, brødhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
7	Korn + bælgssæd under 50 % bælgssæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
8	Vårspelt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
9	Vinterspelt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
10	Vinterbyg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
11	Vinterhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
13	Vinterhvede, brødhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
14	Vinterrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
15	Vinterhybridrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
16	Vintertricale	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
17	Blanding af efterårssåede arter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
18	Korn og bælgssæd over 50 % bælgssæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
19	Majs til modenhed med græsudlæg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
21	Vårraps	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
22	Vinterraps	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
23	Rybs	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
24	Solsikke	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
25	Sojabønner	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
26	Linser	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
27	Kikærter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
30	Ærter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
31	Hestebønner	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
32	Lupin	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

35	Bælgsæd, flerårig blanding	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
36	Bælgsæd, andre typer til modenhed blanding	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
40	Oliehør	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
41	Spindhør	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
42	Hamp	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
51	Blanding bredbladet afgrøde, frø/kerne	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
52	Quinoa	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
53	Boghvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
54	Bælgsæd blanding	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
55	Vårrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
56	Vårtriticale	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
57	Vinterhavre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
58	Sorghum	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
101	Rajgræsfrø, alm.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
102	Rajgræsfrø, alm. 1. år, efterårsudlagt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
103	Rajgræs ital.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
104	Rajræs ital. 1. år, efterårsudlagt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
105	Timothefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
106	Hundegræsfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
107	Engsvingelfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
108	Rødsvingelfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
109	Rajsvingelfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
110	Svingelfrø, bakke (tidl. Stivbladet)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
111	Svingelfrø, strand	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
112	Engrapgræsfrø (marktype)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
113	Engrapgræs (plænetype)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
114	Rapgræsfrø, alm.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
115	Hvenefrø, alm. Og krybende	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
116	Rajgræs, hybrid	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
117	Rajgræs, efterårsudl. Hybrid	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
118	Rajsvingelfrø, efterårsudlagt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
120	Kløverfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
121	Bælgplanter frø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
122	Kommenfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
123	Valmuefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
124	Spinatfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
125	Bederoefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
126	Blanding af markfrø til udsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
149	Kartofler, lægge (certificerede)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
150	Kartofler, lægge (egen opformering)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
151	Kartofler, stivelses	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
152	Kartofler, spise (pakkeri, vejsalg)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
154	Kartofler, spise (proces, skrællet kogte)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
155	Kartofler, pulver/granules	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

156	Kartofler, friteret/chips/pommes frites	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
160	Sukkerroer til fabrik	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
161	Cikorierødder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
162	Blanding, andre industriafgr.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
170	Græs til fabrik	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
171	Lucerne, slæt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
172	Lucernegræs, over 25 % græs til slæt inkl. eget foder	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
173	Kløver til slæt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
174	Kløver til fabrik	484 Skovlandbrug med græs i omdrift
180	Gul sennep	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
182	Blanding af oliearter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
210	Vårbyg, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
211	Vårhvede, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
212	Vårhavre, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
213	Blandkorn, vårsået, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
214	Korn og bælgssæd, helsæd, under 50 % bælgssæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
215	Ærtehelsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
216	Silomajs	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
217	Korn og bælgssæd, helsæd, over 50 % bælgssæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
218	Silomajs med græsudlæg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
220	Vinterbyg, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
221	Vinterhvede, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
222	Vinterrug, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
223	Vintertriticale, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
224	Blandkorn, efterårsået, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
230	Blanding af vårkorn, grønkorn	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
234	Korn og bælgssæd, grønkorn, under 50 % bælgssæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
235	Blanding vinterkorn, grønkorn	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
236	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælgpl. (omdrift) efterårsudlagt i vinterkorn til grønkorn	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
237	Græs med kløver/lucerne, over 50 % bælgpl. (omdrift) efterårsudlagt i vinterkorn til grønkorn	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
250	Permanent græs, meget lavt udbytte	482 Skovlandbrug med permanent græs
251	Permanent græs, lavt udbytte	482 Skovlandbrug med permanent græs
252	Permanent græs, normalt udbytte	482 Skovlandbrug med permanent græs
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne	482 Skovlandbrug med permanent græs
256	Permanent græs, over 50 % kløver/lucerne	482 Skovlandbrug med permanent græs
257	Permanent græs, uden kløver	482 Skovlandbrug med permanent græs
259	Permanent græs, fabrik, over 6 tons	482 Skovlandbrug med permanent græs
260	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælgpl. (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
261	Kløvergræs, over 50 % kløver (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
262	Lucernegræs, over 50 % lucerne (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
263	Græs med kløvergræs (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
264	Græs og kløvergræs uden norm., under 50 % kløver	483 Skovlandbrug med græs i omdrift

266	Græs under 50 % kløver/lucerne, ekstremt lavt udbytte	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
267	Græs under 50 % kløver/lucerne, meget lavt udbytte	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
268	Græs under 50 % Kløver/lucerne, lavt udbytte	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
269	Græs, rullegræs (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
270	Græs til udegrise (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
272	Permanent græs til fabrik	482 Skovlandbrug med permanent græs
273	Lucerne til fabrik	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
274	Permanent lucernegræs over 25 % græs, til fabrik	482 Skovlandbrug med permanent græs
276	Permanent græs og kløvergræs uden norm., under 50 % kløver	482 Skovlandbrug med permanent græs
277	Kløver til fabrik	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
278	Permanent lucerne og lucernegræs over 50 % lucerne	482 Skovlandbrug med permanent græs
279	Permanent kløvergræs til fabrik	482 Skovlandbrug med permanent græs
280	Fodersukkerroer	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
281	Kålroer	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
282	Fodermarvkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
283	Fodergulerøder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
284	Græs med vikke og andre bælgplanter, under 50 % bælgpl.	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
285	Græs og kløvergræs uden norm., over 50 % kløver	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
286	Permanent græs og kløvergræs uden norm., over 50 % kløver	482 Skovlandbrug med permanent græs
287	Græs udegrise, permanent	482 Skovlandbrug med permanent græs
305	Permanent græs, uden udbetaling af økologitilskud	482 Skovlandbrug med permanent græs
306	Græs i omdrift, uden udbetaling af økologitilskud	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
400	Asieagurker	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
401	Asparges	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
402	Bladselleri	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
403	Blomkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
404	Broccoli	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
405	Courgette, squash	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
406	Grønkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
407	Gulerod	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
408	Hvidkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
409	Kinakål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
410	Knoldselleri	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
411	Løg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
412	Pastinak	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
413	Rodpersille	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
415	Porre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
416	Rosenkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
417	Rødbede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
418	Rødkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
420	Salat (friland)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
421	Savoykål, spidskål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
422	Spinatfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

423	Sukkermajs	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
424	Ærter, konsum.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
425	Sukkermajs med græsudlæg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
426	Bønner, andre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
429	Jordkokker, konsum.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
430	Bladpersille	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
431	Purløg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
432	Krydderurter (undtagen persille og purløg)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
434	Grøntsager, andre (friland)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
440	Solhat	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
448	Medicinpl., en-og toårige	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
449	Medicinpl., stauder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
450	Grøntsager, blandinger	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
486	Hønsegård uden plantedække	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
488	Hønsegård, permanent græs	482 Skovlandbrug med permanent græs
496	Medicinpl., vedplanter	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
497	Planteskolekulturer, vedplanter til videresalg	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
501	Stauder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
502	Blomsterløg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
503	En-og toårige planter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
510	Melon	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
512	Rabarber	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
513	Jordbær	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
540	Tomater	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
541	Agurker	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
544	Snitblomster og snitgrønt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
547	Planteskolekulturer, stauder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
548	Småplanter, enårige	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
551	Moskusgræskar	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
552	Mandelgræskar	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
553	Centnergræskar	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
570	Humle	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
579	Tagetes, sygdomssanerende plante	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
596	Elefantgræs	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
597	Rørgræs	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
598	Sorrel	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
650	Chrysanthemum Garland, frø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
651	Dildfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
652	Kinesisk kålfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
653	Karsefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
654	Rucolafrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
655	Radisefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
656	Bladbedefrø, rødbedefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
657	Grønkålfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

658	Gulerodsfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
659	Kålfrø (hvid- og rødkål)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
660	Persillefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
661	Kørvelfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
662	Majroefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
663	Pastinakfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
664	Skorzonerrod/skorzonerrodfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
665	Havrefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
666	Purløgsfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
667	Timianfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
668	Blomsterfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
701	Grønkorn af vårbyg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
702	Grønkorn af vårhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
703	Grønkorn af vårhavre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
704	Grønkorn af vårrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
705	Grønkorn af vårtriticale	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
706	Grønkorn af vinterbyg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
707	Grønkorn af vinterhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
708	Grønkorn af vinterhavre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
709	Grønkorn af vinterrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
710	Grønkorn af hybridrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
711	Grønkorn af vintertriticale	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

Bilag 3

Godkendte træer og buske med frugt, bær og nødder på arealer med skovlandbrug

Dansk navn	Latinsk navn
Alle arter inden for <i>Prunus</i> -slægten (f.eks. blomme, kirsebær, kræge, slåen) dog ikke glansbladet hæg.	<i>Prunus</i> , dog ikke <i>Prunus serotina</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i> eller <i>Vaccinium corymbosum</i>
Brombær	<i>Rubus plicatus</i> eller <i>Rubus fruticosus</i>)
Bærmispel	<i>Amelanchier laevis</i> eller <i>Amelanchier alnifolia</i>
Hassel	<i>Corylus avellana</i> eller <i>Corylus maxima</i>
Havtorn	<i>Hippophae rhamnoides</i>
Hindbær	<i>Rubus idaeus</i>
Hjertenød	<i>Jugland cordiformis</i>
Hunderose	<i>Rosa canina</i>
Hylde	<i>Sambucus nigra</i>
Japan kvæde	<i>Chaenomeles speciosa</i> eller <i>Chaenomeles speciosa x japonica</i>
Kastanje (ægte)	<i>Castanea sativa</i> eller <i>Castanea crenata</i>
Morbær	<i>Morus spp.</i>
Pærer	<i>Pyrus communis</i>
Ribs	<i>Ribes rubrum</i>
Rønnebær	<i>Sorbus aucuparia</i>
Solbær	<i>Ribes nigrum</i>
Stikkelsbær	<i>Ribes uva-crispa</i>
Surbær	<i>Aronia-melanocarpa</i>
Tranebær	<i>Vaccinium macrocarpon</i>
Trækvæde	<i>Cydonia oblonga</i>
Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Valnød (almindelig)	<i>Juglans regia</i> L.
Vindrue, spisedrue	<i>Vitis ssp.</i>
Æbler	<i>Malus domestica</i>

Bilag 4

Ordninger du kan kombinere med ikke-produktive elementer og arealer

Ikke-produktive elementer og arealer	Tilskudsberettiget? (Ja = får tilskud, Nej = fratrækkes markens indtegnede areal)									
	Grundbetaling	Ø-støtte	ØA (BIO/LDP)	Ekstensiv-ring med slået venligt græs	Miljø- og klimavenligt græs	Variert planteproduktion	Biodiversitet & bæredygtighed og naturarealer	Pleje af græs- og naturarealer	Målttet regulering	Kartoffelstivelse
3-metersbræmmer under GLM 4	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
3-metersbræmmer under GLM 4 og GLM 8	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
GLM-søer under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
GLM-fortidsminder under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Markkrat under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Brak under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Markbræmmer under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Småbiotoper under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Småbiotoper, slåningsbrak, blomsterbrak, bestøverbrak, markbræmmer under biodiversitet & bæredygtighed	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej
Småbiotoper under grundbetaling	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej
Brak eller markbræmmer under grundbetaling	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja, brak	Nej